

98. møde

Torsdag den 3. maj 1979 kl. 10.30

Dagsorden:

1) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:*

Forespørgsel [om bevillinger til kulturelle formål] af Poulsgaard (FP) og H. C. Hansen (FP).

(Forespørgsel nr. XXVIII).

2) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel [om skibsværftsindustrien] af Jørgen Jensen (DKP) og Freddy Madsen (DKP).

(Forespørgsel nr. XXIX).

3) *Forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel [om overenskomststridige strejker] af Erhard Jakobsen (CD) m. fl.

(Forespørgsel nr. XXVI).

4) *Første behandling af:*

Forslag til folketingsbeslutning om nyhedsformidlingen i Danmarks Radio [af Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 102).

5) *Forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel [om sikring af nyhedsformidlingen i Danmarks Radio] af Erhard Jakobsen (CD) m. fl.

(Forespørgsel nr. XXV).

Den første sag på dagsordenen var:

1) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til ministeren for kulturelle anliggender:*

Forespørgsel [om bevillinger til kulturelle formål] af Poulsgaard (FP) og H. C. Hansen (FP).

(Forespørgsel nr. XXVIII. Anmeldt 25/4 79).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) *Spørgsmål om fremme af forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel [om skibsværftsindustrien] af Jørgen Jensen (DKP) og Freddy Madsen (DKP).

(Forespørgsel nr. XXIX. Anmeldt 26/4 79).

Formanden:

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets samtykke dertil som givet. (Ophold). Det er givet.

Den næste sag på dagsordenen var:

3) *Forespørgsel til statsministeren:*

Forespørgsel af Erhard Jakobsen (CD), Bollmann (CD), Brusvang (CD) og Melchior (CD):

»Hvilke initiativer agter regeringen at tage for at begrænse de overenskomststridige »vilde« strejker (misbrug af adgangen til »faglige møder«), hvis antal og omfang er af foruroligende karakter? Herunder ønskes det specielt oplyst, hvilke overvejelser regeringen har med henblik på en mere effektiv bekæmpelse af ulovlige fysiske blokader.«

(Forespørgsel nr. XXVI. Anmeldt 18/4 79. Fremme af foresp. vedt. 19/4 79).

Forhandling**Formanden:**

Inden jeg giver ordet til hr. Brusvang som ordfører for forespørgerne, skal jeg til orientering oplyse, at det er tanken at holde fro-

[Formanden]

kostpause så nær kl. 12 som muligt og at starte igen kl. 13.

Brusvang (CD):

Centrum-demokraternes folketingsgruppe har anmodet om at få denne debat, rettet til statsministeren, fordi vi føler, at det er nødvendigt at drøfte problemerne omkring de overenskomststridige strejker og de fysiske blokader. Det er centrum-demokraternes opfattelse, at der er en skæv udvikling i gang i vort samfund på arbejdsmarkedet, og at folketingsrådet har et ansvar herfor.

Så vidt det er mig bekendt, er begrebet »faglige møder« ikke defineret nærmere, hverken i praksis eller i lovgivningen. Ikke desto mindre har vi jo alle været vidne til, hvordan begrebet har spillet en afgørende rolle i den fagretlige kamp.

I første omgang ønsker CD derfor alene at få regeringens bedømmelse af, hvilket omfang disse arbejdsnedlæggelser, disse overenskomststridige strejker, har, sådan at vi ligesom har lidt fast grund under fødderne til at vurdere de samfundsmæssige konsekvenser. Hvor mange gange ti tusinde arbejdstimer går der tabt i vort samfund, fordi der etableres faglige møder?

Dernæst vil jeg gerne i begrundelsen gøre det klart, at CD ikke vender sig mod faglige møder som sådanne, for der var jo en tanke og en fornuftig idé bag ved adgangen til at holde et fagligt møde, nemlig dette at man kunne bruge det som en sikkerhedsventil. Man kunne tage trykket, om jeg så må sige, af en overophedet atmosfære. Hvis der derfor virkelig er tale om et fagligt møde med dette formål, så tror jeg at det er i alle parter velforståede interesse, at adgangen hertil bevares, men desværre er det jo ikke sådan, det har udviklet sig. De faglige møder er ikke længere spontane, de er tværtimod meget nøje planlagt, ofte 14 dage i forvejen, og man annoncerer i dagspressen, hvornår de skal finde sted. Det vil sige, at der er tale om et decideret misbrug set i forhold til den oprindelige idé. Når man så oven i købet bevidst placerer faglige møder på en sådan måde, at man ved at holde et fagligt møde en enkelt time – jeg tænker på journalisterne ved dagbladene – kan bevirke, at f. eks. et dagblad overhovedet ikke udkommer næste dag, så synes misbruget at være ganske klart.

Jeg mener, at der her er tale om et forhold på arbejdsmarkedet, som har udviklet sig til en samfundsplage, og vi føler i CD, at folketingsrådet ikke stiltiende kan være vidne dertil.

Jeg må også sige, at der selvfølgelig ligger en lille, beskednen kritik af regeringen i forespørgslen. Vi havde hellere set, at regeringen selv havde taget et initiativ her, men da dette altså ikke er sket, så håber vi gennem denne forespørgselsdebat at kunne få sat noget i gang.

Jeg vil gerne over for statsministeren betone, at jeg selvfølgelig er klar over, at statsministeren ikke her og nu kan give os regler for, hvordan problemerne kan løses. Der er for mange, der skal med i de forhandlinger. Arbejdsmarkedets parter og flere andre sagskyndige instanser skal med. Det er heller ikke det, vi efterlyser fra statsministeren. Fra statsministeren og regeringen efterlyser vi en erkendelse af problemets alvor og en vilje til at være med til at løse det problem.

Vi vil fra CDs side fremkomme med et forslag om motiveret dagsorden, og det vil blive fremsat af partiets ordfører i denne sag, hr. Melchior, på et senere tidspunkt, men det har altså alene det sigte at motivere regeringen til en indsats.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Jeg vil gerne begynde med at slå fast, at de problemer, der tales om i den forespørgsel, som centrum-demokraterne her har stillet, i meget vidt omfang er reguleret i vort fagretlige system. Det er et system, som er udviklet i et samspil mellem organisationerne og lovgivningsmagten, og hovedprincipperne i dette system har stået deres prøve igennem en meget lang periode, og samtidig er enkeltheder i systemet efterhånden blevet tilpasset til den udvikling, der har fundet sted.

Dette system indebærer bl. a., at sager om iværksættelse af arbejdsstandsninger kan indbringes for arbejdsretten. Den kan pålægge dem, der har deltaget i en overenskomststridig arbejdsnedlæggelse, en bod samt give dem pålæg om at genoptage arbejdet.

I forespørgslen taler man om misbrug af adgangen til faglige møder. Det tyder på, at der særligt sigtes til overenskomststridige arbejdsnedlæggelser af kortvarig karakter, for hvilke der gælder en ganske særlig bestemmelse i arbejdsretslovens § 12. Der kan efter

[Statsministeren]

denne bestemmelse som hovedregel ikke pålægges bod for kortvarige arbejdsstandsninger, men det skal understreges, at denne fritagelse for bodsansvar ikke medfører, at arbejdsnedlæggelsen dermed bliver retmæssig.

Bestemmelsen medfører, at kortvarige strejker, hvad enten disse er af politisk eller af faglig karakter, demonstrations- og proteststrejker m.v., ikke vil blive indbragt for arbejdsretten med det formål at få pålagt bod. Arbejdsministeriet kan derfor ikke udtale sig om omfanget af sådanne arbejdsnedlæggelser. Det er i øvrigt arbejdsnedlæggelser, som ofte afsluttes med, at arbejdet bliver normaliseret, således at der ikke engang bliver behov for afholdelse af fællesmøde.

Men man har altså bedt om en vurdering, og jeg skal prøve på at skildre omfanget af det.

For så vidt angår Dansk Arbejdsgiverforenings område har Arbejdsgiverforeningen over for os oplyst, at der i 1978 er modtaget indberetning om 1.200 overenskomststridige arbejdsnedlæggelser inden for Arbejdsgiverforeningens område. Hovedparten af disse var kortvarige, det vil sige afsluttet inden fællesmøde eller efter pålæg fra fællesmødet. Af de 1.200 var 210 – det må være skønsmæssigt – politiske demonstrationer, bl. a. i anledning af SV-regeringens dannelse. Den overvejende del af de resterende, ca. 1.000, skyldtes lønspørgsmål, og ca. 500 af disse 1.000 vedrørte specielt Jernets område. Det er Arbejdsgiverforeningens skøn, at 10–15 pct. af arbejdsnedlæggelserne blev indbragt for arbejdsretten. Det var i 1978.

I 1977 var de tilsvarende tal 1.235 arbejdsnedlæggelser, altså en lille smule flere end året efter, hvoraf de 360, altså også nogle flere, var af politisk karakter eller demonstrationskarakter.

Går vi tilbage til 1976, så var der tale om 1.273 strejker i alt, hvoraf ca. 300 var protester mod augustforliget.

De tal, jeg her har nævnt, og som altså alene vedrører Arbejdsgiverforeningens område, tyder ikke på, at antallet af overenskomststridige arbejdsnedlæggelser har været stigende gennem de sidste 3 år, hvilket der altså ligger nogenlunde sikre tal for. Inden for Arbejdsgiverforeningens område har der tværtimod været tale om en svagt faldende tendens.

Selv om tallene umiddelbart kan forekomme store – nogle synes, at 1.200, 1.250 eller 1.300 er et stort tal – så er det nu alligevel sådan, at vort arbejdsretssystem har sikret, at vi i det store og hele har ganske stabile forhold på det danske arbejdsmarked, og man må naturligvis hele tiden, når man opererer med disse tal, se på, hvor omfattende det danske arbejdsmarked egentlig er, hvor mange der arbejder. Man må erindre sig, at det i mange tilfælde har drejet sig om aktioner, som er meget begrænsede i omfang og meget begrænsede i tid.

Disse bestemmelser er, som alle ved, led i det arbejdsretlige system, som har udviklet sig på grundlag af regler, som arbejdsmarkedets parter selv har fastsat og også selv har ændret og udviklet. Jeg synes også, det er værd at bemærke, at parterne ikke har fremsat forslag til ændringer heri. Regeringen har, bl. a. af denne grund, ikke overvejelser i gang om at søge lovens sanktionsbestemmelser skærpet eller at gribe ind i gældende regler.

Det skal tilføjes, at store lønmodtagergrupper er uden for arbejdsrettens kompetence. Det gælder tjenestemænd, for hvem der gælder særlige regler i tjenestemandsløven eller kommunale regulativer, og overenskomstansatte, der med hjemmel i arbejdsretslovens § 9, stk. 3, har indgået aftaler om afgørelse af stridigheder på andre måder. Dette gælder f. eks. for jurist- og økonomområdet.

Jeg skal vende mig mod et andet aspekt af forespørgslen, nemlig spørgsmålet om bekæmpelse af ulovlige fysiske blokader. Heller ikke denne problemkreds er ny for folketinget, og jeg skal derfor ikke komme med, hvad man kunne kalde en detaljeret redegørelse om disse problemer.

For mig at se er det første hovedproblem i denne sammenhæng selve retsgrundlaget for offentlig indskriden. I 1975 bad den daværende justitsminister straffelovrådet om at undersøge de rent juridiske spørgsmål, og i 1976 forelå rådets betænkning. Jeg må sige, at efter at have modtaget betænkningen, ja, det husker vi alle, så gav justitsministeriet udtryk for, at der ikke var behov for at søge gennemført en egentlig lovændring, idet man allerede med den gældende lovgivning havde et tilstrækkeligt retligt grundlag for at gribe ind over for de aktiviteter, som senere altid er blevet betegnet som »fysiske blokader«.

[Statsministeren]

Jeg skal i denne forbindelse minde om, at et stort flertal i folketinget den 4. juni 1976 vedtog en dagsorden, hvorved justitsministeren blev opfordret til at skabe sikkerhed for retten til fri færdsel for borgere med lovligt ærinde ved blokader, herunder at sikre fri ind- og udlevering af varer til en bestemt virksomhed.

Justitsministeriet orienterede herefter politiet om straffelovrådets overvejelser og om rækkevidden af bestemmelsen i normalpolitivedtægtens § 3. Denne orientering blev som bekendt givet ved justitsministeriets cirkulæreskrivelse af 30. juli 1976, som jo senere er betegnet som »blokadedirkulæret«.

Jeg vil godt i dag, ligesom den daværende regering gjorde det, understrege, at med denne præcisering af retstilstanden er der et tilstrækkeligt klart og tilfredsstillende grundlag for retlig indskriden over for fysiske blokader. Jeg vil også godt understrege, at det er regeringens opfattelse, at politiet har behandlet de senere opståede situationer i nøje overensstemmelse med de anførte retningslinjer. Jeg vil føje til, at politiet, når forholdene tages i betragtning, efter regeringens opfattelse har optrådt forstandigt i disse situationer.

Når jeg finder det nødvendigt at understrege dette så kraftigt, er det for at fremhæve, at der er tale om meget vanskelige situationer, hvor parterne på arbejdsmarkedet ofte står meget langt og somme tider også meget stejlt over for hinanden, og hvor en mindre hensigtsmæssig politimæssig behandling eller optræden kan være med til at forværre en forhandlingssituation.

Men også set fra politiets side er de gældende forskrifter hensigtsmæssige. Politiet har på den ene side et sikkert retsgrundlag for indskriden, medens der på den anden side ikke er fastsat forskrifter for, hvornår og hvorledes der i givet fald skal gribes ind. Afgørelser af sidstnævnte art må efter min opfattelse træffes ud fra rent politimæssige overvejelser og efter en konkret analyse af hver enkelt situation.

Jeg vil om hele den emnekreds, som kan komme til debat her, slutte med at sige, at vi her i landet gennem en lang tradition har opbygget et arbejdsretligt system, som har vist sig at være et egnet instrument til løsning af konflikter på arbejdsmarkedet, og i denne sammenhæng har politiet, som allerede understreget, ingen selvstændig rolle. Politiet

skal kort sagt kun gribe ind i sædvanlige tilfælde af politimæssig aktivitet, nemlig når der konstateres overtrædelser af landets straffelovgivning, og det gør som nævnt politiet. Det er også baggrunden for, at regeringen ikke har aktuelle overvejelser om ændringer på dette eller disse områder.

Brusvang (CD):

Jeg takker statsministeren for redegørelsen. Vi agter fra CDs side naturligvis ikke at forsøge at pille ved nogen af de tal, som statsministeren har oplyst, om, hvor mange møder der har været, og hvilket omfang de har haft. Vi kan have en forskellig vurdering af, hvordan man bør reagere heroverfor, og vi ser måske lidt alvorligere på det, end regeringen gør, men det er et vurderings spørgsmål. Vi lægger selvfølgelig de rent faktiske oplysninger, statsministeren har givet, til grund.

Dernæst vil jeg gerne sige, at CD føler, at der er tale om et meget væsentligt samfundsmæssigt problem, og vi føler altså, at det udvikles i en uheldig retning.

Nu siger statsministeren, at rent faktisk var der ikke flere møder i det sidste par år end i de foregående år, men selve tallet på, hvor mange møder der har været afholdt under betegnelsen »fagligt møde«, er ikke afgørende. Det afgørende er, på hvilken måde man anvender disse faglige møder, hvilken udstrækning de har fået, ikke antallet af dem, og om man er blevet mere og mere »dygtig« til at ramme på en meget farlig måde og til at lave misbrug.

Jeg vil gerne her fremhæve, at ved disse faglige møder er vi vidne til, at de stort set kan gennemføres uden nogen udgift for de ansatte, hvorimod virksomhederne påføres et ikke ubetydeligt tab, og det kan ikke være rigtigt. Jeg nævnte før eksemplet med dagbladene, hvor det synes at være helt iøjenspringende uretfærdigt.

Det kan ikke være en rigtig tilstand på arbejdsmarkedet, at man kan gennemføre sådanne møder uden ansvar for den skade, man påfører de pågældende. Det er en hovedregel i dansk ret, at man som person er ansvarlig for skadegørende handlinger, hvad enten disse udføres forsætligt eller groft eller simpelt uagtsomt. Her er der tale om en handling, som bevidst har det formål at på-

[Brusvang]

føre modparten en uforholdsmæssigt stor skade, og det er uacceptabelt, at det kan lade sig gøre uden nogen væsentlig økonomisk risiko for ens eget vedkommende.

Jeg er godt klar over, at reglerne om erstatningsansvar selvfølgelig ikke kan overføres fuldt ud og anvendes i fuldt omfang, det er ikke ladsiggørligt. Men det skulle vel ikke være umuligt at overveje, om disse regler om erstatningsansvar på en eller anden måde kunne standardiseres, sådan at de også kunne bringes i anvendelse på det her omhandlede forhold.

Jeg understreger – og det er igen, for at sagen ikke skal komme op i et plan, hvor den ikke hører hjemme, sådan rent følelsesmæssigt – at det, jeg gerne har villet pege på på mit partis vegne, er, at der bør være visse civile retlige konsekvenser. Vi stiller ikke fra CDs side forslag om, at disse handlinger skal kriminaliseres. Vi stiller ikke forslag om indførelse af et særligt bødesystem, som skal ordnes i byretten. Jeg ved godt, at i 1976, da vi førte nogle forhandlinger med regeringen om disse problemer, var den tanke oppe, men jeg tror i og for sig, at regeringen havde også os andre bag sig, da regeringen besluttede at lægge det spørgsmål til side. Ikke noget med at kriminalisere dette, det er ikke hensigtsmæssigt. Men som sagt bør den, der påfører en anden et økonomisk tab, hæfte derfor.

Jeg er også opmærksom på, at disse erstatningsregler selvfølgelig ikke kan anvendes i et tilfælde som konflikten i Danmarks Radio. Der påføres også Danmarks Radio, der påføres vel ikke mindst lytterne og seerne et væsentligt tab. (*Afbrydelse af Erhard Jakobsen*). Det kan betvivles, siger hr. Erhard Jakobsen, men det er i hvert fald en samfundsgene af betydeligt omfang. Det kan ikke opgøres i kroner og øre, så derfor kan man ikke bruge en egentlig erstatningsregel her. Men så må det være muligt at reagere på en anden måde, og dér skal jeg ikke lægge skjul på, at under den debat, som vi skal have senere på dagen, og som specielt drejer sig om konflikten i Danmarks Radio, vil vi fremsætte forslag om motiveret dagsorden, hvor vi anbefaler regeringen at lave en nødtjeneste baseret på tjenestemandsansatte personer, som kan træde til i en konfliktsituation, så befolkningen kan få den nyhedsformidling, som den nu engang har et rimeligt krav på.

Dernæst spørgsmålet om de fysiske blokader. Også her skal jeg undlade at gøre diskussionen mere hidsig, end nødvendigt er. Jeg vil derfor gerne medgive statsministeren, at ved de overvejelser, vi hidtil har haft i folketinget, og det resultat, man er kommet til, er det egentlig slået fast, at det ikke er fornødent at få ændret straffeloven. Straffeloven, det har jeg også accepteret, har et indhold, som egentlig dækker situationerne fuldt ud. Nu ved vi, at straffeloven alene ikke gør det, for man må tit følge forskellige bestemmelser op med cirkulærer, som uddyber, forklarer og tydeliggør, og det er jo også sket her.

Ikke desto mindre har det, på trods af at vi har et »blokadecirkulære«, som vi populært kalder det, som skulle være klart anvendeligt på disse forhold, desværre vist sig, at når der er gået nogen tid, så har man fundet sådanne aktionsformer, veje og midler, at man ikke direkte provokerer politiet eller myndighederne efter cirkulæret, hvorefter politiet naturligvis må forholde sig lidt tøvende. Det er her, CD gerne vil sætte ind denne gang. Vi tror nemlig heller ikke, at det er nødvendigt med noget nyt blokadecirkulære.

Det, vi derimod tror, er, at når der opstår sådanne situationer – jeg tænker selvfølgelig ikke mindst på de meget ubehagelige situationer, vi har oplevet i forbindelse med HT-blokaden og konflikten dér, garagerne, der blev blokeret, Rådhuspladsen, der blev afspærret, osv. – så må det være sådan, at justitsministeren, at regeringen tilkendegiver i nogle udtalelser, at nu er dette altså drevet for vidt, og hvis der på nogen måde har været tvivl om, hvorvidt man vil leve op til straffelovens og blokadecirkulærets bestemmelser, så er den misforståelse og den tvivl hermed bragt af vejen, for de skal respekteres.

Jeg tror, at det ikke var kommet dertil, at vi igennem flere dage i træk skulle være vidne til, at hovedstaden trafikmæssigt var lammet, hvis regeringen havde sikret sig, at de første blokadebrydnings, der fandt sted, var blevet effektivt gennemført. For hvad var det, der skete? Der skete det, at politiet kom meget pænt og stilfærdigt – det skal det naturligvis også – og sagde: vil I ikke være venlige at gå over på den anden side af gaden. Og så stod man altså derovre og så mere eller mindre truende ud, med det resultat,

[Brusvang]

at de buschauffører, der gerne ville køre, heriblandt de tjenestemandsansatte, sagde: vi kan ikke køre under politibeskyttelse, og så blev der altså ikke kørt.

Ved fra de aktionerendes side at vende og dreje bestemmelserne er det altså lykkedes at komme uden om dem, sådan at det bare er en kendsgerning, at resultatet var, at hovedstaden ikke blev trafikbetjent.

Det kan vi ikke være tilfredse med i folketinget, og jeg mener heller ikke, at regeringen kan være tilfreds hermed, og jeg mener, at med en lille smule mere initiativ fra regeringens side i denne sag kunne der være givet sådanne forholdsordrer til politiet, at den situation ikke var opstået. Den opstod jo kun, fordi brydningen af blokaden ikke var effektiv.

Så var der visse episoder, hvor jeg mener at forholdene var betydelig mere grelle. Jeg tænker på de episoder på Rådhuspladsen, hvor der ikke bare var tale om, at man hindrede nogle busser i at køre ud, men hvor man mødte mandstærkt op og stillede sig foran busser, der var i rute. Derved kommer man ind på straffelovsbestemmelser, der er meget mere alvorlige, for det er klart, at den forstyrrelse af trafikken, der sker ved, at nogle busser ikke kører ud, kan være ubehagelig nok for samfundet, men folk kommer vel ikke ligefrem i livsfare derved. Hvis man derimod gør det, som rent faktisk skete, at man møder op 100 mand på Rådhuspladsen og standser alle busser, så HT må til at improvisere og sende de busser, hvis chauffører i øvrigt var villige til at køre, uden om Rådhuspladsen på improviserede linjer, muligvis imod den ensrettede trafik, hvad ved jeg, så er det klart, at der direkte opstår et sikkerhedsproblem, og så er vi ovre i nogle helt andre og langt skrappe straffelovsbestemmelser.

Min sidste bemærkning om dette med de fysiske blokader skal blot være at fastslå, at vi ikke mener, der er behov for et yderligere lovinitiativ, det er egentlig heller ikke nødvendigt med flere cirkulærer, men når sådanne situationer opstår, og når regeringen ligesom vi andre er vidne til, at nu lykkedes det altså de andre at smutte udenom og igen ved en fortolkning osv. at modvirke disse bestemmelseres hensigt, så må regeringen med en udtalelse eller en tilkendegivelse over for befolkningen give klart udtryk for, at regerin-

gen ønsker loven og lovens ord og lovens bogstav respekteret. Vi har dog mange andre situationer, hvor en statsminister eller en justitsminister føler sig kaldet til over for befolkningen at tilkendegive nogle vurderinger og nogle synspunkter. Her var netop en situation, hvor vi i hvert fald fra mit partis side meget gerne havde set, at regeringen havde gjort det.

Birte Weiss (S):

Det er vist ikke nogen hemmelighed, at centrum-demokraterne og socialdemokratiet ser noget forskelligt på udviklingen på arbejdsmarkedet, og det er allerede kommet frem i de noget forskellige nuancer i centrum-demokraternes forespørgsel og i statsministerens besvarelse. Men jeg vil nu alligevel for en ordens skyld starte med at kommentere forespørgslens ordvalg.

Centrum-demokraterne taler i forespørgslen om vilde strejker, de taler om misbrug af adgangen til faglige møder. De udtrykker derefter en foruroligelse over deres antal, deres omfang og deres karakter, og så opfordrer de statsministeren til at skærpe reglerne for ulovlig fysisk blokade, i hvert fald indrekte. Jeg forstod på det, hr. Brusvang netop sagde, at så bogstaveligt skulle det måske alligevel ikke tages, men så må man vist spørge sig selv, hvad formålet med denne forespørgsel egentlig er.

Vi mener ikke i socialdemokratiet, at der er baggrund for denne dybe bekymring. Vi føler os heller ikke særlig overbevist om, at der skulle være en voksende vildskab hos lønmodtagerne, og vi vil gerne opfordre til en noget større varsomhed, når man skal bedømme, hvad der er brug og hvad der er misbrug af adgangen til at holde faglige møder.

Jeg vil gerne minde om, at Danmark er kendt for at være et land med et usædvanlig stabilt arbejdsmarked. Det hænger sikkert sammen både med vores demokratiske traditioner og med den kendsgerning, at den arbejdsretlige lovgivning og den tradition, der har udviklet sig på det område, er sket på basis af regler, som arbejdsmarkedets parter selv har aftalt indbyrdes.

Jeg vil godt sige, at sammenlignet med de lande, der ligesom Danmark har følt sig nødsaget til at gennemføre en stram indkomstpo-

[Birte Weiss]

litik, kan man vist ikke påstå, at vi har haft særlig mange strejker, har været særlig meget plaget af strejker. Det gælder både de langvarige arbejdsnedlæggelser og de korte arbejdsstandsninger, som kommer ind under betegnelsen faglige møder. Tværtimod viser jo Dansk Arbejdsgiverforenings egen statistik, som statsministeren også nævnte – og den er formentlig ført med meget stor nidskærhed – at der i perioden fra 1976 til 1978 har været en lidt nedadgående tendens i antallet af arbejdsnedlæggelser. 85–90 pct. af arbejdsnedlæggelserne har været så kortvarige eller så ukomplicerede, at problemerne er blevet klart af parterne selv på den enkelte arbejdsplads. Det vil sige, at på årsbasis er højst et par hundrede sager ifølge Arbejdsgiverforeningens eget skøn blevet sendt videre til arbejdsretten.

På den baggrund kan det næppe virke chokerende, at der sidste år under Arbejdsgiverforeningens område blev registreret, sådan som statsministeren var inde på, 1.200 arbejdsnedlæggelser mod 1.293 i 1976.

I øvrigt er det nok også værd at hæfte sig ved, at langt de fleste strejker skyldtes lønspørgsmål. I 1978 – der jo efter dansk målestok nok ellers regnes for at have været et uroligt eller i hvert fald et begivenhedsrigt politisk år – var kun 210 af arbejdsnedlæggelserne egentlige politiske demonstrationer.

Med til billedet hører i øvrigt også, at det produktionsstab, som bliver resultatet af en arbejdsstandsning, erfaringsmæssigt meget hurtigt bliver indhentet. Det vil sige, at den megen tale, der har været om, at samfundet lider meget store tab på grund af strejker, i udpræget grad er en sandhed med modifikationer.

Mens vi nu er ved modifikationerne, så vil jeg gerne advare mod den meningsforvirrende sprogforvanskning, som vi har oplevet på dette område i de sidste 2–3 år. Det er blevet en almindelig – men dårlig – vane at kalde overenskomststridige arbejdsnedlæggelser for ulovlige strejker. Lad mig lige minde om, at der ikke er tale om ulovligheder. En arbejdsnedlæggelse er et brud på to parter indbyrdes aftaler. Normalt er det en ganske udramatisk vej til at fremskynde nogle forhandlinger, som efter lønmodtagernes opfattelse måske går en smule for trevent. Lad det derfor være sagt sådan helt hverdagsagtigt, at socialdemokratiet afviser centrum-demokra-

ternes forsøg på at dramatisere forholdene på arbejdsmarkedet. Strejkeretten er en del af aftalesystemet, og vi vil hverken have strejkeretten mistænkeliggjort, beskåret eller kriminaliseret. Jeg forstod på hr. Brusvang, at en kriminalisering lagde man altså heller ikke op til i denne forbindelse, men jeg vil fortsat spørge, hvad der egentlig er formålet med denne debat, når man hverken vil have reglerne ændret eller politivedtægten ændret. Der står et åbent spørgsmål tilbage: hvad er det så, man egentlig vil?

I øvrigt har ingen af arbejdsmarkedets parter selv ytret ønske om at få reglerne ændret. Det bestyrker os i den opfattelse, at systemet fungerer til de implicerede parter tilfredshed. Og som jeg sagde før: omfanget af strejkerne er heller ikke sådan, at man kan kalde det samfundstruende på nogen måde. Det vil sige, at man må konstatere, at strejkeretten bliver brugt, men at den næppe kan siges at blive misbrugt.

Det nye i situationen er, at der i forbindelse med overenskomstindgrebet også blev aktioneret på det offentlige arbejdsmarked. Det er velkendt, at der gælder særlige regler for tjenestemænd og for en del overenskomstanstatte. Det er imidlertid så ekstraordinært, at også de grupper har deltaget i arbejdsnedlæggelser, at hverken centrum-demokraterne eller vi har belæg for at drage politiske eller andre konklusioner af dette forløb i en lidt presset overenskomstsituation.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi opfatter denne forespørgsel som et forsøg på at dramatisere en fase i forhandlingsforløbet, som nu er bragt til ende. Vi afviser forsøg på at presse skærpede regler igennem, også fordi det vil skabe en konfrontation på et arbejdsmarked, som nu på det nærmeste er normaliseret efter nogle urolige uger.

Hvis man ønsker et stabilt arbejdsmarked, og det gør de allerfleste her i folketinget formentlig, så skal man afholde sig fra politiske provokationer igennem unødigt stramning af reglerne, men også, og her vender jeg tilbage til hr. Brusvangs indlæg, også ved alt for baste udtalelser fra politikere, mens disse ting foregår. Det vil sige, at opfordringen til, at statsministeren eller andre i et forløb som det, vi har været igennem, skulle spille hårdt ud, synes vi ikke rigtig der er dækning for. Det gælder i øvrigt efter socialdemokratiets

[Birte Weiss]

opfattelse både for det offentlige og for det private arbejdsmarked.

Et andet element i centrum-demokraternes forespørgsel er i hvert fald indirekte en opfordring til statsministeren om at effektivisere det, som man kalder bekæmpelsen af ulovlige fysiske blokader. Statsministeren redegjorde her for et øjeblik siden ret udførligt for blokadecirkulærets forhistorie, så jeg skal indskrænke mig til at konstatere, at vi ikke mener, at der er behov for stramninger eller ændringer i de nuværende bestemmelser om fri adgang til at færdes.

Vi lægger i socialdemokratiet stor vægt på, at politiet udviser smidighed og udviser psykologisk forståelse ved praktiseringen af blokadereglerne. Statsministeren fremhævede nemlig meget rigtigt, at det i disse situationer er karakteristisk, at parterne på arbejdsmarkedet måske ligefrem står meget langt fra hinanden, og at en uhensigtsmæssig eller en klodset politiopræden kan medvirke til at kaste benzin på bålet. Dette aspekt savner jeg ganske i centrum-demokraternes temmelig firkantede opfattelse af problemstillingen omkring de fysiske blokader, og jeg savner det i udpræget grad i det indlæg, som hr. Brusvang kom med.

Jeg vil derfor gerne understrege, at arbejdsconflikter er politiet uvedkommende, og at vi forsat ønsker, at det skal være sådan. Kun når der sker direkte overtrædelser af lovgivningen eller af politivedtægten, skal politiet træde til. Statsministeren sagde, at regeringen ikke har aktuelle overvejelser på dette område. Jeg kan tilføje, at vi i socialdemokratiet overhovedet ikke har ønsker om et direkte eller indirekte forsøg på at pille ved arbejdsmarkedets grundlov – det er den, der siger, at parterne selv, og i sidste instans arbejdsretten, løser konflikterne, og at politikerne og politiet skal holde sig fra indblanding, mens dette forløb er i gang. Vi ved jo, at det måske tværtimod kan være medvirkende til at optrappe en konflikt.

På baggrund af denne forespørgsel må man spørge sig selv, om det er det, centrumdemokraterne ønsker med at tage spørgsmålet op her i folketinget.

Jeg vil godt sige til slut, at socialdemokratiet ønsker det modsatte. Vi ønsker at værne om et stabilt arbejdsmarked, hvor der ikke sker nogen indskrænkninger i lønmodtagerens aktionsret.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil gerne bede fru Birte Weiss om fra denne talerstol – og ellers med regeringens hjælp – at korrigere en udtalelse. Det kan ikke være rigtigt at inddrage overenskomststridige strejker som et led i strejkeretten. Det må være helt forkert. Den strejkeret, vi alle vil værne om, det er fagbevægelsens, den lovligt valgte ledelses, ret til at erklære strejke, men mere eller mindre tilfældige gruppers aktioner i forskellige situationer blev af fru Birte Weiss fremhævet som et led i at sætte forhandlingerne i gang. Jeg står med formanden for Metal i hånden, når jeg for-dømmer den slags aktioner, og jeg beder om, at regeringen i hvert fald tilkendegiver, hvis fru Birte Weiss ikke gør det, at selvfølgelig tager man afstand fra den slags. Det er ikke et led i strejkeretten. Ulovlige aktioner er ikke strejker, dvs. lovlige strejker. Ulovlige aktioner er som strejker ulovlige.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Jeg skal blot henvise til den meget forstandige og nuancerede udlægning, som statsministeren kom med i sin redegørelse for sammenhængen i disse ting på arbejdsmarkedet.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg erkender ganske, at statsministerens tale var fornuftig snak. Det var det andet, jeg bad om at få korrigeret, men det kan vi vende tilbage til.

Glensgård (FP):

Jeg ved såmænd ikke, om man skal sige tillykke til socialdemokratiet i denne situation. Ordføreren for socialdemokratiet er en af den gruppe, som var imod statsministeren. Fru Birte Weiss hørte til de 10 socialdemokrater, som gik kraftigt imod den stramning af betingelserne for lovligheden af fysiske blokader. Den anden fremtrædende var hr. Hjortnæs. Det er jo lykkedes for hr. Hjortnæs at få lov til at arbejde sig op i socialdemokratiet igen efter denne nedtur, og det er åbenbart også lykkedes for fru Birte Weiss nu at få lov til at gå direkte ind som ordfører i en sag, hvor hun i den grad markerede en

[Glensgård]

afstandtagen til statsministeren, da vi havde debatten sidst. Vi andre kan selvfølgelig undre os. Det hænger mest sammen med, at vi ikke tror på, at hverken fru Birte Weiss eller hr. Hjortnæs eller de 8 øvrige er kommet til fornuft. Vi tror på, at socialdemokratiet er på vej tilbage til det standpunkt, som venstrefløjen i partiet havde, og det beklager vi.

Fagbevægelsen er derimod på vej i den rigtige retning. Hr. Georg Poulsen sagde forleden dag i Radioavisen, at det var helt forkert, når man ramte de helt forkerte med strejker i Danmarks Radio, med strejker inden for Hovedstadsområdet Trafikskab, med børnehavepædagogernes strejke og med lærernes strejke. Man ramte nogle uskyldige. Nu er fagbevægelsen – jeg går ud fra, hr. Georg Poulsen repræsenterer fagbevægelsen – altså på vej hen mod et fornuftigt standpunkt, mens socialdemokratiet er på vej væk, i hvert tilfælde hvis vi tager valget af ordfører som udtryk for socialdemokratiets standpunkt.

Det er naturligvis uacceptabelt, at vi har set folk, der er lovmæssigt forpligtet til ikke at strejke, gå i strejke. Vi kan ikke drage konklusioner, siger fru Birte Weiss, af de offentligt ansattes strejke. Jo, vi kan, for vi har nemlig fået bevist, at tjenestemandssystemet som sådant overhovedet intet er bevendt, fordi de pågældende fuldstændig overtræder det, der er grundlaget for tjenestemandssystemet, nemlig at det offentlige skulle være sikker på altid at have visse mennesker til rådighed. Men, siger fru Birte Weiss, det må vi ikke drage konklusioner af. Jo, vi må drage konklusioner; vi må drage konklusionen, at vi lige så godt kan overenskomstansætte de mennesker – og så kan vi i øvrigt gøre det med en tilføjelse om, at de ikke må strejke. De gør det nok alligevel. Om de overtræder tjenestemandsløven eller de overtræder en overenskomst, er egentlig set med mine øjne ligegyldigt.

Hvad ser vi mere? Ja, vi ser, at hele informationssystemet lammes. Den dag, hvor vi er kommet så vidt i EDB-teknikken, at vi må se i øjnene, at den danske dagspresse ikke længere eksisterer som selvstændige enheder, er vi ude i en frygtelig situation, hvis vi kun har én kommunikationsvej, som der senere kommer en forespørgselsdebat om i dag, nemlig Danmarks Radio. Da vi havde problemerne på B.T., på Ekstra Bladet og på alle de andre

aviser, så var vi kun ude i den situation, at vi ikke kunne få de pågældende blade i en periode, men vi var ikke afskåret fra nyhedsformidling.

Vi ser en lang række konflikter, som ikke tjener noget andet formål end selve konflikten. Vi har da også set, at der er folk, der virkelig har fået noget ud af at strejke. Vi har set flyvelederaktionen. Vi skulle jo nødig komme ud for det, som skete i Frankrig, sagde man herhjemme. Derfor fik flyvelederne virkelig noget ud af det lønmæssigt. Finansudvalget har lige fået et aktstykke forelagt, hvorefter de overenskomstansatte jagerpiloter nu skal tjenestemandsansættes. Vi er altså ude i samme situation. De kan såmænd også finde på at strejke en dag. Så må vi selvfølgelig håbe, at det ikke er, når fjenden er på vej. Men nu skal de altså tjenestemandsansættes. Vi stod sikkert over for samme situation, at hvis vi ikke bøjede os for deres krav, ja, så kom vi ud i nogle ulovlige strejker.

Der er enkelte virksomheder, der har været i stand til at drage en konsekvens af en ulovlig strejke. Jeg tænker f. eks. på de 16 styrmænd, som ulovligt besatte en færge. Rederiet tog konsekvensen og afskedigede de 16 styrmænd. Se, det er noget, der skaber præcedens. Det er ganske givet, at hvis rederiet ikke havde afskediget de 16 styrmænd, ja, så havde det været ude i de samme problemer, som vi i dag har med børnehavepædagogerne. Hvad er det, børnehavepædagogerne gør? Ja, de tvinger reelt de familier, som har børnepasning behov, til at sympatisere med børnehavepædagogernes aktion, fordi de pågældende familier jo skal have deres børn afsat, for at de selv kan passe deres arbejde.

Vi har altså set en lang række efter vores opfattelse ulovlige aktioner, som kun tjener ét eneste formål, og det er selve aktionen. Det er rigtigt, at i en lang række tilfælde har strejkerne også et politisk formål.

Det er da rigtigt, at en lang række af de faglige møder er afklaret på arbejdspladsen. Når statsministeren og fru Birte Weiss begge henviser til en statistik fra Dansk Arbejdsgiverforening, så håber jeg, at statsministeren og fru Birte Weiss er bekendt med, at en lang række af de faglige møder, som afholdes, ikke indberettes. Det er faglige møder, som måske varer 1 time, som måske varer 3 timer, som måske varer en enkelt dag. En lang række af de faglige møder indberettes

[Glensgård]

ikke, men det er i tusindvis og atter tusindvis af – set med vores øjne – ulovlige faglige møder, som afholdes.

Vi mener, at vi simpelt hen må væk fra det roderi, der ligger i begrebet faglige møder. Hvis folk vil holde faglige møder, så kan de gøre det uden for arbejdstid. Hvis folk er utilfredse med noget, så kan de give den utilfredshed til kende over for arbejdsgiveren, men hvorfor pokker skal man da sinke den danske produktion med en lang række faglige møder?

Jeg tænker også på de faglige møder, som man har afholdt f. eks. på de kommunale institutioner; hvad er det for noget roderi? Det offentlige har ansat nogle mennesker til at udføre et job. Hvis man er utilfreds med de betingelser, man skal arbejde under, så må man finde et andet vadested. Hvis man er utilfreds med, at politikerne gennemfører store besparelser på socialområdet, så skal man ikke lave faglige møder, fordi man er utilfreds med politikerne, så skal man enten sørge for, at politikerne træffer en anden beslutning – og det sker altså demokratisk ved folketingsvalgene eller ved de kommunale levevej. Det er ikke rimeligt, når dette folketing tager en beslutning, at vi så ser offentligt ansatte aktionere imod beslutningen.

Men det er klart, at fru Birte Weiss, som jo er en kendt venstrefløjssocialdemokrat, meget gerne ser disse aktioner ude omkring. Det passer jo helt og holdent ind i en venstreorienteret ideologi, og det er klart, at fru Birte Weiss kan stille sig på talerstolen og sige, at det vil socialdemokratiet ikke bekæmpe. Det kan derimod undre, at nogle af de gamle højresocialdemokrater vil acceptere det. Jeg ser, hr. Otto Mørch spørger: hvem er det? Jeg savner selvfølgelig hr. Per Hækkerup i denne sag. Det er ganske klart, at en mand af den karat ikke ville acceptere en ordførertale som den, fru Birte Weiss har holdt.

Men hvordan skal vi komme videre? Ja, vi kommer ikke videre med det folketing, vi har, uden at vi får socialdemokraterne med. Det må vi erkende. Sådan er folketinget nu engang sammensat. Derfor var det også lykkeligt, da statsministeren erkendte, at der skulle gribes ind, og at der skulle ske en stramning af cirkulæret omkring de fysiske blokader. Det var en lykke dengang. Vi men-

te ikke, at det var nødvendigt, for vi mente, at der rent faktisk i politivedtægten var mulighed for at gribe ind, men der havde været en slap mulighed, og vi havde set, at politimestrene rundt omkring ikke havde fulgt op, hvad vi mener der var mulighed for ifølge politivedtægten. Det blev nu klart markeret fra folketinget, at det ville man ikke acceptere længere, og det var statsministeren, som den junidag gik så vidt.

Vi tror altså, at vi skal væk fra hele problematikken omkring de fysiske blokader. Vi skal væk fra problematikken om de forskellige – efter vores opfattelse – ulovlige møder, som afholdes på arbejdspladserne. Vi skal naturligvis ikke væk fra en rimelig strejkeret i en overenskomstsituation. Det tror jeg ikke der er ret mange der ønsker. Hvorfor pokker skulle vi det?

Men vi må trods alt erkende, og det må fru Birte Weiss også erkende, at i dag er en ulovlig strejke en strejke, som er ulovliggjort af folketinget, fordi folketinget har forlænget overenskomsterne. Der er ikke indgået nogen overenskomster mellem Dansk Arbejdsgiverforening og LO. Der er en lovgivning på området, og derfor er en strejke ganske givet også ulovlig. Så kan fru Birte Weiss sige, at det var den ikke i gamle dage. Men de sidste to gange har folketinget ved lov forlænget de kollektive overenskomster, hvorfor en overtrædelse af overenskomsterne naturligvis også er en lovovertrædelse.

Vi tror på, at vi ender i et frygteligt kaos, hvis ikke folketinget tager sig sammen i denne sag. Vi har jo set, at det lykkedes for Preben Møller Hansen at true den danske befolkning op til påsken i forbindelse med færgestrejker. Vi har set den københavnske befolkning reelt blive totalt lammet, fordi statsministerens søn og andre har ønsket at lamme Hovedstadsrådets Trafikskelskab. Den københavnske befolkning ...

Formanden:

Jeg tror, det er almindelig praksis her i tinget, at vi ikke blander familiemedlemmer ind, hverken fra det ene eller det andet parti.

Glensgård (FP):

Det var i hvert tilfælde en, der hed Jørgensen.

Vi har altså set, at ...

Formanden:

Undskyld, men der skal ikke diskuteres med formanden. Det var ikke talerens uvidenhed, jeg talte om. Jeg talte om praksis her i tinget.

Glensgård (FP):

Vi har altså set, at den københavnske befolkning er blevet lammet, fordi grupper har besluttet sig til, at nu skal Hovedstadsområdets Trafikselvskab ikke længere fungere. Vi finder det helt urimeligt, og vi håber også, at folkettingen vil drage en konsekvens af de ting, der er sket inden for de sidste måneder, hvor det altså er taget enormt til.

Vi takker centrum-demokraterne, fordi de har rejst debatten, og vi håber også, at vi kan få en fornuftig afslutning på den. Vi ser gerne på et dagsordensforslag fra centrum-demokraterne, men naturligvis skal vi lige kende indholdet. Vi håber på, at et sådant dagsordensforslag må være med til at stramme op, nøjagtig på samme måde som dagsordensforslaget i juni måned 1976.

Johan Philipsen (V):

Jeg har to korte kommentarer til indlæg fra de foregående ordførere, inden jeg kommer til den korte redegørelse på venstres vegne.

Når fru Birte Weiss i en passus siger, at det er en dårlig vane at sammenblende begreberne ulovlige og overenskomststridige strejker, så er jeg da selvfølgelig enig. Jeg gør bare opmærksom på, at det vil blive svært at komme ud af denne vane, idet jeg under forberedelsen af denne debat er stødt på, at der ogsåovre i arbejdsministeriet ved en fejltagelse er løbet dem et forkert ord i pennen, så de har betegnet noget som ulovligt, som i realiteten kun er overenskomststridigt.

Det bliver endnu sværere, fordi vi i det, vi diskuterer, opererer med to forskellige ting: nogle strejker, der er overenskomststridige, og nogle fysiske blokader, der er ulovlige. Jeg deltager da gerne i forsøget på at udrydde den dårlige vane, men troen er altså ikke alt for rodfæstet i den henseende.

Jeg hørte for et øjeblik siden på, hvordan hr. Glensgård gjorde et forsøg på at manipulere med tingene, idet han sagde, at når folkettingen vedtager nogle overenskomster, så er det dermed en lov osv. Kære folketing, det

var et forsøg på at omgå tingene på en måde, som ikke er rigtig.

Forespørgslen drejer sig om to emner: for det første de kortvarige strejker, også kaldet faglige møder, eller omvendt, og for det andet de fysiske blokader. Hvis denne forespørgsel giver til resultat, at folkettingen stadig ser alvorligt på disse to foreteelser, da er det efter min opfattelse en fornuftig udgang.

Forespørgerne efterlyser initiativer fra regeringen, og statsministeren har svaret, at regeringen ikke har aktuelle planer. Dette kan venstre tilslutte sig, og jeg lægger personligt vægt på ordet *aktuelle* planer i den henseende.

Den nugældende lov om arbejdsretten opererer populært sagt med to faser vedrørende disse konflikter. Den første fase, hvor loven i realiteten bestemmer, at arbejdsnedlæggelsen, der er i strid med trufne aftaler, er bodsfri i ca. 2 døgn, er beregnet til, at de pågældende får tid til at tænke sig om, og at en eventuel momentan vrede afløses af fornuftig omtanke. I en eventuel senere fase træder lovens sanktionsbestemmelse med bod osv. i kraft. Og i det videre forløb ender det som oftest med, at arbejdet bliver frit, dvs. at de pågældende ikke længere kan betragtes som ansat i virksomheden.

Det er for mig og venstre et åbent spørgsmål, om det kan nytte at forstærke sanktionerne eller eventuelt lægge dem på et tidligere tidspunkt i en ulovlig arbejdsnedlæggelse, fordi en ændring næppe ville forbedre arbejdsklimaet. Jeg har en lang årrækkes erfaring bag mig, når jeg føjer til, at en hurtig retablering af et godt arbejdsklima er den bedste fremgangsmåde til at få en normal arbejdsydelse igen. Det er et synspunkt, som jeg beder alle lægge megen vægt på.

Men venstre erkender da, at faglige møder ofte har karakter af strejker. De er ikke ulovlige i strafferetlig forstand, men de er i strid med trufne aftaler. Venstre erkender også, at strejkerne – eller faglige møder, om man vil – anvendes som pressionsmiddel på forhold af meget vekslende vigtighed og meget vekslende lødighed. Og vi erkender også, at nedlæggelsen i mange tilfælde rammer en uskyldig tredjepart. Men sandheden er vel den, at ingen kan svare konkret på, om eventuelt stærkere sanktioner ville forbedre forholdene.

[Johan Philipsen]

Derpå vil jeg gerne et øjeblik vende mig til den anden halvdel af forespørgslen, og det kan gøres meget kortere. Om den anden halvdel af forespørgslen, de fysiske blokader, har jeg kun følgende bemærkninger: det emne er jo blevet drøftet meget i folketinget i de senere år, og det er min opfattelse, at den dagsorden, som et stort flertal her i folketinget, herunder også forespørgerne, vedtog den 4. juni 1976, satte tingene på plads. Denne dagsorden må fortsat efterleves, og venstre konstaterer med tilfredshed, at regeringens chef heller ikke forestiller sig noget andet.

Palle Simonsen (KF):

Der er som allerede nævnt 2 hovedtemaer i denne forespørgselsdebat: for det første spørgsmålet om misbrug af adgangen til faglige møder og for det andet spørgsmålet om en mere effektiv bekæmpelse af fysiske blokader.

Om det første emne vil jeg sige, at forespørgslen jo er fremsat på et tidspunkt, hvor vi oplevede en af de overenskomststridige nedlæggelser, nemlig buskonflikten, medens vi har mulighed for at gennemføre debatten i dag, uden at vi i hvert fald kender til nogen særlig omfattende overenskomststridige konflikter, og det skulle faktisk gøre det muligt at diskutere tingene på en saglig og fornuftig måde, idet vi ikke er prægede af, at der er en eller anden akut situation, der skal løses. Jeg tror også, det vil være vigtigt – og det skal jeg vende tilbage til senere – at folketinget prøver at se på de bredere perspektiver omkring denne sag og ikke de enkelte konflikter, men altså det, samfundet kan blive ramt af i de kommende år. Det er i virkeligheden et generelt alvorligt problem for det moderne demokrati, vi diskuterer i dag.

Vi har, som det også har været nævnt af statsministeren, en arbejdsretslovgivning, der er udarbejdet i samarbejde mellem – og det vil jeg gerne sætte en streg under – det private arbejdsmarkeds hovedorganisationer, nemlig Dansk Arbejdsgiverforening og LO, og som senere er vedtaget af folketinget. Det er en god arbejdsretslov, men jeg tror, man må erkende, at denne arbejdsretslov har det som så mange andre gode love, man har gennemført i folketinget, at det undertiden viser sig, at den er for god til menneskeheden, at det undertiden viser sig, at vi i virkeligheden ik-

ke rigtig kan leve op til de meget ambitiøse intentioner, der ligger i en sådan lovgivning.

Jeg synes nok, statsministeren forenkler problemerne for meget i sit svar til forespørgerne, når statsministeren bl. a. begynder at stille tal op for, hvordan udviklingen har været med hensyn til faglige møder eller overenskomststridige konflikter, og ligesom kan konstatere, at der er en nedgang, så det er nok ikke så slemt. Nu skal jeg ikke anvende begreberne kvantitet og kvalitet i denne forbindelse, men bare sige, at det afgørende vel ikke så meget er antallet af konflikter, som det er typen af konflikter, og hvordan disse konflikter rammer. Jeg synes egentlig ikke, at de tal, som statsministeren har fået fra Dansk Arbejdsgiverforening, er så forfærdelig interessante. Man må vel nok konstatere, når man ser på det private arbejdsmarked, at man dér måske i virkeligheden efterlever arbejdsretslovgivningen bedre end alle andre steder. De konflikter, vi har set i de seneste år, hvor små grupper har foretaget arbejdsnedlæggelser med stor virkning for samfundets borgere, har været uden for det private arbejdsmarkeds regie. Det, man hører om fra det private arbejdsmarked, er problemer, man løser, af den simple grund, at man er mere veldisciplineret på det private arbejdsmarked, end man har set i de seneste år på en række punkter inden for offentlige institutioner.

Der er andre, der har nævnt metalarbejderforbundsformandens tale på 1. maj dagen. Jeg synes også, den er meget interessant, og jeg har taget et referat med fra Frederiksborg Amts Avis fra den 2. maj, hvorfra jeg vil citere et par ting fra Georg Poulsens tale. Han siger:

»Jeg har altid gennem min faglige og politiske tilværelse lært, at når man skulle konflikte, drejede det sig om at ramme den kapitalistiske arbejdsgiver.«

Og Georg Poulsen siger videre, at de konflikter, vi har set, er »strejkende børnehavepædagoger, chauffører, radiojournalister, skolelærere og læger . . . Er det mod kapitalisterne, de strejker? Nej, det er de svage, der rammes.

Hvem er arbejdsgiverne i de forhold, jeg har omtalt? Det er jo borgerne i dette land.«

Jeg er ikke enig i alt, hvad Georg Poulsen siger, men jeg giver Georg Poulsen ret i den måde, han stiller problemet op på. Den må-

[Palle Simonsen]

de, man har gennemført, jeg vil gerne bruge udtrykket disciplinerede konflikter i dette samfund i dette århundrede på, har jo netop gennemgående været ud fra den målsætning, som Georg Poulsen nævner her. Men det, som han meget rigtigt trækker op, er, at nu oplever vi nogle konflikter, nogle arbejdsnedlæggelser i form af faglige møder på nogle områder, hvor det er andre, man rammer: Når man nedlægger arbejdet i en børnehave, er det forældrene, man rammer. Når man ikke kører busserne, er det buskunderne, man rammer. Når postarbejderne i postomkarteringen strejker, er det dem, der ønsker at sende breve, der bliver ramt, og når TV laver faglige møder og nedlægger arbejdet, er det seerne og lytterne, man rammer.

Nu er det jo et emne, der skal diskuteres senere på dagen, men jeg vil gerne nu specielt om den seneste arbejdsnedlæggelse i Danmarks Radio sige, at det dér er klart erkendt fra alle sider, at det ikke så meget var et spørgsmål om, hvorvidt en medarbejder skulle have fast ansættelse eller ej, det var i virkeligheden snarere et forsøg på et anslag mod driftsledelsens ret til at lede og fordele arbejdet i institutionen. Det var et politisk mål, man fulgte, det var ikke noget med, at man nu ville have mere i løn, det, vi kender fra tidligere strejker, og som jo i virkeligheden er løst gennem tiden på en rimelig og fornuftig måde, nej, det var et politisk budskab, man havde.

Jeg føler mig også overbevist om, at det også, når det gælder postarbejdernes nedlæggelse af arbejdet, var et politisk mål, man forfulgte, og der er også meget, der taler for, at det samme har været tilfældet i forbindelse med f. eks. buskonflikten. Når man har set arbejdsnedlæggelser i en række daginstitutioner, er jeg ikke et øjeblik i tvivl om, at det har været et politisk mål, man fulgte. Jeg tror, det er vigtigt for folketinget, at vi ser på, hvilke konsekvenser det får for det moderne demokrati, at faglige møder misbruges til at opfylde andre hensigter end dem, der var tænkt på i arbejdsretslovgivningen. Jeg tror ikke, at man har tænkt på politiske protestaktioner, dengang man udformede den nye arbejdsretslov.

Man har i forsvaret gennem en række år kendt begrebet politiske soldater; jeg skal ikke definere begrebet nærmere, det skulle være velkendt i denne sal. Det er et problem,

som man med den organisation, forsvaret har, har været i stand til, mener jeg, på en fornuftig måde at tackle, således at man har kontrol over tingene. Til trods for at man ved, at der findes politiske soldater, som har et bestemt mål, har man indtil i dag – og jeg håber, man fortsat vil være det – været i stand til at styre det.

Spørgsmålet er, om ikke det i virkeligheden er langt farligere og langt vanskeligere at tackle det, der foregår ude på en række af de områder, hvor vi har oplevet faglige møder gennem de senere år, for det er for mig at se også en slags politiske soldater, som har et bestemt mål i forhold til det eksisterende samfund, det samfund, som ikke bare forespørgerne og mit parti og andre partier til højre for socialdemokratiet støtter, men som vel i virkeligheden også socialdemokratiet selv støtter. Det synes jeg ligesom understreger nødvendigheden af, at vi kommer til i dette hus at drøfte disse ting i et lidt bredere perspektiv.

Jeg tror, vi vil komme ud for mange af den slags ting, og at det vil blive nødvendigt for folketingets ansvarsbevidste partier at prøve at se på, hvordan vi kan undgå, at disse ting udvikler sig således, at det bliver sværere og sværere for demokratiet at fungere. Det skal ikke være muligt at køre på fribillet i alle disse aktioner; det må være sådan, at man har mulighed for at skride ind. Dér tænker jeg naturligvis ikke på, som også andre har været inde på, at man bare skal straffe folk – det er ikke det, det drejer sig om – men på, at man også fra politisk side trækker nogle grænser dér, hvor lovgivningen giver mulighed for at trække grænserne.

Dermed bevæger vi os ganske automatisk over i anden del af forespørgslen, nemlig spørgsmålet om en mere effektiv bekæmpelse af fysiske blokader. Folketingets beslutning fra 4. juni 1976 er jo klar, som det er nævnt af flere: politiet har ret til at bryde fysiske blokader. Så kan man diskutere – og det har statsministeren og tidligere ordførere gjort – i hvor stor udstrækning reglerne efterleves. Det er klart, at politiet har søgt at gøre, hvad det overhovedet er muligt for det at gøre inden for den beslutning, folketinget har truffet. Men jeg tror alligevel, der er behov for ind imellem, at f. eks. regeringsmedlemmer, f. eks. justitsministeren, i højere grad i den vanskelige situation understreger, hvilke be-

[Palle Simonsen]

slutninger folketinget har truffet, således at man får et bedre grundlag fra politiets side for at skride ind og i hvert fald føler sig psykisk bedre rustet til at sørge for, at folketingets beslutning efterleveres.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i forbindelse med den seneste buskonflikt har savnet justitsministerens klare tilkendegivelse af, at fysiske blokader ikke vil blive tolereret, og at de vil blive brudt med de midler, som politiet har til rådighed.

Når jeg siger det på den måde, er det, fordi det ikke er nok, at et par politibetjente pænt og venligt siger til et par blokadevagter, at de nu venligst bedes fjerne sig, og så går igen. Det, det drejer sig om, er trods alt at sørge for, at de buschauffører, de tjenestemandsansatte f. eks., som var indstillet på at køre busserne, også får mulighed for at køre busserne.

Man må stadig væk sige, at beslutningen fra folketingets side er klar, men jeg føler mig ret sikker på, at der mangler en opbakning fra regeringen, især fra justitsministerens side, til at gøre politiets muligheder for at bryde de fysiske blokader bedre. Og det appellerer vi til at man vil leve op til fra regeringens side.

Dette er, som jeg tidligere har sagt, ikke et spørgsmål om bare at tildele nogle straffe, men jeg synes nok, der er et eksempel i denne forbindelse, som skal nævnes under debatten i dag, for det er af interesse med hensyn til, hvorvidt der skabes lige vilkår i dette land.

I dag skal der i Ålborg afsiges dom over 25 fiskere, som deltog i en fysisk blokade den 4. maj 1978. Her har der altså været mulighed for at slæbe mennesker, der deltog i en fysisk blokade, for domstolene. Hvad der sker, er rettens sag, og det skal jeg ikke kommentere, men det, man må spørge om i denne forbindelse, er: sker det også på de andre områder, f. eks. når der er tale om ulovlig blokade fra buschaufførernes side? Vil der så også blive tale om, at der bliver rejst tiltale mod nogle af de personer? Det, det i hvert fald er vigtigt for folketinget at få slået fast, er, at der skal være lige vilkår. Det kan ikke være sådan, at der er nogle, der skal efterleve reglerne mere end andre. Sandheden om disse ting her er vel netop, at man er meget sårbar i forhold til, hvad der kan ske, når der er tale om en arbejdsnedlæggelse som den, fi-

skerne foretog, og som folketinget naturligvis også måtte tage afstand fra, men det er to forskellige ting. Det er, ligesom man er indstillet på at tage mere håndfast på det emne. Det mener jeg er meget farligt.

Jeg tror ikke, der er ret mange i dette folketing, som egentlig ønsker, at der skulle strammes vældigt op i forhold til holdningen over for almindelige strejker tilbage i historien, men derimod over for det, som har et politisk mål. Derfor vil jeg kun afslutningsvis sige, at jeg føler mig overbevist om, at det ikke er sidste gang, folketinget kommer til at diskutere dette, og at jeg mener, ansvarsbedste partier i folketinget har en forpligtelse til at forsøge at analysere, hvordan man ved at trække de grænser, der kan trækkes inden for lovgivningens rammer, forhindrer, at en slags politiske soldater ude i det civile samfund søger at nedbryde det demokrati, vi har opbygget i fællesskab gennem en række år. Det her drejer sig nemlig ikke bare om at vurdere en enkeltstående konflikt, men om at vurdere det moderne demokratis muligheder for at overleve.

Melchior (CD):

Et gammelt ord siger, at lasternes sum er konstant. Det ser ud til, at summen af de i dag til debat satte arbejdsnedlæggelser også er konstant, efter de oplysninger, som statsministeren gav i sin redegørelse her. Ved tallet for 1978 nævnte statsministeren et antal af de godt og vel 1.200 af disse »vilde« arbejdsnedlæggelser, som hidrørte fra perioden under SV-regeringen – for øvrigt en af de mange lejligheder, hvor socialdemokratiets ordfører i dag også faldt sin statsminister og sit parti i ryggen – men da vi så fik tallene for 1977 og 1976, måtte vi komme til den konklusion, at selve dannelsen af SV-regeringen ikke bragte tallet ekstraordinært højt op i 1978, men at der åbenbart må være et eller andet behov for, uanset om vi indgår august- eller septemberforlig eller der dannes nye regeringer, og uanset hvordan omstændighederne er, et vist antal af chikaner.

Statsministeren satte ikke tallet i relief. Statsministeren omtalte, at det måtte ses i sammenhæng med de mange, der arbejder, og de mange arbejdsdage og -timer og den produktion, der vitterlig udføres, men vi fik ikke sat det i relief. Som andre ordførere har

[Melchior]

været inde på, ville det måske heller ikke være så afgørende at få de tal, for der er jo tale dels om meget større tal, dels om de mange ikke-anmeldte. Der er mange brancher, selvfølgelig mest nyhedsformidlingsbranchen, som er sårbare over for bare en enkelt eller to timers arbejdsnedlæggelse, og arbejdsgiveren vil ofte i sådanne tilfælde og også i andre brancher undlade at indberette, fordi han ved, at så får man visse ting til at accelerere, og så indkasserer man tabet, så skuffer man sine kunder i ind- og udland over for de berettede forventninger, som de måtte have, hellere end at risikere noget, der er endnu værre.

Det er ikke CDs mening at ville skribe op. Det er ikke korrekt, som fru Birte Weiss forsøgte, at fremstille denne forespørgselsdebat, som om den er rettet imod regeringen. Det er udmærket, at man laver sin tale i forvejen, men det må efterhånden ende i noget nonsens, når man først siger, at man egentlig måtte tro, at denne forespørgsel er rettet mod regeringen, men når man så hører ordføreren for forespørgerne – og her citerer jeg omtrentlig fru Birte Weiss – så får man alligevel det indtryk, at det ikke var meningen. Nej, det er da meget fornuftigt, når man taler, efter at en anden har talt, at lægge det til grund, som vedkommende har sagt, og der er ikke noget i forespørgslens formulering, som kan udlægges derhen, hvor fru Birte Weiss gerne ville have det.

Denne forespørgsel er et led i et konstruktivt forsøg på samarbejde med regeringen. Vi vidste os på forhånd – og efter statsministerens svartale fortsat – i grundlæggende overensstemmelse med det, der er regeringens intentioner, men det må jo også være andre end regeringspartier tilladt – det er jo derfor, vi er her – at rejse sager til debat, selv om vi ved, at der er en vidtgående overensstemmelse med regeringen i det pågældende forhold.

Fru Birte Weiss talte om arbejdsmarkedets grundlov og sagde, at den går efter hendes formulering ud på, at arbejdsgivere og arbejdstagere, som vi traditionelt kalder dem, skal klare sagerne selv; det må være det alt-afgørende. Men har fru Birte Weiss ikke selv for et par måneder siden stemt for et indgreb i denne grundlov? Og skete ikke det samme for to år siden og for fire år siden? Det vil altså sige, at hver gang der ikke er tale om misbrug, disse her 1.200 gange pr. år, som

statsministeren redegjorde for, plus de utalte og uindberettede, hver gang der er tale om en overenskomstmæssig og lovligt varslet strejke, griber folketinget, bl. a. også med socialdemokratiet og en socialdemokratisk eller socialdemokratisk ledet regering, ind og tilstopper derved den ventil, som måske – og det må da i hvert fald være fru Birte Weiss' mening – bør være til stede, således at man ved enkelte lejligheder kan gribe til yderste middel. Det, man ikke kan gribe til, er at sabotere sig selv. Hvor er den solidaritet hende, når fru Birte Weiss kan nærmest prise, og i hvert fald helt afvise indgreb imod folk, der er usolidariske med love, som fru Birte Weiss selv har stemt for? Hvor er fru Birte Weiss' solidaritet med sig selv hende?

Fru Birte Weiss talte om, at hun ikke ønsker strejkeretten afskaffet, beskåret eller kriminaliseret. Der er intet i forespørgslen, som antyder, at CD vil noget sådant. Vi har gentagne gange i forårets debatter, også fra denne talerstol, tilladt os at pege på, at det måske var rimeligt, at man diskuterede disse ting. At man diskuterede det i lys af det, som bl. a. den allerede gentagne gange her citerede smedeformand, Georg Poulsen, har sagt. Undertegnede har været inde så at sige ordret på de samme ting, som hr. Georg Poulsen sagde 1. maj, i flere taler og ordførertaler heroppefra i foråret, og jeg har haft artikler om det i Erhvervsbladet og i Børsen og kan derfor kun glæde mig over, at hr. Georg Poulsen altså er enig med CDs ordfører i denne sag. Men fru Birte Weiss burde kunne læse dansk så godt, at hun kan se, at vor forespørgsel ikke indeholder noget om afskaffelse, beskæring eller kriminalisering af aftaler, aftalemæssige fremgangsmåder eller lovmedholdelige fremgangsmåder, men at det er alle de andre, vi taler om.

Jeg vil også bede statsministeren lægge mærke til, at det ikke er afgørende, om tallet nu er 1.200 eller 2.400. Afgørende er ikke mindst den bitterhed, efter vor mening den berettigede bitterhed, som disse arbejdsnedlæggelser må fremkalde hos alle dem, der passer deres arbejde. Vi hørte det ved pædagogstrejken, da en lærer i radioen forklarede, at vedkommende, som var medlem af sin fagforening og ønskede fortsat at være medlem dér, ikke ønskede, at denne fagforening, et flertal deraf eller, som det ofte sker, et højtråbende mindretal usolidarisk tyrannise-

[Melchior]

rer et flertal til at måtte nedlægge arbejdet i strid med indgåede aftaler, med påtagne forpligtelser og med gældende love. Hvor er fru Birte Weiss' afstandtagen fra den usolidariske, den frække måde at opføre sig på?

Både hr. Glensgård og hr. Palle Simonsen har været inde på dette, at man jo rammer helt andre, end man foregiver at ville ramme, og at man godt ved det, at det ikke er en utilsigtet virkning. Den ene af de artikler, jeg omtalte før, havde til overskrift den sætning: Hvad sker der, når den, man vil ramme, dukker sig og slaget rammer en helt tredje? Det er jo det, der sker ved disse ting.

Det, vi gerne ville sætte fokus på – og det var statsministeren inde på, men han har også forstået forespørgslen – er loven om arbejdsretten af 13. juni 1973, og jeg fokuserer specielt på § 9, stk. 2, og § 12, som statsministeren citerede, og her drejer det sig også om stk. 2.

Ved den lejlighed blev der indført en ændring i praksis vedrørende arbejdsretten, som har ført til disse mange nedlæggelser. Det vil interessere mig, og jeg er sikker på, at det også vil interessere statsministeren at kende antallet af disse kortvarige arbejdsnedlæggelser, før loven blev ændret i 1973, og efter, for det var jo netop ved ændringen i 1973, der blev givet mulighed for disse kortvarige arbejdsstandsninger nemlig ved, at der slet ikke skal idømmes bod, hvis arbejdsstandsningen er ophørt senest dagen efter, hvor så mødet mellem organisationerne skal finde sted. Det, Arbejdsgiverforeningen opnåede ved den lejlighed, var, at et sådant møde mellem organisationerne fremtidig finder sted dagen efter arbejdsnedlæggelsens påbegyndelse og ikke tredjedagen.

Men det er en dyrt betalt fordel, for der står i stk. 2 i § 12 i nævnte lov, at »bod ikke kan pålægges de deltagere i en arbejdsstandsning, der har genoptaget arbejdet inden afholdelse af det i § 9, stk. 2, omtalte fællesmøde eller har fulgt en henstilling fra dette møde om straks at gå i arbejde, medmindre . . .« visse ting kan påvises.

Det er denne frihed for bod ved også planlagte, også på forhånd annoncerede, timelange eller daglange arbejdsnedlæggelser i strid med indgåede aftaler og påtagne forpligtelser, vi gerne vil have omvurderet.

Jeg vil gerne om fysiske blokader sige en tak til hr. Johan Philipsen, som erindrede

om, at det også var med forespørgernes medvirken, at vi fik den dagsorden og det senere cirkulære i 1976. Jeg vil også erindre om, at det var på forespørgernes, især hr. Brusvangs, foranledning, at dette fandt sted. Men i denne sommer eller rettere dette forår – sommeren har vi vist til gode endnu – har vi altså bare set, at visse ting går i glemmebogen, hvad jo naturligt er for mennesker, og derfor har vi fundet det rigtigt i forespørgslen at inddrage dette spørgsmål, som vi ikke vil have skærpet, men som vi vil have bragt i erindring.

Hr. Glensgård holdt en tale, der indtil et vist punkt var mere moderat end dem, han plejer at holde, og endda var overordentlig velformuleret, men så kom der en af disse skrubbudser, som jo gør, at man faktisk føler sig dårlig i det selskab. Der var dog mange gode formuleringer, men jeg vil benytte anledningen til at pege på, hvor CDs og fremskridtspartiets tanker om disse ting skilles afgørende. Det er dér, hvor hr. Glensgård siger, at det for hans parti såmænd er ligegyldigt, om man bryder en overenskomst eller en lov. Det er ikke ligegyldigt for vort parti. Bryder man en overenskomst, bliver det en sag mellem de to parter – jeg står ikke her og opfordrer nogen til at bryde overenskomster, det turde være klart fremgået – men bryder man en lov, er det et samfundsanliggende, og derfor er der en væsentlig forskel.

Som følge af denne tankegang ønsker CD klart – det har vi sagt gentagne gange – flere tjenestemandsansættelser på tjenstemandsvilkår, som naturligvis er forpligtende for begge parter i dette forhold: staten, samfundet, på den ene side og tjenstemændene på den anden side. Vi har tillid til, at tjenstemændene på ny vil vide som fast og ufravigelig regel at bære de forpligtelser, de har indgået i tjenstemandsforholdet. Jeg forstår, at fremskridtspartiet ser anderledes på denne ting.

Inden jeg kommer til min konklusion i form af en dagsorden, skal jeg nævne, at vi i forespørgslen har brugt ordet »vilde« strejker. Jeg tror, det var hr. Johan Philipsen, der netop påpegede det vanskelige i at holde sprogbrugen om overenskomstmæssige og lovmæssige og andre terminologier helt klar. Vi vil imidlertid gerne for ikke at blive misforstået fokusere på begrebet »fagligt møde«. Vi finder, det er en skam, at gode, ærlige,

[Melchior]

sobre mennesker, som de vel alle er i det meste af deres færden, vil misbruge et rimeligt udtryk som »fagligt møde« til at camouflere urelle hensigter såsom »chikanemæssige arbejdsnedlæggelser«. Det er for ringe. Vil man strejke, vil man genere, så sig: vi strejker, vi generer. Slå visiret op og gå frem med åben hjelm! Man bør lade være med at lave denne sukkerindpakning af noget, som er et direkte overgreb mod forpligtelser, man har, og derfor tager vi udtrykket »fagligt møde« op i vor dagsorden.

Nu er det jo svært at lave dagsordener nu til dags, for næsten uanset hvor mildt og blødt man laver dem, har der været en tendens til, at regeringen vil nøjes med at tage til efterretning. Og selv om det, der måtte stå i en dagsorden, svarer til det, regeringen mener, vil man alligevel ligesom ikke have det sagt. Vi mener, at folketinget som et led i sin normale funktion bør have lejlighed til at komme med udtalelser i form af dagsordener. Vi har forsøgt at udforme det dagsordensforslag, jeg her skal fremsætte, dels så kort, rimeligt, mildt og samarbejdsvenligt, at regeringen så afgjort kan leve med det – det er vor overbevisning – dels alligevel ikke så vattet, at det slet ikke siger, hvad det er, folketinget mener. Jeg skal fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget opfordrer regeringen til sammen med arbejdsmarkedets organisationer på ny at vurdere reglerne, således at de senere års misbrug af begrebet »fagligt møde« hindres, samt at indskærpe cirkulæret vedrørende fysiske blokader af 30. juni 1976

og går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Som tidligere bebudet skal jeg her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages kl. 13.00.

Mødet udsat kl. 11.58

Mødet genoptaget kl. 13.00

Forhandlingen genoptoges.

Ole Henriksen (SF):

Man kan jo spekulere over, hvad den dybere baggrund er for, at centrum-demokraterne rejser denne forespørgsel. Man har med stor omhu undladt at komme med anvisninger på, i hvilken retning man søger, men det og dog helt klart for os, at der er tale om, at forespørgslen i sig selv indeholder et ønske om, at man strammer til over for lønmodtagerne, at man ønsker at få begrebet faglige møder gjort ulovligt i en anden betydning end den, der findes inden for det fagretlige system, og at man også vil stramme omkring blokadecirkulæret.

Det er jo ikke ualmindeligt, at man i økonomiske krisetider får nogle reaktionære strømninger i samfundet, og jeg synes, at centrum-demokraterne aldrig undgår en lejlighed til at markere sig, når man har disse krisetider og der skal strammes op over for lønmodtagerne.

Centrum-demokraterne er meget bekymrede over de mange arbejdstimer, der går tabt ved arbejdsnedlæggelser, og det er da også beklageligt, at der går arbejdstimer tabt. Det skal jeg vende tilbage til. Det skyldes jo ikke lønmodtagerne, at man taber disse arbejdstimer, og det ville have været nok så interessant, om vi havde fået en debat om, hvor mange arbejdstimer der tabes i dette samfund f. eks. ved arbejdsløshed, eller hvor mange timer der tabes, når en virksomhed lukkes hen over hovedet på lønmodtagerne. Det kunne være meget rart, hvis statsministeren også havde statistiske tal for det antal timer, som går tabt for samfundet både på grund af arbejdsløshed og på grund af konsekvenserne af arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet.

Det er jo netop det afgørende i denne sag, at arbejdsgiverne har ret til at lede og fordele arbejdet. Ikke alene inden for den private sektor, men også inden for den offentlige sektor, offentlige virksomheder eller halvoffentlige virksomheder har arbejdsgiveren denne uindskrænkede ret. Inden for det private arbejdsmarked gælder hovedaftalens § 4, og det er klart, at det er en af blokeringerne, ja, måske den største blokering, for, at man ikke får løst disse konfliktsituationer, der opstår på arbejdsmarkedet.

[Ole Henriksen]

Det er jo rigtigt, at man i en masse virksomheder har accepteret, at der er begyndt en ny tid i industrialderen, hvor man prøver at sætte sig ud over snærende bånd og stramme regler både lovgivningsmæssigt og fagretligt, hvor man prøver at administrere sin ledelsesret på en måde, så også lønmodtagerne kan føre et ordentligt arbejdsliv og kan have nogle gode løn- og arbejdsvilkår. Men der findes også en lang række virksomheder i dag, hvor man stadig væk har autoritære ledelsesformer, og jeg skal understrege igen, at det gælder både inden for private og for offentlige virksomheder. Det er klart, at når man opretholder sådan nogle autoritære ledelsesformer, betyder det simpelt hen, at en gang imellem koger kedlen over, og det må tilskrives, at arbejdsgiveren ikke formår at slække på denne rettighed, som han har i henhold til en eller anden aftale. Her er der altså tale om hovedaftalen.

Så fremstilles det, som om det at holde fagligt møde eller nedlægge arbejdet er sådan noget lystbetonet noget, det er sådan lidt af en hobbyvirksomhed for visse kredse inden for lønmodtagerne, som sådan med jævne mellemrum ønsker at markere, siger man, ud fra politiske motiver, at nu nedlægger man arbejdet. Man kunne fristes til at spørge centrum-demokraterne, som har rejst denne forespørgsel, om de tror, at de arbejdsnedlæggelser, hvori der deltager flere hundrede mennesker, er noget, man kan arrangere 8 dage i forvejen, om man kan sige: på onsdag i næste uge bliver vi meget vrede, og så går vi ca. kl. 13 eller noget i den stil. Det er der jo ikke tale om. Der er tale om, at der på de enkelte arbejdspladser ofte akkumuleres meget stor utilfredshed med forhold, som kun arbejdsgiverne, i kraft af at de har retten til at lede og fordele arbejdet, er i stand til at klare. Det gør man ikke, men man lader dem akkumulere, og man forsøger ude omkring på arbejdspladserne gennem forhandling i samarbejdsudvalg og i aktieselskabsbestyrelser, om man kan få løst disse konfliktsituationer ved at prøve at tale sig til rette. Det er ikke altid muligt, og derfor eksploderer det nogle gange. Man siger, at det er godt lige at få taget trykket af kedlen. Ja, det er godt, men det er beklageligt, at det er lønmodtagerne, som skal taget trykket af denne kedel, og det er også meget beklageligt, at vi har et fagretligt system, som betyder, at det koster

ca. 20 kr. i timen i dag i bod at tage trykket ud af kedlen for de lønarbejdere, som er udsat til at tage trykket af denne kedel.

Jeg må derfor afvise, at der er tale om veltilrettelagte arbejdsnedlæggelser rundt omkring, og jeg må afvise, at der er tale om, at dette har politiske undertoner. Men jeg synes også, det er værd at prøve at vende tilbage til spørgsmålet om den daglige ledelse, som arbejdsgiverne ikke er i stand til at forvalte på ordentlig demokratisk vis. Det er rigtigt, at man har fredspligt, som der bliver sagt, men denne fredspligt gælder fra begge sider, og man kan altså også misbruge freden så meget, at man spidser situationen til, og for at få skabt ro, fred og afklaring må man så gå i aktion.

Det er i mange tilfælde, som statsministeren udtrykte det med sin statistik fra Arbejdsgiverforeningen, lønforhold, der er årsag til konflikt. Hvis man lever i månedsviis eller årevis på en arbejdsplads, hvor man bliver underbetalt og man ikke er i stand til at følge med det almindelige lønniveau i samfundet, er det klart, at lønnen ikke længere slår til, og så må man bede om at få noget mere i løn. Det er en rimelig ting, og det er navnlig en rimelig ting inden for f. eks. jernindustrien, som jo er et minimal-lønsområde, hvor man i overenskomstperioden har tilladelse til at få hævet sin løn helt legalt. Det er klart, at arbejdsgiveren også har lov til at sige nej, lige så tit man kommer og beder om mere i løn. Men der kommer altså en uholdbar situation, når man kommer for langt ned under gennemsnittet.

Der kan også være andre årsager til, at man får en situation, der spidser til: de almindelige arbejdsforhold, tempoet i akkordarbejdet eller i det hele taget den teknologiske udvikling, som gør, at lønmodtagerne overhovedet ingen indflydelse har på, hvad det er for ting, de skal til at beskæftige sig med i den kommende tid. Det er ting, der bliver ført ind i virksomheden, i kraft af at ejendomsretten og ledelsesretten ligger hos arbejdsgiverne, hen over hovedet på lønmodtagerne, som bliver sat til at betjene ny teknik, samtidig med at det halve af mandskabsstyrken måske skal forlade virksomheden.

Det er klart, at den solidaritet og den retsbevidsthed, som uanset love og aftaler eksisterer hos det enkelte menneske, gud ske lov, også eksisterer, når der kommer overgreb fra

[Ole Henriksen]

arbejdsgiverne mod lønmodtagerne. Man reagerer helt naturligt ved helst at prøve at få løst problemet på en fornuftig måde gennem samtaler, men det kan blive nødvendigt at gøre det helt klart for arbejdsgiverne, at her er en ting, som skal klares.

Det gælder f. eks. den langvarige konflikt hos asfaltarbejderne. Her har vi vedtaget en miljølov i folketinget, som siger til befolkningen og til lønmodtagerne og også til arbejdsgiverne, at der skal indføres visse minimumsforhold på arbejdspladsen, for at man kan eksistere på en ordentlig måde, når man er på arbejde. Det gennemførte man ikke fra arbejdsgiverside inden for asfaltområdet. Man havde elendige forhold i skurvognene, og man havde andre gener ved sit arbejde. Det var helt klart beskrevet i miljøloven, at visse ting skulle indføres, og man forhandlede, inden det kom til konflikt. Uden at man havde tilrettelagt denne arbejdsnedlæggelse, forhandlede man med sin arbejdsgiver om at få nogle bedre skurvogne. Det fik man ikke, og hvad gør man så? Ja, så kommer man i den situation, at man nedlægger arbejdet, at man på et tidspunkt simpelt hen må aktionere for at få gennemført de love, der er vedtaget her i folketinget.

Jeg kunne også sige det samme om styrmændene og de afskedigelser, som foregik på Sjællandssiden med Molslinjen. Det er da klart, at det var et helt klart overgreb mod styrmændene, der skete dér.

Der er altså tale om, at hvis vi skal diskutere dette spørgsmål seriøst, må vi prøve at skille årsag og virkning fra hinanden, og det synes jeg aldeles ikke man har gjort i den hidtidige debat.

Jeg synes også, jeg lige skal nævne, at dette folketing selv bærer et stort ansvar for, at der kommer en lang række arbejdskonflikter ude omkring. Jeg mener, at de overenskomstindgreb, som man har foretaget, gør, at man forringer lønmodtagernes egen indflydelse på, hvad de skal arbejde efter i en overenskomstperiode, og det gør selvfølgelig også, at man selv er med til at varme op under kedlen herinde fra folketinget. Man har også lavet nogle arbejdsretslove, og man har lavet blokadecirkulære, som udmærket kan få en kedel til at koge over.

Så har Georg Poulsen været nævnt her, og jeg synes, at Metalarbejderforbundets formand er kommet med nogle ualmindelig

kluntede udtalelser den 1. maj. Man kunne måske dobbelt beklage, at udtalelserne netop kommer den 1. maj, hvor arbejderklassen indbyrdes i hvert fald skal demonstrere en vis form for solidaritet. Her hænger han den offentlige sektor ud og siger, at det ikke er rigtigt, at disse personer inden for denne sektorkonflikter. Jeg synes, tingene vendes på hovedet, for her kommer man og siger: ja men en offentlig arbejdsgiver kan ikke være lige så dårlig som en privat arbejdsgiver, for han er ikke kapitalistisk i sit væsen. Det passer jo ikke.

Jeg tror nok, at tusindvis af offentligt ansatte her i landet må erkende, at de til daglig lever under et af de mest autoritære systemer ledelsesmæssigt og derfor også må reagere. Jeg skal da i høj grad beklage, at man må stå og vente forgæves på en bus, eller at man ikke kan få sit barn i børnehaven. Jeg tager af og til selv mit barn her ind i børnehaven. Han siger, at han ikke kan mærke forskel, når han kommer herind, fordi pædagogerne har nedlagt arbejdet, men jeg synes, at man må gå dybere ned i, hvad det er, der foregår på de offentlige virksomheder, når man skal analysere, hvorfor man nedlægger arbejdet, og ikke bare begynde at hugge ned på de ansatte og sige, at nu skader de det øvrige samfund.

Det er muligt, at Georg Poulsen, som jo har taget vejen over fra mit parti, ikke er gået langt nok, da han skulle melde sig ind i et andet parti. Han burde måske have meldt sig ind i centrum-demokraterne. Så var skridtet da taget fuldt ud. I hvert fald tages han gevaldigt til, indtægt i denne situation.

Der mangler altså en demokratiseringsproces i industrilivet, i erhvervslivet, og det er den demokratiseringsproces, der må i gang. Vi skal ikke straffe os ud af problemerne og tro, at man kan stramme op, og så falder disse ting på plads. Samarbejdsudvalgsaftalerne og aktieselskabsaftalerne er åbenbart ikke nok for tiden til at få løst problemerne. Vi bliver nødt til at udvikle et virksomhedsdemokrati, en større medindflydelse for de ansatte, så man kan tale sig ud af problemerne på de enkelte virksomheder, og det kan man, hvis man får ophævet arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet og giver lønmodtagerne størst mulig indflydelse.

[Ole Henriksen]

Jeg skal til slut meddele, at vi ikke kan stemme for den dagsorden, som centrum-demokraterne har foreslået.

Jørgen Jensen (DKP):

Hvis de tre indlæg, vi har fået fra centrum-demokraterne, skulle være oplæg til en studiekreds om problemerne på arbejdspladsen, kunne man sige, at de var brugbare, fordi de afslører en total uvidenhed om, hvad der sker på arbejdsmarkedet. Man kan også sige, at de var så provokerende, at de kunne sætte en diskussion i gang. Når hr. Melchior siger, at de højtråbende mindretal tyranniserer, kunne jeg spørge, om det er centrum-demokraterne, der er det højtråbende mindretal både i denne sag og i andre sager, der har været fremme, hvor man har prøvet på at fiske noget goodwill ved at forstørre vanskeligheder og problemer, meneskene ikke rigtig forstår.

Når man taler om ændringer i arbejdsretsloven og de planlagte aktioner, altså henviser til, at man gav ret til, at man kunne tale om tingene på en arbejdsplads, inden der blev idømt bod, og så taler om, at det også gælder for planlagte aktioner, er det jo ikke rigtigt. Der er faldet masser af domme, hvor man har sagt, at dette var planlagt, og så fik man en dom.

Det samme gælder, når man taler om faglige møder, som om det, at man brugte ordet faglige møder, var noget, der fritog én for dom. Hvad er det dog for en uvidenhed? Det kan da være lige meget, om man kalder det fagligt møde eller man kalder det strejke eller noget andet. Arbejdsgiverne har såmænd dygtige jurister nok til at finde ud af, at arbejdet har været nedlagt.

Jeg vil godt spørge: har der været konflikter, der har været indbragt for arbejdsretten, hvor man ikke har fået bod, fordi man har brugt ordet faglige møder? Jeg vil gerne spørge forespørgerne: har der været sådanne tilfælde? Jeg er vidende om, at det har der ikke. Tværtimod er der også i disse dage indbragt sager om fagforeninger, som man kræver idømt bod, fordi man siger, aktionen var planlagt, det var ikke noget, der opstod spontant.

Jeg vil godt sige til hr. Palle Simonsen, der taler om politiske soldater: ja, hvis det er dem, der på arbejdspladserne med fare for at

miste deres arbejde forsvarer bl. a. de love, som vedtages herinde i folketinget, kan man godt tale om, at der er soldater på arbejdspladsen.

Nej, det, der lægges op til her, er, selv om man prøver på at pakke det ind og sige det lidt pænt, i virkeligheden et forsøg på at skabe berufsverbot eller sagt på en anden måde at legalisere det, arbejdsgiverne gør. For det, der finder sted i dag, er jo, at man forfølger dem, man kalder for aktive arbejdere, dem, som tør stå frem og tale deres egen og kollegernes sag. Tag Aktuelt i dag, hvor man skriver om vanskelighederne med at få valgt tillidsmænd rundt omkring, fordi det i den situation, vi befinder os i med arbejdsløshed, er ret vanskeligt at påtage sig sådan et job. Dem skulle vi hellere forsvare.

Hr. Erhard Jakobsen siger: jeg står med Georg Poulsen i hånden. Så vil jeg da godt spørge: hvad er det for en Georg Poulsen, han står med i hånden? Er det formanden for det forbund, der efter de tal, vi fik fra statsministeren, har over halvdelen af de ulovlige konflikter? For det er jo en kendsgerning, at det er Metalarbejderforbundet. Er det den formand, man har i hånden, og som man er enig med om, at man skal have de ulovlige konflikter? Eller er det den formand, som er kommet i klemme på grund af sin kapitulation her ved overenskomstafslutningen, og som ligesom skal have skabt sig et alibi for det, han har gjort over for medlemmerne ved at prøve på at klandre nogle andre?

Der blev læst noget op heroppe om, hvad der var sagt om, hvem der egentlig er arbejdsgiveren for de offentligt ansatte. Ja, hvem er det egentlig? Er det forældrene i børnehaverne, der har bestemt de nedskæringer, der er foretaget? Er det dem, der har bestemt, at de, der passer deres børn, ikke skal have så meget i løn? Er det den enlige mor, der ikke kan få passet sit barn, der er skyld i de vanskeligheder, som er i børneinstitutionerne? Er det den enlige mor, der bestemte, at vi skulle have et børnepasningscirkulære, som fratog hende retten til understøttelse, hvis hun ikke kunne få passet sit barn? Er det buspassagererne, der har bestemt, at en buschauffør skal køre i København for 36 kr. i timen og i provinsen for 32 kr. og 59 øre? Jeg tror ikke, der er nogen buspassagerer, som ønsker dette. Og man kunne fort-

[Jørgen Jensen]

sætte med at spørge, om det er forældrene til de børn, der går i skole, der er skyld i, at man har gennemført uigennemtænkte love som f. eks. den om 11 timers reglen, som skabte vanskeligheder for lærerne. Derfor er det at tage helt fejl af tingene at begynde at få det ned på det plan.

Det, der kunne siges, er vel også: hvem er det egentlig, der har bestemt de offentligt ansattes løn- og arbejdsvilkår? Det er jo ikke engang dette folketing. I de allerfleste tilfælde er det sådan, at man først forhandler på det private arbejdsmarked og kommer frem til en eller anden ramme. Så siger man, at den skal også gælde for de offentligt ansatte, uanset hvor urimeligt det er. Når man her taler om buschaufførerne, vil jeg da gerne spørge forespørgerpartiet: mener man, det er rimeligt med de lave lønninger for buschaufførerne? Havde det ikke været rimeligt, om vi havde klaret de problemer på en anden måde, så de ikke havde været nødsaget til at aktionere og dermed skabe de problemer, man siger de har skabt?

Hvad var egentlig formålet med denne debat? Var det ikke at skjule årsagerne til den utilfredshed, som bevisligt er blandt lønarbejderne? Var det ikke at skjule de gentagne overgreb, der finder sted både fra folketinget og fra kapitalhaverne?

Der er også talt om det arbejdsretlige system, og jeg vil godt sige, at det arbejdsretlige system er formet, som det er, for at administrere de nuværende forhold sådan, at de er tilpasset til den aktion, lønarbejderne må føre, tilpasset til det kapitalistiske ejendomsforhold, tilpasset til, at arbejdsgiverne har eneret til at lede og fordele arbejdet. Det arbejdsretlige system stiller ikke, som man tror, de to parter lige. Man har allerede nævnt asfaltarbejderne. Jeg vil godt tage det på en anden måde. Det var en sikkerhedsrepræsentant, der blev afskediget bl. a. i den sag, der løber for øjeblikket med en ulovlig arbejdsnedlæggelse på Sekova-maskinfabrikken, hvor man også har fyret en tillidsmand. I disse tilfælde var det arbejdsgiveren, der brød både lov og overenskomst. Ja men var arbejdsretten i stand til at dømme arbejdsgiveren til at opføre med dette brud på overenskomst og lov? Nej, det var den ikke. Forudsætningen for, at forholdene kunne føres tilbage til lovlige overenskomstmæssige forhold, var, at arbejderne brugte det, man kal-

der for overenskomststridige aktioner. Det var den eneste mulighed, de havde. Arbejdsretten har aldrig dømt en tillidsmand eller en sikkerhedsrepræsentant ind igen, medmindre der har været det, man kalder en overenskomststridig aktion bagved.

Jeg erindrer den første gang, jeg var i arbejdsretten; da blev jeg belært om noget. Det var også en tillidsmandsafskedigelse, og jeg erindrer, at den pågældende arbejdsgiver havde antaget en jurist til at føre sin sag. Han indledte sagen med at sige: høje ret, jeg skal meddele fra min klient, at min klient er villig til at bøje sig for en hvilken som helst kendelse i denne ret, medmindre den går ud på, at den pågældende skal genantages, for så agter vi ikke at følge den kendelse, der kommer her i arbejdsretten, uanset de økonomiske følger. Ja men kunne man have det sådan i nogen anden ret? Kunne en cykeltyv f. eks. stå op og sige: jeg bøjer mig for en hvilken som helst kendelse, bare jeg ikke bliver dømt? Men det er forholdene i arbejdsretten, og det er dem, der nødvendiggør, at man aktionerer under den ene eller den anden form.

Jeg vil også godt sige, at fredspligten, som den eksisterer i dag, er ikke lovfæstet, det er en del af det system, som findes mellem arbejdsgivere og arbejdere. Det er altså ikke noget, vi egentlig kan blande os i, men vi gør det alligevel.

Jeg vil også godt pege på, at indledningen i overenskomsterne siger: så længe denne overenskomst er i kraft, må ingen af parterne, enkeltvis eller samlet, direkte eller indirekte, undergrave dens indhold. Ja men hvem er det, der undergraver indholdet i overenskomsterne? Det er bl. a. dette folketing. Det er også mange andre udefra kommende ting. Det er kapitalhavernes mulighed for at lukke virksomhederne for at forringe forholdene for arbejderne. Det er dem, der undergraver det, men det kan ikke pådømmes i arbejdsretten.

Så tales der om arbejdsretten og ulovligheder og overenskomststridige handlinger, men hvis det var rigtigt, hvad hr. Glensgård sagde, at nu var det ikke rigtig længere overenskomststridigt, nu var det ulovligt, så har arbejdsretten ikke nogen ret til at blande sig i disse sager. Ifølge grundloven har man ikke ret til at have særdomstole i dette land. Arbejdsretten har kun lov til at fungere, hvis

[Jørgen Jensen]

den alene dømmer i frivilligt indgåede aftaler, og dette, at vi har gennemført en lov, ændrer ikke ved dette. Jeg har selv den opfattelse, at man er gået for langt i folketinget, når man griber ind og gennemfører overenskomstlove, men hvordan har man legaliseret det? Ved at det fortsat er overenskomster, som er underskrevet af de faglige ledere, Thomas Nielsen eller de enkelte forbundsformænd. Det er derved, man legaliserer arbejdsrettens virksomhed, og hvis vi er kommet dertil her i folketinget, at vi siger: det er ikke længere frivilligt indgåede aftaler, det er love, der er vedtaget her, så er arbejdsrettens virksomhed ulovlig, og så må den ophøre med det samme. Det er det, der er kendsgerningen i den nuværende situation.

Jeg vil også godt sige: hvem er det, der har ansvaret for, at det er nødvendigt at aktionere? Arbejdsgiverne bryder gang på gang, som jeg allerede har nævnt i et par eksempler, overenskomsterne. De gentagne overgreb på arbejderne i den situation, de befinder sig i, sker ad politisk vej, og de sker også ad økonomisk vej. Jeg vil også godt understrege, at løn aldrig har været noget, der er retfærdigt eller videnskabeligt bestemt. Løn er alene noget, der afspejler den magt, de to parter har over for hinanden, den styrke de har. Det er det eneste, den afspejler. Når arbejdsgiverparten er stærk nok, presser man lønningerne, det ser vi tydeligt i dag. Og når arbejderne har fået styrke til at gennemtvinge det, de mener er retfærdige lønninger, eller forhindre overgreb fra arbejdsgivernes side, kan de gøre det.

Jeg synes også, at det talmateriale, der har været fremme fra statsministerens side, siger noget om, at der egentlig slet ikke var baggrund for den debat, som vi har i dag. Jeg synes også, det er rigtigt, hvad der allerede har været peget på, at kapitalhavernes lukning af virksomhederne var betydeligt mere interessant at diskutere i den nuværende situation.

Vi kan ikke stemme for den dagsorden, som er foreslået, og jeg vil også godt understrege, at det havde været rimeligt, om forespørgerne havde sat sig lidt mere ind i det arbejdsretlige system, inden de begyndte at rejse en debat om tingene. Ellers må vi jo sige, at sagen må henvises til et udvalg, hvor man kan gennemføre en studiekreds, for at

det pågældende parti kan lære noget om forholdene.

Bolvig (RV):

Et meget stort flertal i dette folketings priser det danske arbejdsretlige system og lever på den illusion, at arbejdsvilkår og -forhold er et anliggende, der afgøres af arbejdsmarkedets parter. I princippet er vort system udmærket. Hvert andet år forhandler parterne sig frem til en aftale, som så er gældende de næste 2 år, hvorfor folketings ikke behøver at beskæftige sig med disse for det fælles samfund så vigtige problemer.

Desværre er virkeligheden en anden. Det er blevet reglen, at regering og folketings tvinges til at afgøre forholdene på arbejdsmarkedet dels gennem såkaldte helhedsløsninger, dels gennem at ophøje en forligsskitse til lov. Da man ikke vil se sandheden i øjnene, tvinges folketings i den ellefte time til at finde en løsning, og grundet en overophedet situation og et hektisk tidspres bliver resultatet derefter. Kampen mellem giganterne på arbejdsmarkedet, hvor det ene overbud som regel følger det andet, skruer forventningerne blandt organisationernes medlemmer op til urealistiske højder, hvorfor en indgriben fra folketings side uundgåeligt fremkalder frustrationer og skuffelser. Organisationernes magtfulde ledere klarer frisag, mens vreden rettes mod politikerne.

Et uplanlagt, i-sidste-øjeblik-indgreb fra lovgivningsmagts side bevirker, tror jeg, en mindre ansvarlig holdning hos store lønmodtagergrupper, og et af de ulykkelige resultater heraf er de mange overenskomststridige strejker.

Jeg tror, vi meget nøje må overveje, om ikke tiden er inde til at finde frem til et nyt aftalesystem. Vi lever i et overordentlig kompliceret samfund, hvor vi alle er afhængige af hinanden. Selv små grupper af aktionerende er i stand til at lamme samfundet til stor skade for et helt uskyldigt flertal og til stor skade for det fælles samfund.

De enkelte organisationers ledelser er valgt til at varetage medlemmernes helt egoistiske egeninteresser, eller, som hr. Georg Poulsen skriver i Politiken, »man skal principielt ikke skele til, hvad der er bedst for landet«. Nej, men folketings fornemste opgave er derimod at varetage helhedens interesser.

[Bolvig]

Derfor kan vi ikke acceptere parternes herlige helt frie forhandlingsret. De svageste i det danske samfund er efterhånden de mennesker, der ikke har en stærk organisation i ryggen, organisationer som ved hjælp af strejke- eller lockoutvåbenet kan lamme vigtige samfundsfunktioner og næsten diktere beslutningstagerne deres vilje.

Der har i årevis i dette ting været ret stor enighed om ved lov at forbyde strejker og lockouter på livsvigtige områder. Jeg formoder dog, at de fleste vil give mig ret i, at i dagens samfund er så afhængige af hinanden, at stort set alle områder er livsvigtige. Derfor er det en illusion at foregøgle sig, at folketinget blot kan være tilskuere til arbejdsstridigheder.

At forholdene er blevet forværret og mere urovækkende, er de offentligt ansattes aktioner for nylig et bevis på, hvor forståelige de end kan forekomme, når man betænker lønudviklingen gennem de sidste 4 år, og måden hvorpå de offentligt ansatte fik dikteret deres overenskomster på, men det er alligevel højst beklageligt og burde fremkalde stor ængstelse for fremtiden.

I statsministerens tiltrædelseserklæring i september lød der nye toner. Regeringen ville indbyde arbejdsmarkedets parter til såkaldte trepartsforhandlinger, men desværre blev det ved de smukke erklæringer. Sagen endte i øvrigt forbløffende nok med helt specielle topartsforhandlinger mellem socialdemokratiet og LO.

Vi tror, at det fremover vil være en god idé med forhandlinger, hvor samfundets repræsentanter deltager i fællesskab med arbejdsmarkedets hovedorganisationer og repræsentanter for de offentligt ansatte, altså en slags firpartsforhandlinger. Det burde i hvert tilfælde være muligt at finde et nyt aftalesystem, eventuelt et decentralt aftalesystem som foreslået af Georg Poulsen. Et sådant system vil afdramatisere forhandlingsklimaet.

De mange overenskomststridige strejker og fysiske blokader, hr. Brusvang omtalte – jeg forstår ikke, hvorfor de offentligt ansatte aktioner ikke blev fremhævet – er udtryk for en desværre generel og udbredt utilfredshed. Vi kan naturligvis diskutere ændrede bodssystemer eller skærpede afskedigelsesbestemmelser, men jeg tvivler på, at de ville hindre disse arbejdsnedlæggelser. Det er langt bedre

at fjerne forudsætningerne for pludseligt opståede konflikter, f. eks. ved som foreslået af det radikale venstre at indføre medeje for lønmodtagerne på de enkelte virksomheder. Hvis vi fjerner de ofte kunstige skel mellem arbejdstagere og arbejdsgivere på den enkelte arbejdsplads og giver dem en fælles interesse for virksomhedens trivsel, vil vi fjerne den ofte forståelige utilfredshed, som er baggrunden for mange af de aktioner, der har fremkaldt denne forespørgselsdebat.

Vi kan alt efter temperament beklage eller fordømme overenskomststridige strejker. Vi kan bedst forhindre sådanne aktioner ved at fjerne de mange, mange uretfærdigheder og urimeligheder, som der desværre er så mange eksempler på i vort samfund.

Honoré (KrF):

Det er et meget vigtigt spørgsmål centrum-demokraterne har draget frem i denne forespørgsel. Det vedrører faktisk hele vores mulighed for at bevare et demokratisk samfundssystem, idet arbejdsmarkedets forhold er af afgørende betydning for de reelle muligheder for at bevare et politisk demokrati.

Kristeligt folkepartis principielle syn på arbejdsmarkedets forhold er, at vi ønsker et konstruktivt samarbejde mellem kapital og arbejde med både rettigheder og pligter for begge parter, og vi ønsker at bevare arbejdsgivernes ret til at lede og fordele arbejdet.

Samtidig ønsker vi, at arbejdsmarkedets parter skal tage hensyn til samfundets behov, og at samfundet, staten, på sin side tilrettelægger rammerne for erhvervslivet og arbejdsmarkedet med henblik på at fremme beskæftigelse og opsparing og at begrænse, forebygge og bøde på nogle af de problemer, der kan opstå, sådan som arbejdslivet er organiseret i et samfund af vores type, arbejdsmiljøproblemer, arbejdsløshedsproblemer osv., hvor samfundet skal sætte ind med forskellige foranstaltninger.

På den måde kan vi få et erhvervsliv og et arbejdsmarked præget af en social markedsøkonomi, som efter vores opfattelse er den bedste form for organisation af erhvervslivet og arbejdsmarkedet, vi kender, som bl. a. er overlegent i forhold til den rene, gammeldags kapitalisme, men også i forhold til de former for socialistisk organisation af arbejdsmarke-

[Honoré]

det, som vi kender i de samfund, i de lande, der har indført socialisme. Hvis vi mister de betydelige ansatser til en social markedsøkonomi, som vi har herhjemme, vil det indebære en forværring af forholdene på arbejdsmarkedet, også af forholdet mellem arbejdsgivere og arbejdstagere.

Vi er modstandere af en væsentlig kilde til konflikter på arbejdsmarkedet, der ligger dér, hvor man hylder tanken om klassekamp. Dér, hvor man hylder tanken om klassekamp, anskuer man forholdet mellem arbejdsmarkedets parter som et rent magtspørgsmål, hvor det gælder om for den, der har mest magt, at sejre over den anden part, og her bliver det altså den svagere part, der kommer til at lide.

Ganske vist er det uundgåeligt, at der er konflikter på arbejdsmarkedet, da der er forskellige interesser hos arbejdsgiver og arbejdstager. Det gælder, hvad enten det drejer sig om det private erhvervsliv, en privat arbejdsgiver eller en offentlig arbejdsgiver. Der er forskellige interesser, men alligevel mener vi, at der i et samfund af vor type er et interessefællesskab, der overskygger de interesse modsætninger, der naturligvis findes, og som vil findes i en hvilken som helst type af samfund og erhvervsliv og arbejdsmarked, som kan tænkes.

Konflikter skal løses med bevarelse af respekt for indgåede aftaler. Naturligvis kan strejke være en mulighed, men det må betragtes som den allersidste udvej og som et middel, man griber til i konfliktsituationer, og det gælder også lockout.

Vi kan i kristeligt folkeparti ikke i et samfund af vor demokratiske type acceptere, at det faglige arbejde misbruges til politiske formål, ødelæggelse af det bestående samfund, afvisning af beslutninger, der er truffet af de demokratisk valgte repræsentanter for folket. Vi ønsker heller ikke, at arbejdsmarkedets forhold bruges som middel til at hidføre et samfundssystem af en underlegen type, et socialistisk eller fascistisk system, der erfaringsmæssigt betyder en ringere økonomi og en begrænsning også af lønmodtagernes økonomiske muligheder og faglige rettigheder.

På det punkt ligger kristeligt folkeparti delvis på linje med andre kristne organisationer, der har med arbejdsmarkedet at gøre, såsom Kristelig Fagforening, der ifølge sin

brochure »Facts om den kristelige fagbevægelse«:

»... forkaster klassekampen, men søger i stedet en fredelig løsning på faglige og sociale spørgsmål for at undgå arbejdsstandsning til skade for vort samfund, arbejder for at skabe et kristent fællesskab mellem arbejdere og arbejdsgivere grundet på gensidig tillid og forståelse, og vi tror, at det er løsningen på det store sociale problem, som de evindelige klassekampe er for vort land som helhed.«

En anden bevægelse, Fagligt fællesskab for kristent Demokrati, ønsker også at fremme samarbejdstanken inden for dansk erhvervsliv og vender sig også imod klassekampidealet af de samme grunde.

Vi har været vidne til overenskomststridige strejker eller arbejdsnedlæggelser og ulovlige aktioner fra tjenestemændenes side. Utilfredsheden er ikke sjældent forståelig, men overenskomststridige eller ulovlige handlinger er, hvor forståelige de end kan være, ikke acceptable. Man kan ikke gøre krav på overenskomstmæssige rettigheder og fordele, hvis man ikke vil gå ind under de pligter og ulemper, der undertiden kan følge af samme overenskomst- og ansættelsesvilkår.

Hvad angår tjenestemændene, så har deres faglige aktioner i forbindelse med overenskomstforlængelsen været direkte stridende med selve det lovmæssige ansættelsesgrundlag. Arbejdsnedlæggelser i Danmarks Radio og i daginstitutioner rammer ikke blot og måske ikke i særlig grad arbejdsgiverne, men de rammer en stor del af samfundets helt sagesløse mennesker.

Måske er omfanget af sådanne aktioner ikke foruroligende, men det begrænsede omfang skyldes delvis, at arbejdsgiverne i vid udstrækning har givet efter for de krav, som aktionerne stod i forbindelse med, eller som blev fremført som en trussel. Man kan spørge, hvor heldigt det er ud fra en samfundsmæssig betragtning, at arbejdsgiverne giver efter, om det ikke er en faktor, der fremmer den lønglidning og den inflation, der er et så alvorligt problem for vores økonomi.

Men selv om omfanget måske ikke er foruroligende, så er det vigtigt, at folketinget for sit vedkommende står fast på principperne om, at man skal respektere indgåede aftaler, og at tjenestemænd skal rette sig efter loven. Her, må jeg sige, er det dybt skuffende, at socialdemokratiets repræsentant i denne de-

[Honoré]

bat, fru Birte Weiss, ikke tager afstand fra overtrædelser af indgåede aftaler og gældende bestemmelser for tjenestemænd. Det er det største parti i folketinget, og det er det største regeringsparti, hvis ordfører mere eller mindre synes at acceptere, at overenskomster ikke respekteres, i hvert fald bagatelliserer hun problemet. Her mener jeg, at fru Birte Weiss kunne lære noget af formanden for metalarbejderne, Georg Poulsen, der på en 1. maj virkelig tog afstand fra disse ting på en måde, som burde kunne vække til eftertanke hos socialdemokratiet, der fremsætter en sådan i denne henseende falsk tolerant udtalelse.

Vi mener, at der er god grund til at undersøge, om det er muligt at forhindre, at såkaldte faglige møder bliver brugt på en måde, der ikke er tilsigtet med bestemmelsen.

Hvad angår de fysiske blokader, vil jeg ligesom andre ordførere sige, at jeg er skuffet over, at regeringen ikke har tilkendegivet en klar afstandtagen fra nylige forsøg på fysiske blokader inden for HT. For tiden behandler domstolene fiskernes blokader, og med rette vil deres handlinger blive kriminaliseret. Men man kan spørge, hvad der sker med HT-chauffører, der deltog i forsøg på fysiske blokader. Bliver der skredet lige så hårdt ind mod dem og mod andre, som det er tilfældet med fiskerne?

Til sidst vil jeg sige, at en meget vigtig faktor for gode forhold på arbejdsmarkedet er mentaliteten hos mennesker, mentaliteten hos arbejdsgivere og arbejdstagere, at der er en mentalitet, der går ud på, at det gælder om at samarbejde og respektere hinanden i stedet for at være meget ømtålig, kun at se på sin egen kortsigtede fordel i stedet for at se på interesserne hos partneren på arbejdsmarkedet og se på hele samfundets behov.

Ib Christensen (DR):

Lad mig som svar på centrumdemokraternes demagogiske nonsens slå følgende fast:

For det første er der reelt ikke tale om mange overenskomststridige arbejdsnedlæggelser. Samfundsøkonomisk kan de end ikke registreres.

For det andet er arbejdsconflikterne et produkt af den økonomiske krise, der skærper konfrontationen mellem parterne. Netop

derfor er det særlig vigtigt, at de klarer problemerne selv på eget ansvar og risiko. Kun derved opnås aftaler, der respekteres.

For det tredje føles statens tvangsindkomstpolitik med rette som et overgreb mod arbejdsmarkedets forhandlingsaftaler og aktionsfriheden. Det er en form for hoveri, hvor mennesker, der nægter at acceptere statens diktat over deres løn- og arbejdsvilkår, udsætter sig for at blive kriminaliseret.

For det fjerde demoraliserer tvangsindkomstpolitikken også tjenestemændene og ødelægger tjenestemandssystemet og dermed samfundets muligheder for at sikre livsvigtige funktioner.

For det femte får politiske opgejlere som f. eks. centrum-demokrater, fremskridtspolitikere, kommunister og andre marxister under disse omstændigheder helt urimeligt gunstige vilkår.

For det sjette skylder centrum-demokraterne svar på deres egen forespørgsel. Hvad skal man gøre ved dem, der protesterer imod statens løn- og overenskomstdiktater, ofte foretaget uden så meget som en reel forhandling? Skal de idømmes hårde bødestrafte? Skal de fyres? Skal de en tur i fængsel? Eller skal man behandle menneskene ordentligt og lade dem selv tage ansvaret for egne anliggender?

Men jeg siger tak for forespørgslen, og jeg vil i det følgende kommentere en smule af, hvad der er blevet sagt af tidligere ordførere og af statsministeren, som, synes jeg, redegjorde noget tørt og juridisk for problemerne og, fremgik det nærmest, for det meste læste op af et notat, han havde fået fra arbejdsministeriet.

Det var skuffende, at der ikke fra statsministerens side var bare en strejfnings af baggrunden for disse overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, det, jeg just har ridset op. Men en væsentlig oplysning fik vi dog, og det er, at antallet af overenskomststridige arbejdsnedlæggelser er faldet fra 1976 til 1978 fra knap 1.300 til 1.200, altså lige modsat det, centrum-demokraterne påstår i deres forespørgsel.

Jeg er enig med statsministeren i, at retsgrundlaget er tilfredsstillende, også for så vidt angår de fysiske blokader, og også jeg kan på retsforbundets vegne udtale min anerkendelse af den fornuftige og besindige må-

[Ib Christensen]

de, som politet mestendels behandler disse problemer på.

Den socialdemokratiske ordfører, fru Birte Weiss, talte om, at det var socialdemokratiets ønske at værne et frit arbejdsmarked, hvor lønmodtagernes aktionsret sikres. Jeg synes hr. Melchior meget rigtigt har slået fast, hvad socialdemokratiet inklusive fru Birte Weiss i virkeligheden har været med til, nemlig at gennemføre en tvangsoverenskomstpølitik fra statsmagtens side tre overenskomstperioder i træk. Det er en knægtelse af den frie aktionsret. Det er en underminering af den frie forhandlings- og aftaleret, så det klodser noget. Der er der altså en gribende modsætning imellem socialdemokratiets ord og den barske virkelighed. Men hvorfor skulle der ikke også være det på dette område, når der er det vedrørende a-kraft, vedrørende EF-politik, vedrørende skattepolitik, vedrørende jordpolitik og vedrørende boligpolitik?

Hr. Palle Simonsen demonstrerede også, synes jeg, en mærkværdig form for talent for at stille tingene på hovedet. Han talte om de såkaldte ansvarsbevidste partier – og jeg er glad for, at han nævnte ordet »såkaldte«. Han sagde, at disse såkaldte ansvarsbevidste partier skal trække grænsen for faglig aktivitet, således at demokratiet kan fungere. Det er dog at vende tingene på hovedet, for hvorfor findes disse overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, og, når man direkte dikterer det gennem overenskomstfastsættelse ved lov, såkaldte ulovlige strejker og arbejdsnedlæggelser og faglige møder, hvorfor blomstrer de i et vist omfang, men altså ikke så meget, som man tror? Ja, det er jo netop, fordi demokratiet går ud over sine grænser ved at fastsætte ting og blande sig i ting, som det ikke bør blande sig i, nemlig vilkårene for, hvordan lønmodtagere og arbejdsgivere skal komme overens med hinanden.

Jeg synes derfor, at hr. Palle Simonsen skulle tænke over, at hvis der hersker for megen faglig uro efter hans opfattelse, så kan det jo skyldes, at hans parti har været med til at blande sig i områder, som ikke rager statsmagten, og dermed altså forgrube sig på den enkeltes rettigheder og på den frie forhandlings- og aftaleret i dette samfund, og det gælder i øvrigt begge arbejdsmarkedets parter.

Hr. Bolvig vendte også tingene på hovedet. Han talte om, at regeringen og folketin-

get tvinges til at gribe ind. Der er ikke noget, der tvinger regering og folketing til at gribe ind, kun den situation, at man teoretisk kan komme ud for, at livsvigtige samfundsfunktioner bliver lammet. Det har der endnu ikke været udsigt til på noget tidspunkt. Men skulle det ske, så er det klart, at statsmagten også efter vores opfattelse har en pligt til at gribe ind. Vi kan ikke have, at livsvigtige funktioner som hospitalvæsen, domstole o. lign., redningstjeneste og meget andet kan man nævne, lammes.

Dette at bruge en konflikt som påskud og som undskyldning for hele raden rundt vedrørende hele det offentlige og hele det private arbejdsmarked at tvangsforlænge og forny overenskomsterne, det er ikke noget, folketinget tvinges til, det er noget, folketingets flertal gør og regeringen gør. Der kan kun ligge den tvang i det, at når man i 1975 og 1977 har gjort det og nu også i 1979 har gjort det, så vil man formentlig også i 1981 føle sig tvunget til det, for arbejdsmarkedets parter er jo behageligt fri for at tage ansvaret for deres egne anliggender. De ved jo, at der til enhver tid står en regering og et folketingsflertal klar til at løse de problemer, de selv burde løse, og som de selv havde løst, hvis ikke de vidste, at statsmagten stod i baghånd og var parat til at diktere tingene.

Så skal jeg til sidst sige om hr. Melchior's dagsorden, at den indeholder jo bl. a. et påbud om, at staten skal blande sig i de faglige og overenskomstmæssige regler og deres overholdelse, og da vi er modstandere af det, så kan vi selvfølgelig ikke støtte den del af dagsordenen. Den anden del af dagsordenen, der vedrører en ønsket skærpelse af cirkulæret om fysiske blokader, finder vi, som jeg har antydnet, ikke behov for, og derfor kan vi ikke støtte hr. Melchior's dagsorden.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Udtrykket »demagogisk nonsens«, der blev anvendt til at karakterisere udtalelser fra andre medlemmer, er et stærkere udtryk, end jeg synes om under folketingets forhandlinger.

Tyroll (VS):

Der er intet overraskende i, at denne forespørgselsdebat er fremkommet. Det fremgår klart også af udtalelser fra VS ved tidligere

[Tyroll]

behandlinger her i salen, at vi ikke er overrasket over, at der fremkommer sådan nogle udviklinger, og at man er interesseret i at få disse spørgsmål op. Jeg skal ikke kommentere den nøjagtige udformning af forespørgslen, som den foreligger, det har andre gjort, men påpege, hvorfor det ikke overrasker os, at den er fremkommet.

Vi har tydeligt påpeget i forbindelse med den indkomstpøolitik, som jo er lig lønpøolitik, der føres her fra folketingets side, at det må medføre, at man på et tidspunkt får en udvikling i retning af en autoritär stat, en udvikling i retning af politistat m. m. som en konsekvens af, at man vil fastholde indkomstpøolitikken, at man vil fastholde lønpøolitikken. Det er angreb på fagbevægelsens troværdighed, det er angreb på fagbevægelsens muligheder for at varetage sine medlemmers interesser, det er undergravelse af de funktioner, der har været fagbevægelsens, det, der er hele fagbevægelsens formål. Det er klart, at man ikke i længden i fagbevægelsen kan leve med en sådan politik, og derfor har vi været helt sikre på, at man ville se stigende modstand imod den politik, der har været ført, som det også er kommet til udtryk, og vi har også været sikre på, at man fra forskellig side her i salen ville forsøge at knægte den modstand, der ville opstå imod den politik, man fører.

Man har jo reelt fjernet strejkeadgangen. I forvejen har man fjernet den frie aktionsmulighed imellem overenskomstindgåelserne igennem det fagretlige system, som man har bygget op herinde fra lovgivningsmagts side, og dernæst har man altså i adskillige tilfælde fjernet muligheden for at strejke i forbindelse med overenskomstindgåelsen. Man har gjort det tre gange i træk i forbindelse med overenskomstindgåelsen, tre gange har man dikteret forholdene, hvilket reelt vil sige, at overenskomster ikke eksisterer, der er ikke nogen rester tilbage af overenskomster overhovedet, der er tale om statslige diktater, om regeringens diktater over for arbejdsmarkedet.

Det er klart, at man ikke kan finde sig i disse forhold. Der er en masse spørgsmål, som man skulle have haft klaret ved overenskomstforhandlingerne, som man ikke har fået mulighed for at gå ind og klare og tage op og at sætte sine interesser igennem. Det vil man altså ikke finde sig i.

Og hvad vil man så fra regeringens side gøre? Hvad er man fra de borgerlige partiers side interesseret i, at der bliver gjort? Ja, det får man jo ligesom luftet i denne forespørgsdebat.

Det er klart, at de slagsmål, der bliver rundt omkring på arbejdspladserne, er politiske. Det er politiske indgreb, man er stillet over for, det er politiske diktater, man er stillet over for. Derfor bliver den faglige kamp politisk, og det er folketinget, der gør den faglige kamp politisk. Det skal man vide, det har man selv taget ansvaret for.

Så vil jeg også godt sige, når man snakker om spontaneiteten i forbindelse med faglige møder, at man gør det ligesom op, som om spontaneiteten skal måles, og at spontaneiteten ikke rigtig har været til stede, at det er vel planlagte aktioner.

Nu er det måske nok svært efterhånden at opretholde spontaneiteten, når man ser tre overenskomstindgreb på stribe. Det er lidt svært stadig væk at være spontan i sin reaktion på et sådant overenskomstindgreb, og det er helt klart, at når man har set tre overgreb på stribe, så er det nødvendigt at finde nogle midler til at afvise sådanne overgreb fra politisk side. Derfor bliver kampen politisk, og den fagpolitiske kamp bliver politisk. Vi må se, at der i den kommende tid helt klart vil komme nogle opgør imellem den socialdemokratiske klassesamarbejdslinje, som præger aktiviteten her i folketinget, og som vi også tydeligt har set gennem den måde, de borgerlige partier har taget faglige ledere til indtægt på, og det vil også komme til at finde sted i fagbevægelsen og finder allerede sted i form af slagsmål om, hvem der skal udgøre lederskabet på arbejdspladserne, i fagbevægelsen osv.

Men også når vi ser på det hidtidige hændelsesforløb omkring hævdundne kampmidler, som man har villet forsøge at fratage arbejderklassen, så kan det ikke overraske, at der kommer en debat som den, vi ser her og nu. Vi så, hvordan socialdemokratiet lod sig forføre af de borgerlige partier vedrørende angrebet på den fysiske blokade, et hævdundet kampmiddel hos arbejderklassen. Vi ser også, hvordan man fra arbejdspladsernes side vil forsvare dette kampmiddel, vil fastholde det. Det er det, man gør for øjeblikket, og det er selvfølgelig derfor, man kommer med det næste skridt. Man har fået forført

[Tyrol]

socialdemokratiet én gang i spørgsmålet om fysiske blokader, og nu skal man altså prøve én gang til. Man forsøger at tage det lidt gelinde fra centrum-demokraternes side, men man er altså kommet et skridt videre mod en endelig kriminalisering af den faglige kamp, af de midler, der kan tages i anvendelse for at imødegå de politiske diktater, der kommer herindefra. Det er at forvente.

Spørgsmålet er, om socialdemokratiet på noget tidspunkt siger fra over for denne udvikling. Vi tvivler meget på det. Vi har ikke set, at der er en reel vilje til det, og vi regner da også med, at man på et aller andet tidspunkt tager yderligere skridt i retning af at kriminalisere. Vi regner ikke med, at man vil opgive den indkomstpolitiske linje, den lønpolitiske linje, så det er næsten uundgåeligt, at man går i den retning.

Derfor har vi også rejst disse spørgsmål før, selvfølgelig for at få klar debat om, hvor man egentlig i sidste instans ønsker at føre dette samfund hen, hvad man i virkeligheden vil være med til at gennemføre. Der var en forespørgselsdebat herinde på et tidspunkt, hvor vi prøvede på at ridse nogle af disse problemstillinger op.

Den konservative ordfører, hr. Palle Simonsen, kommer og siger, at der er nogle problemer her, som må tages alvorligt, som man må diskutere meget i den kommende tid. Det er det såkaldte moderne demokratis problemer, og hvad dækker disse ord, »moderne demokrati« over? Det er ikke bare demokrati, det er noget med en moderne udgave af demokrati, og det dækker i virkeligheden over, at der ikke er plads til et demokrati, at der på grund af den hunger efter profit, det krav om profit for at fortsætte produktionen, som kapitalisterne stiller, ikke er plads til overenskomstforhandlinger, ikke er plads til, at man kan lade de faglige organisationer varetage deres medlemmers interesser.

Det er det, der er realiteten, og det kan man lige så godt sige direkte fremfor at pakke det ind og i virkeligheden ikke komme med nogen klare anvisninger på, hvad der er det såkaldte moderne demokratis vanskeligheder, og hvad det så er, der skal diskuteres.

Kan vi ikke få et mere klart bud fra de konservative på, hvad det er, der skal diskuteres her? Hvad er det, der er problemerne? Hvad er det, der skal være løsningerne? Man fik mere et bud på, at der var noget,

der skulle diskuteres, end man ærligt sagde, hvad det var, man gik efter. Men det skal jo nok vise sig, efterhånden som tingene udvikler sig, at det er den autoritære stat, man i høj grad stræber efter at få gennemtvunget.

Det nye, der ligesom tegner sig i situationen, er, at det bliver mere og mere almindeligt, at man på arbejdspladserne skal arbejde under politibeskyttelse, som det hedder, at statsmagten og statsmagtens ordensværn altså skal bruges til at gennemtvunge, at man skal arbejde under nogle forhold, som man ikke er indstillet på at arbejde under. Der bliver altså i høj grad tale om tvangsarbejde ud fra nogle diktater udformet herindefra. Det er altså perspektiverne for dette moderne demokrati.

Ansvaret for denne udvikling ligger ikke hos de arbejdere, som aktionerer imod disse forhold, som ikke vil acceptere udviklingen. Udviklingen er kommet på baggrund af overenskomstdiktaterne, og det er helt klart statsmagten og folketinget, der har ansvaret for, at det er gået, som det er gået.

Når vi ser på, hvordan overenskomstindgåelsen har udviklet sig, eller overenskomstdiktaterne har udviklet sig, så er der jo helt klart tale om, at man strammer yderligere op. Ved denne overenskomstafslutning er der sågar områder, der end ikke nåede i forhandling. De, der lå tidligt i forhandlingsforløbet, nåede dog at komme i forhandlinger og kunne måske for nogles vedkommende nå at få nogle resultater hjem, men andre nåede overhovedet ikke i forhandling, og for deres vedkommende bliver der tale om, at der er en lang række problemer, som melder sig, ikke alene lønproblemer, men også spørgsmålet om, hvordan arbejdsforholdene skal organiseres, som de simpelt hen ikke får indflydelse på, som man har frataget dem indflydelse på. Derfor bliver de selvfølgelig nødt til at aktionere imod dette diktat, for de kan ikke stiltende se på, at man fratager dem mulighederne for at gå ind i disse aktiviteter.

Derfor vil der også komme dette fagpolitiske slagsmål, som jeg gjorde opmærksom på. Det vil komme, når kampmidlerne og hele fagbevægelsens rolle angribes. Det er nødvendigt, at man tager et opgør i fagbevægelsen, når der er dele af fagbevægelsen, der medvirker til at lade sådanne ting passere.

I dag hykler folketinget efter selv at have fremprovokeret situationen. Man snakker

[Tyroll]

om, at det er demokratiet, der har problemer, men man har selv fjernet demokratiet fra arbejdspladserne. Der er adskillige eksempler på dette.

Noget af det, der har lagt op til denne debat, er hele problemet omkring Hovedstadsområdets Trafikselskab, hvor man har set nogle aktioner. Og hvad er det, disse aktioner har drejet sig om? Ja, de har drejet sig om, at man ikke har kunnet acceptere de arbejdsforhold, som man skulle arbejde under efter det diktat, der er kommet herindfra.

Lad os f. eks. tage HT-chaufførerne ude fra Gladsaxe. Efter aktionen er det lykkedes at få yderligere 50 stillinger. Det havde de ikke fået før aktionen. Det ville man ikke give før aktionen. Der var ophobet adskillige overarbejdstimer, der skulle afspadsreses, noget med 60.000 timer var ophobet. Det viser meget godt, hvad det er for nogle arbejdsforhold, de har været underlagt. Det var nødvendigt at gå i aktion for at få ændret disse forhold, og sådanne aktioner er det altså man lægger op til skal angribes, skal umuliggøres for derigennem at umuliggøre, at de kan få sådanne ændringer igennem. Helt uacceptable arbejdsforhold har der været tale om for disse HT-chauffører, og det er der stadig væk tale om for mange af chaufførerne.

Hvis man ser på de krav, der er stillet vedrørende disse forhold, er der bl. a. tale om en forøgelse af begyndelseslønnen. Det er meget rimelige krav, måske endda for rimelige krav, der er stillet. Man vil have flyttet begyndelseslønnen fra 36 kr. i timen op til 41 kr. i timen. I forhold til, hvad lønsituationen ellers er på arbejdsmarkedet, må man sige, at det er overordentlig rimelige krav, der er stillet her, men alligevel bliver de altså mødt med den håndfaste linje, der er vist fra folketingets side.

Når man ser på, hvad det har medført, så er det klart, at socialdemokratiet må til at tage stilling til, hvordan udviklingen vil være på arbejdsmarkedet, i fagbevægelsen. Der er jo tale om, at de HT-chauffører, der har været i aktion, har holdt ekstraordinær generalforsamling, og de har her lagt op til, at den måde, som socialdemokratiske ledere i fagbevægelsen har optrådt på ved at forlange, at de skulle arbejde under politibeskyttelse, ved direkte at gå ind i forhandlinger og under-

grave deres aktion, må få konsekvenser. De har lagt op til, at de skal forsøge sig med et mistillidsvotum til forbundsformanden for Dansk Kommunal Arbejderforbund og sekretæren i samme, som har udfoldet disse aktiviteter. De har også lagt op til at tage konsekvensen ved eventuelt at udmelde sig af Dansk Kommunal Arbejderforbund. De vil undersøge disse muligheder. Det er klart, at det bliver konsekvenserne.

Socialdemokratiet har tidligere talt om splittelser i fagbevægelsen. Det er socialdemokratiet, der lægger op til disse splittelser i fagbevægelsen, for det er nødvendige konsekvenser, som de faglige kammerater ude på arbejdspladserne må tage af de ting, de bliver stillet over for fra socialdemokratiets side. Det har været en klar nødvendighed at gå i gang med disse ting. Vi har også set, hvordan man på trods af de vedtagelser, der er foretaget her i folketinget – og vi har forudsagt, at det ville komme – klart har vedtaget, at man vil slutte op bag kampagnen imod kriminaliseringen af blokadevåbenet. der var kun 4 stemmer imod en sådan beslutning ud af de ca. 200 deltagere i den ekstraordinære generalforsamling blandt HT-chaufførerne.

Man må vide, at dette er konsekvenserne, og det er også helt klart, at det, centrumdemokraterne nu vil, er, at de vil skaffe yderligere midler imod de arbejdere, som ikke vil finde sig i disse angreb på arbejderklassens kampvåben.

Hvis man ser på andre områder, hvor der sikkert vil komme konflikt, så er det jo spændende, hvordan man vil trække i arbejdstøjet igen og forsøge at presse regeringen til at komme med erstatningskrav eller komme med krav om, at nu skal regeringen klart udtale sig om indholdet af de konflikter, hvordan man forholder sig til det, som man gjorde ved B.T.-konflikten, hvor dommen altså i sagen gik ud på, at der ikke kunne påvises noget ulovligt. Det er jo det, man vil prøve på at fremprovokere igen.

Her tænker jeg på bryggerierne. Der er et nyt bryggeri, et tapperi i Fredericia, der skal startes op. Der er tale om virkelig omfattende rationaliseringer, meget større, end der egentlig er indgået i forhandlingerne for. Her kommer man med et nyt overenskomstdiktat, som bevirker, at de ikke kan komme ind i en reel forhandling om ansættelsesforholdene,

[Tyroll]

hvor mange der skal være ansat osv. på dette tapperi.

Sådan som det ser ud for øjeblikket – men det kan være, at statsministeren kan sige noget andet: at der ikke er tale om, at regeringen vil gribe ind i disse forhold med dette overenskomstdiktat – går man, i hvert fald fra Bryggeriarbejderforbundets formands side, ud fra, at man ikke kan komme i reelle forhandlinger om disse ting. Det vil sige, at spørgsmålet om, hvor mange ansatte der skal være på den virksomhed, er overladt til et paritetisk sammensat nævn, og her må det nok siges at blive overladt til en opmand. Er det virkelig det, som socialdemokratiet mener er fagbevægelsens funktioner, at den bare skal sidde og se på, at en eller anden opmand afgør, hvor mange der skal være ansat på sådan en virksomhed?

Hvad er i det hele taget socialdemokratiets politik over for hele dette strukturarbejdsledelsesproblem, der opstår? Er det bare noget, man skal sidde og se passivt på, at man får flere og flere rationaliseret ud af arbejdsmarkedet uden at kunne finde beskæftigelse til dem?

Jeg kunne også komme ind på hele spørgsmålet om, hvad der egentlig er blevet sagt af Metalarbejderforbundets formand. Og vende disse ting om. Han taler jo mere om, hvordan disse aktioner rammer andre end arbejdsgiverne, i stedet for at se på, at på daginstitutionsområdet og på andre områder, på trafikområdet, ville en forbedring af arbejdernes vilkår helt klart også være i den øvrige arbejderklasses interesse. Det er altså at vende tingene på hovedet. Men det må jeg vende tilbage til.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Brusvang startede med at sige, at det nok ligger sådan, at hans parti ser lidt alvorligere på situationer som dem, der nu er til debat her, på arbejdsmarkedet, end regeringen gør. Jeg vil gerne sige, at det ikke er tilfældet. Det er også regeringens opfattelse, at man ganske både nøgternt, sagligt og alvorligt skal vurdere de problemer, der opstår på arbejdsmarkedet, og seriøst prøve på at finde ud af, hvad vi kan gøre for, at tingene foregår så reglementeret og så ordentligt, som det nu engang er muligt.

Dér er det altså bare, at jeg har en fornemmelse af, at hvis vi lytter alt for meget til centrum-demokraters og måske visse andre partiers synspunkter herinde, så ville den uro, der momentvis og pletvis kan være på det danske arbejdsmarked, snarere blusse op, blive mere omfattende og finde sted oftere, end den gør nu. Det er dér, forskellen i vores vurdering ligger, ikke i, om vi tager alvorligt på tingene, for det gør man bestemt også fra regeringens side.

Jeg ved ikke, om man havde tid til at se den TV-film, der var i går aften. Det var en film om amerikanske arbejdsforhold. Nu ved jeg, at hr. Brusvang var i Berlin i går, så han har ikke haft tid til at se den. Det var en film, der på en ganske udmærket måde illustrerede, hvad der kan ske, hvis man går for langt i restriktionerne, er for ivrig med at sætte politi og den slags ind. Jeg tror, at man lige skal være opmærksom på den side af sagen. I hvert fald kan jeg ikke anbefale, at man farer frem med bål og brand og bliver alt for voldsomt restriktiv. Jeg tror, at det vil have den stik modsatte virkning.

Hr. Brusvang sagde noget om, at det ikke var godt, hvis man kunne strejke, uden at der var nogen risiko. Jeg tror, man må erkende, at der altid er en risiko. Der er for det første et løntab, men der kan da også være andre risici forbundet med en konflikt, som gør, at jeg ikke tror, at det for de fleste af dem, der i en bestemt situation kommer ud i en konflikt, er nogen ønskværdig situation, noget, de ligefrem ønsker at komme i. Når det er sagt, så må jeg sige, at det også er givet, at der rundt omkring er grupper, der spekulerer i konflikt. Det skal man naturligvis først og fremmest på arbejdspladserne selv være opmærksom på og ikke lade sig føre af folk, der ligefrem har det som princip, at der skal være konflikt for enhver pris.

En af de ting, der har været inde i debatten her i dag, er jo problemerne omkring HT. Dér synes jeg det er værd at bemærke, at situationen ikke var den, at politiet ikke greb ind. Politiet greb ind og var klar til at foretage den nødvendige beskyttelse af tjenestemænd, der ville fortsætte med at køre. Men her var det disse tjenestemænd, der tilkendegav, at de ikke ville køre under politibeskyttelse. Den slags kan man naturligvis vurdere forskelligt, men det viser bare, hvor komplicerede sådan nogle situationer er.

[Statsministeren]

Man kan ikke bare ud fra en kold og nøgtern eller måske en kold og hård politilinje køre tingene igennem, det kan i hvert fald i visse situationer være meget betænkeligt. Politiet brød den fysiske blokade, men situationen udviklede sig altså på en måde, så man ikke, i det omfang det måske kunne være ønskværdigt, kunne komme i gang.

Fru Birte Weiss sagde, at man i Danmark har et stabilt arbejdsmarked. Jeg vil blot benytte lejligheden til at sige: glem nu ikke, at sådan er det! Lad være med at fremstille det, som om vi har et arbejdsmarked, der ustandselig går op i sømmene. Vi har et arbejdsmarked, der er mere stabilt end i de fleste andre lande, som vi med rimelighed kan sammenlignes med. Det er uhyre vigtigt, at man ikke hverken på den ene eller den anden fløj misforstår denne situation og prøver på eller tror på, at man totalt kan lukke af for enhver situation, hvor den ene eller den anden gruppe måske overtræder den lovgivning, der er gældende, eller de overenskomster, der er gældende.

Hr. Erhard Jakobsen mente at kunne konstatere en vis forskel mellem det indlæg, jeg kom med i dag, og det indlæg, som fru Birte Weiss kom med. Jeg har prøvet at forske i det, og jeg vil da gerne, ja, jeg vil ikke opfordre hr. Erhard Jakobsen til det, men jeg vil så nøjes med at sige (*Erhard Jakobsen*: Det behøves heller ikke!). Det behøves ikke, nej. Jeg vil så nøjes med at sige, at jeg ikke kunne se, at der var nogen forskel i forhold til det, fru Birte Weiss sagde, så jeg har altså ikke noget, jeg skal tage afstand fra, hr. Erhard Jakobsen.

Hr. Glensgård sagde noget om, at det var lykkeligt, dengang statsministeren greb ind – han tænker altså også på situationen i forbindelse med blokadecirkulæret. Jeg vil gerne sige, at også før dette cirkulære var der mulighed for politiet for at gribe ind. Det, der skete med dette cirkulære, var blot, at man fik præciseret, understreget, den faktiske lovlige tilstand på dette område.

Hr. Johan Philipsen talte om de faglige møder, der kunne få karakter af noget mere systematisk. Det er vigtigt at understrege, at også her er lovgivningen tilstrækkeligt udbygget. Det siges nemlig i lovgivningen, at hvis ikke der er rimelig begrundelse for korte strejker og altså også for faglige møder, og hvis de er led i systematiske aktioner, så er

der tale om overskridelser, der i værste fald kan give anledning til bod. Derfor er der altså heller ikke på dette felt noget, der trænger til en særlig revision, eller noget, der skal sættes ind over for.

Hr. Palle Simonsen gjorde den bemærkning, at arbejdsretsloven var for god for menneskene. Jeg tror, at den er lavet sådan, som den er lavet, fordi det er fornuftige mennesker, der bl. a. er i de faglige organisationer og i arbejdsgiverforeningerne, hvor man i fællesskab har prøvet på at bygge et system op, der så nogenlunde passer til de situationer, der kan opstå på arbejdsmarkedet, og hvor jo langt de fleste af de uoverensstemmelser, der opstår, bliver ordnet på en særdeles fredelig måde.

Hr. Palle Simonsen mente også, at jeg forenkledede problemerne med de tal, jeg havde nævnt vedrørende antallet af faktiske konflikter på arbejdsmarkedet. Jeg ved ikke, om det er nogen forenkling. De tal, jeg oplyste, er notoriske kendsgerninger. Sådan var det på arbejdsmarkedet i 1978, i 1977 og i 1976. Disse tal – som altså ikke er nogle, jeg har fundet frem, de stammer fra Dansk Arbejdsgiverforening – kan derfor ikke være helt uvedkommende, og de er ikke udtryk for nogen forenkling af problemet. De er interessante, fordi de viser, hvor relativt begrænset antallet af konflikter er, og fordi de viser, at der ikke er sket nogen stigning i antallet af konflikter, men tværtimod, skal vi sige en stabilisering, måske endda en tendens til lidt færre konflikter end tidligere.

Man taler igen og igen om, at man effektivt skal bekæmpe de fysiske blokader – det var hr. Palle Simonsen, der sagde det. Jeg vil blot sige, at der er de nødvendige regler, der er også det særlige blokadecirkulære, og politiet lever op til det, i det omfang det overhovedet er muligt at gøre det. Det er politiets skøn, hvordan og hvornår man skal gribe ind i de enkelte situationer, og ingen skal komme og fortælle mig, at folketinget eller regeringen ville være bedre egnet til det; det ville jeg i hvert fald meget stærkt advare imod.

Hr. Melchior sagde, at det da måtte være tilladt at rejse sager her i tinget, selv om der er betydelig overensstemmelse mellem oppositionens og regeringens synspunkter. Det er jeg naturligvis helt enig i. Jeg synes, at debatten her i dag har vist, at reelt er der ikke rig-

[Statsministeren]

tig grundlag for at finde noget, der er afgørende uoverensstemmelser om.

Mens jeg har siddet dernede og lyttet, så har jeg prøvet på at finde ud af, hvad det egentlig var, centrum-demokraterne konkret ønskede at der kunne og skulle gøres. Jeg må sige, at jeg ikke har kunnet finde noget som helst konkret forslag, og jeg tror heller ikke, at man er i stand til at producere andet end noget, der alligevel på en eller anden måde er dækket ind i den gældende lovgivning eller i de gældende arbejdsretlige systemer og overenskomster.

Det er stadig væk sådan, at lovgivning, herunder aftaler på arbejdsmarkedet, er noget, man vedtager. Det har altså en lovmæssig virkning, som betyder, at det skal man følge. Men man kan jo ikke se bort fra, at der er nogle, der ikke følger det. Der er også nogle, der går over for rødt lys. Der er ikke andet at sige til det, end at så er det retsinstanser, der må gribe ind over for sådanne situationer. Jeg tror ikke, at man kan komme det nærmere i øjeblikket.

Hr. Melchior sagde også, at det, der var det forfærdelige ved disse konflikter, der måske ikke var så mange i tal, nemlig disse 1.200, var, at de kunne afføde en vældig bitterhed hos dem, som passede deres arbejde. Man kan ikke se bort fra, at der nok er situationer, hvor de gør det. Men det med bitterheden, enten den er begrundet eller ubegrundet, det er jo altså også noget, man kan finde hos dem, som føler, at de er blevet trådt over tærerne, og reagerer, også selv om man må tage afstand fra deres reaktioner. Det med bitterheden er en menneskelig egenskab, som en gang imellem slår igennem, med eller uden ret. Det, det drejer sig om, er: hvor stor er den bitterhed, når det kommer til stykket? Hvor mange er de konflikter og uoverensstemmelser? De ligger på et meget lavt niveau. Jeg vil sige med hr. Melchior's ord, at de fleste mennesker såmænd er gode, sobre, reelle, også når det gælder arbejdsmarkedsforhold, og det er jo alligevel det, der præger situationen i al almindelighed.

Hr. Ole Henriksen skal jeg ikke sige så meget til ud over dette ene, at man i Jernet havde en del konflikter omkring lønproblemer. Nu ligger det jo sådan i Jernet, og det ved hr. Ole Henriksen også, at der i hvert fald i princippet, og man kan ikke se bort fra også i praksis, er en mulighed for at lave en

konflikt i henhold til løfteparagraffen, men på det grundlag, der er foreskrevet i den retspraksis, der gælder specielt i Jernet. Der er altså i og for sig ingen grund til at stå og forsvare ulovlige konflikter midt i overenskomstperioden i Jernet, for der er i og for sig formelt, selv om det er yderst sjældent, at den anvendes, en mulighed for at gå, jeg havde nær sagt den lovmæssige eller den overenskomstmæssige vej. Når man derfor ikke gør det, så er det ikke noget, der skal forsvares.

Hr. Bolvig skuffede mig en lille smule ved i stedet for at tale om den sag, der er til forhandling i dag, simpelt hen at tage hele den overståede overenskomstsituation op. Vi fik sådan set et helt indlæg, der drejede sig om den overståede overenskomstsituation, herunder en beklagelse af – ja, der er måske ikke noget at sige til det, man skal vel bruge lejligheden til at agitere – påstanden om, at netop de offentligt ansatte var blevet snydt noget mere end andre. Det var jeg lidt ked af, fordi jeg synes, man kunne vente, at de radikale i hvert fald ville forstå betydningen af at medvirke til ro på arbejdsmarkedet og ikke indirekte støtte metoder, som kan give større uro på arbejdsmarkedet end højst nødvendigt.

Hr. Honoré sagde, at der var nogle, der hyldede klassekampen eller tanken om klassekamp, men sagde også, at der er et fællesskab på tværs af klasser. Alligevel sluttede hr. Honoré med at sige, at strejker må være en mulighed. Det viser jo i en nøddeskal, hvor kompliceret arbejdsmarkedsforholdene er. På den ene side tror jeg man må erkende, at der er gruppemodsætninger og såmænd også klassemodsatninger, og hvis man totalt fornægter dem, så tror jeg, at man undervurderer den faktiske udvikling på arbejdsmarkedet. På den anden side er det givet, at der er fælles interesser og et vist fællesskab på tværs af klasserne. Det skal man naturligvis prøve på at tilgodese så godt, som det er muligt, og så må man alligevel konstatere, at strejker i sidste instans er en mulighed, man ikke kan komme uden om.

Jeg vil slutte med at sige – jeg ved ikke, om der kommer flere indlæg her – at debatten for mig i hvert fald har vist, at der egentlig ikke er nogen forestillinger om, hvad man skulle gøre, ud over det, der allerede ligger i den nugældende lovgivning, i de nugældende

[Statsministeren]

hovedaftaler på arbejdsmarkedet. Ét er afgjort: regeringen ønsker ikke i situationen, som den foreligger i dag, hvor arbejdsmarkedets parter ikke selv har planer om at ændre i deres, skal vi sige fredsaftaler og måde at klare uoverensstemmelser på, at gribe ind eller at foretage ændringer. Vi tror, at aftalerne og ordningerne på arbejdsmarkedet er så tidssvarende og så brugelige, som de nu engang kan være i den situation, vi er i.

Erhard Jakobsen (CD):

Ved en lille teknisk fejltagelse følger jeg efter statsministeren i stedet for før, men det passer jo sådan set glimrende, da statsministeren med lidt tøven opfordrede mig til at svare på noget, som statsministeren spurgte om. Det skal jeg da gerne gøre.

Det er mig ufatteligt, at nogen endnu kan være i tvivl om, hvad det er, centrumdemokraterne har villet med dette. Jeg tænker ikke på, hvad VS og andre mener at vi ville. Det kan vist ingen være i tvivl om. Ingen kan reelt være i tvivl om efter det, tre talere fra mit parti har sagt heroppe, at vi ikke et øjeblik har haft dansk fagbevægelses lovligt valgte ledelse og dens aktioner i tankerne. Ikke ét øjeblik. Men vi ønsker at grave den dybest mulige grøft imellem den lovligt valgte ledelses iværksatte aktioner og den gadedrengeterror, som finder sted i en lang række andre situationer. Jeg bruger med vilje udtrykket »terror«, for der er nemlig tale om, at et lille mindretal skræmmer andre til at gøre noget, de aldrig ville drømme om at gøre frivilligt. Det er der masser af eksempler på rundt omkring; det er selvfølgelig svært at bevise, men det finder bare sted.

Må jeg lige sige her, at jeg tvivler ikke om – jeg ved det – at masser af medarbejdere i Danmarks Radio var drønende utilfredse med det, der skete, men man skal jo være der. Masser af lærere i folkeskolen var rasende over det, der blev lavet, men man skal jo arbejde sammen med nogle kolleger. De mest højtråbende, det er jo dem, der er trængt frem i ledelsen forskellige steder. Sådan er det hele vejen igennem.

Det er terror, der udøves. Hvor kunne man vente beskyttelse mod den terror? Ikke hos politiet. Vi har ikke bedt politiet om at blande sig i dette. Politiet kan ikke selv blan-

de sig i det. Det er forkert, når statsministeren fra denne talerstol siger, at det er politiet, der skal ordne det. Det er det ikke. Det er arbejdsgiveren, der først skal tilkalde politiet. Hvis nu arbejdsgiveren ikke gør det, fordi han ikke tør, hvad så? Så bliver der ikke tilkaldt noget politi, og så bliver mindretallet, der vil følge loven, ikke beskyttet.

Vi så det på Gentofte statsskole, som vi fremhævede her forleden dag. Et mindretal af elever på Gentofte statsskole ønskede undervisning, for de skal op til eksamen. Men flertallet havde lukket skolen og besat den, og lærere og rektor havde i undervisningsministeriet fået besked på, at de skulle holde sig væk, hvis skolen var besat. Det er en sag, der behandles i undervisningsudvalget. På den baggrund skal der nok komme opfordring til de lovlydige om at følge landets love og skollernes bestemmelser, når ministeren og hendes ansvarlige embedsmænd går i spidsen med at sørge for, at man ikke retter sig efter det, ved at sige: I skal bare blive væk, hvis eleverne besætter skolen! Det er dér, centrumdemokraterne vil hen. Vi ønsker, at ethvert ministeriums embedsmænd skal optræde fast og bestemt over for folk, der bryder de love, som et flertal har vedtaget her.

Det er statsministeren og fru Birte Weiss, der har vedtaget at gribe ind i arbejdskonflikten, det er ikke centrumdemokraterne. Vi er ikke gået imod det, men det er heller ikke os, der har givet ideen til det. Det er regeringen. Så må det da være regeringens medlemmer, der i første række sørger for, at den bestemmelse, de har taget initiativet til, bliver overholdt af deres egne lovlige embedsmænd rundt omkring. Generaldirektøren i Danmarks Radio er et godt eksempel. Det er en mand, der har bukserne på, når det gælder; han står fast og siger: her er ikke noget at gøre. Det er os, der bestemmer, det er ledelsen i den enkelte afdeling, der bestemmer, om en mand skal ansættes eller ikke skal ansættes. Det skal ingen andre blande sig i.

Se, det er sådan, embedsmænd skal optræde, når de optræder på den regerings vegne, der med et stort flertal har vedtaget et indgreb i noget, og det er det, vi appellerer om. Vi beder om, at man holder fast ved, at alle steder, hvor lovlige myndigheder forhandler med lovbyrderne, sætter man lovbyrderne på plads, om nødvendigt med politiets hjælp. Men det skal vi ikke tage stilling til. Det skal

[Erhard Jakobsen]

henholdvis den pågældende embedsmand og politiets ledelse tage stilling til. Men man må ikke vige tilbage, som undervisningsministeren sagde, for at undgå konfrontation. Det er jo bl. a. det, gadedrengene benytter sig af. Det, at man er bange for konfrontationen, benytter gadedrengene i Christiania sig af og har benyttet sig af i alt for lang tid.

Melchior (CD):

Et par bemærkninger til hr. Ole Henriksen. Hr. Ole Henriksen må jo have en eller anden besked på, at han kan tale på lønmodtagernes vegne. Han siger, CD vil stramme til over for lønmodtagerne, hvem det så er. Man plejer at sige, at det er 80 pct. af befolkningen. Jeg tror ikke, de alle har deponeret deres synspunkter hos SF eller hos hr. Ole Henriksen; CD har nok lige så mange lønmodtagerstemmer som SF. Der er givetvis mange måder at opdele lønmodtagerne på. Det er ligesom at tale om arbejdsløsheden eller politikerne eller erhvervslivet; det er ikke sådan nogle entydige størrelser, man kan tale på vegne af, for de har mange modgående interesser. En af de måder, man kan opdele lønmodtagerne på, er i dem, der vil holde indgåede aftaler, påtagne forpligtelser og landets love, og dem, der ikke vil. Hr. Ole Henriksen har her talt på vegne af dem, der ikke vil.

Hr. Ole Henriksen sagde, at vi havde talt så meget om tabte arbejdstimer. Det har vi overhovedet ikke talt om, hverken hr. Brusvang eller jeg har talt om det tab af arbejdstimer, der er. Vi har heller ikke talt om, at der skal ændres ved de spontane arbejdsnedlæggelser, der sker, når det er modparten, som der står i § 12 i loven, når det er arbejdsgiveren, der er skyld i dem, som det skete forleden dag på en stor virksomhed, hvor en kantine var blevet lukket – som der blev sagt, af en fejltagelse – eller når der er tale om dårlige skurvogne og den slags ting. Det er vi lige så forargede over som hr. Ole Henriksen og nogen kan være, og det har vi aldrig drømt om at ønske ændringer i. Tal om det, vi har forelagt, og ikke om noget, man ligger i sin våde om natten og tror vi har forelagt.

Hr. Ole Henriksen sagde endelig, at man ikke kan arrangere spontane ting i forvejen. Det har vi masser af beviser på allerede fra dette forår. Jeg kan bare nævne Politikens

journalister, som var spontant forargede og måtte nedlægge arbejdet, før deres overenskomstforhandlinger med deres arbejdsgiverorganisationer overhovedet var påbegyndt. Alligevel kunne avisen ikke udkomme, men man gik hen på Dansk-Russisk Samvirke og holdt faglige møder med kasser under armen, som der var andet end papir i. Selvfølgelig kan de arrangeres, og de bliver arrangeret. Det er dobbelt tragisk, når det er det frie ords forsvarere, der gør det.

Dernæst et par ord til statsministeren. Det er altid en glæde at lytte til statsministeren. Jeg plejer også at være mægtig glad for at drøfte sagerne med statsministeren. Det er selvfølgelig lidt indbildskhed, men jeg tiltager mig den ret, men jeg vil alligevel sige, at jeg føler mig altid tryk ved at tale til og med statsministeren, fordi jeg synes, han er fair. Men i dag kunne jeg slet ikke forstå ham. Han sagde faktisk, at der ikke var forskel på det, som han selv havde sagt i sit første indlæg her i debatten, og så det, fru Birte Weiss sagde. Det bliver spændende at se, om statsministeren, når han engang får begge dele på tryk, kan opretholde dette synspunkt. Jeg tror det ikke. Der var masser af ting, fru Birte Weiss sagde, og som statsministeren ikke kunne drømme om at sige, og der var milevid forskel, men mine få minutter tillader mig ikke at dokumentere det.

Statsministeren talte om, og det må være i anledning af vores dagsorden, at der er nogen – og det må igen være os – der vil fare med bål og brand, som vil få tingene til at accelerere, og som har en kold og hård indstilling. Jeg synes ikke, de indlæg, vi er kommet med, svarer til det signalement, statsministeren gav her, og jeg synes ikke, vores dagsorden, hvis man læser den igennem med den klare analyseringsevne, som jeg ved statsministeren er i besiddelse af, kan give ret til at benytte sådanne ord om os.

Videre siger statsministeren, han har lyttet intenst for at høre, hvad det egentlig var, vi ville, men han fandt ikke ud af det. Det er jeg selvfølgelig meget ked af, for jeg brugte det meste af min tale til at sige, hvad det er, vi mener, når dagsordenen taler om på ny at vurdere reglerne. Det er vel mildt, ikke? Vi beder regeringen om sammen med de involverede organisationer at tage noget op til vurdering, og hvad det er, der skal tages op til vurdering, det forklarede jeg statsministe-

[Melchior]

ren, det er den ændrede lov fra 1973, §§ 9 og 12, der som noget nyt indførte muligheden for, at man kan nedlægge arbejdet i dette land i timevis eller i dagevis, uden at det behøver at få nogen bodkonsekvens. Det er en ny ting. Statsministeren har nævnt nogle tal vedrørende disse arbejdsnedlæggelser fra de sidste 3 år, men jeg sagde allerede i mit første indlæg, at det ville være interessant at sammenligne disse tal med, hvordan forholdet var før 1973. Altså: har disse nye regler medført en betydelig acceleration i disse forhold, ja, så er der da noget at overveje og tænke over. Vi har stillet forslaget så åbent, at vi netop ikke har foruddiskonteret eller stillet noget krav om en bestemt udgang.

Jeg håber, regeringen vil være villig til at se på det; selv hvis den ikke modtager dagsordenen i dag – hvad jeg håber den vil gøre – håber jeg alligevel, vi får en tilkendegivelse af, at man vil være villig til at se på tingene. Vil man ikke se på det – og det har vi jo ikke magt til at tvinge nogen til – så må vi i næste samling selv fremsætte forslag om ændring af loven, således at sagen kommer til realitetsforhandling, og således at vi kan få alle de nødvendige oplysninger frem på bordet om, hvordan denne regel har virket.

Lad mig slutte, da den røde lampe er tændt, med at sige til fru Birte Weiss, som talte om nødvendigheden af demokratisering på arbejdspladsen, og at det ville være en løsning på sagen: der er jo noget, der hedder A/S Fagbevægelsens Presse, og jeg synes, fru Birte Weiss skulle tale med direktøren og chefredaktøren og formanden for bestyrelsen og formanden for masser af fagorganisationer om, hvordan man demokratiserer på en arbejdsplads.

Birte Weiss (S):

Flere af ordførerne gjorde sig en vældig umage for at finde uoverensstemmelser mellem statsministerens og min tale. Den substansmæssige vanskelighed med at finde noget dér kom vel mest markant til udtryk i hr. Glensgårds tale, for han måtte henvise til en helt anden sag her i folketinget for 2 år siden, hvor statsministeren og jeg ikke stemte på samme måde, for overhovedet at finde et eller andet at hænge sin hat på. Men også hr. Erhard Jakobsen og hr. Melchior har jo været inde på det samme. Jeg forstod, der var

ikke tid til dokumentation, og det er måske også ganske praktisk for hr. Melchior.

Hr. Melchior spurgte til det, som han kaldte min solidaritet med mig selv, når det var mig, der ikke kunne komme med HT-bussen, eller når det var i mine børns børnehaver, der var fagligt møde. Til det kan jeg kun sige, at det er da klart, at som lovgiver og som samfundsborger finder man det naturligt og rigtigt og naturligvis også først og fremmest praktisk, at aftaler, der er indgået, overholdes. Men vi må samtidig være så realistiske, at vi erkender, at der har været nogle tilfælde – ikke foruroligende mange, sådan som man har forsøgt at lægge det op til; jeg synes, statsministeren meget klart dokumenterede, at det ikke var tilfældet – der har været nogle tilfælde, hvor en af parterne har følt trang til at sætte alvor bag et synspunkt ved at nedlægge arbejdet.

Både statsministeren og hr. Olé Henriksen sagde meget rigtigt, at en strejke er jo ikke noget, som man bare går hen og laver for sjov. Derfor vedrørte nogle af de bemærkninger, som først og fremmest statsministeren kom med, den baggrund, som strejkerne bliver til på; det er bl. a. den krise, vi befinder os i, og den kan dog ikke lade os helt ufølsomme. Deri ligger en nøgle til forståelse af den uro, der har været på arbejdsmarkedet, men som nu ser ud til at være et overstået stadium.

Der er fremsat et dagsordensforslag fra centrum-demokraterne. Det magre indhold, dagsordensforslaget har, er egentlig en ganske god forklaring på, at adskillige af ordførerne og også statsministeren havde en lille smule vanskeligt ved at pejle sig ind på, hvad det egentlig var for et ærinde, centrum-demokraterne var ude i. Jeg vil ikke påstå, at klarheden er blevet total, og jeg vil derfor i stedet fremsætte et dagsordensforslag på vegne af socialdemokratiet og venstre med følgende ordlyd:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget tager statsministerens redegørelse til efterretning, går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

[Tredje næstformand]

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette forslag indgår nu i forhandlingen.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Ja, det kan jo blive magert for enhver. Det er beklageligt, at hvis man foreslår en kraftig og krasborstig dagsorden, så bliver der sagt: »Det kan vi altså ikke deltage i, for det er alt for vidtgående og alt for bombastisk, det er også de balladefyre,« og når man stiller en moderat og behersket dagsorden, så er den altså mager. Jeg tror snart, vi må overveje, om ikke vi skal have afskaffet hele dagsordensinstitutionen, for det ser i hvert fald ikke ud til, at den fungerer efter sin hensigt. (*Tilråb: Hørt!*). De medlemmer, der råber »hørt«, har selv deltaget i forhandlingerne i arbejdsmarkedsudvalget i fjor. Det er kun ét år siden, de har forhandlet det i udvalget, og de har her i salen stemt for de ændringer, der blev foretaget, og for bevarelsen af de ændrede regler.

I øvrigt har fru Birte Weiss misforstået mig, når hun refererer, at jeg i mit første indlæg her i formiddags talte om hendes solidaritet eller mangel på samme med hende selv. Jeg blandede mig ikke i fru Birte Weiss' privatliv, hverken som buspassager eller som mor, men jeg talte om, at hun skulle være solidarisk over for de love, som hun selv har stemt for, og tage afstand fra, når nogle bevidst og hånligt bryder disse love. Det var det, der var tale om, og når fru Birte Weiss får det at læse, så vil hun se, at det ikke kunne forstås på nogen anden måde.

Glensgård (FP):

Hr. Erhard Jakobsen holdt jo en af sine vidunderlige og meningsfyldte taler, og det synes jeg han skal have tak for. Hr. Erhard Jakobsen har jo bevist ved oprettelsen af CD, at han ved, hvad der rører sig i store dele af befolkningen. Statsministeren har jo én gang overhørt hr. Erhard Jakobsen, og så fik vi CD. Jeg skal såmænd ikke takke for, at socialdemokratiet blev decimeret på den måde. Men hr. Erhard Jakobsen ved altså, hvad det er, der rører sig i befolkningen.

Hr. Erhard Jakobsen ved, at store dele af befolkningen er trætte af Danmarks Radio

og TV. Hr. Erhard Jakobsen ved, at store dele af befolkningen er trætte af den måde, det danske skolevæsen fungerer på. Hr. Erhard Jakobsen ved også, at store dele af befolkningen er trætte af de ulovlige strejker, der finder sted, så jeg vil egentlig opfordre statsministeren til ikke at overhøre hr. Erhard Jakobsen i denne sag. Når der kommer noget fornuftigt fra centrum-demokraterne, så skal vi sandelig ikke overhøre det.

Det, hr. Erhard Jakobsen har stået fra denne talerstol og sagt, er jo det, som formentlig et eller andet sted mellem 60 og 70 pct. af befolkningen føler – 60–70 pct. af befolkningen, som tilhører samtlige partier i dette folketing. Ja, jeg skal ikke sige, om der er nogle VSere, som ikke har den tankegang. Men stort set er det den måde, befolkningen tænker på. Som hr. Erhard Jakobsen har fortalt, ønsker de netop ikke, at de skal blive tvunget ud i ikke at kunne være på deres arbejdsplads. Sygeplejerskerne ønsker ikke at blive tvunget til at sidde nede i kantinen, de ønsker at få lov til at passe de syge. Lærerne ønsker ikke at få lov til at sidde i kantinerne, lærerne ønsker at få lov til at undervise børnene. Det, der sker, det er – jeg synes, hr. Erhard Jakobsen har fundet et genialt udtryk for det – kun gadedrengeterror. Nogle ganske få kører frem med en mening, og så siger man: nå ja, vi skal jo arbejde sammen med dem – som også hr. Erhard Jakobsen sagde – vi skal også være her i fremtiden, og derfor vil vi ikke stritte imod. Jeg kender massevis af offentligt ansatte, som meget gerne ville have været på deres arbejdsplads på strejke-dagen, men de turde ikke, og det hænger selvfølgelig sammen med, at de også skal fungere dagen efter. Her har hr. Erhard Jakobsen altså også fat i græsrødderne.

Når jeg trækker det frem, så er det, fordi jeg synes, at hr. Erhard Jakobsen omtalte det på så hæderlig en måde, at stort set alle partier burde kunne tiltræde den formulering.

Om CDs dagsorden vil jeg nok sige, at vi føler ikke, det er den mest geniale dagsorden, man kan finde frem, og jeg forstod også på hr. Melchior, at man måske havde ønsket en, der var lidt strammere, men man var faldet ned i det rimeligt vattede leje for at få socialdemokratiet med. Vi ønsker for så vidt, at folketinget tager stilling til de faglige møder, men én ting er i hvert tilfælde sikkert, og det er, at vi meget gerne ønsker indskær-

[Glensgård]

pet den sidste del af dagsordenen, hvor vi taler om de fysiske blokader. Det er altså ikke en dagsorden, vi stemmer for med fryd, for vi havde gerne set den betydelig strammere, men alligevel vil vi stemme for CDs dagsorden.

Fru Birte Weiss foreslår, at man skal tage statsministerens redegørelse til efterretning. Man kan have den opfattelse, at det vil man gøre, men fru Birte Weiss vil have vanskeligt ved at komme herop og genfortælle, hvad statsministeren egentlig har sagt, for der var intet indhold i statsministerens redegørelse. Man kan selvfølgelig vælge den vej, som socialdemokratiet og venstre nu åbenbart er blevet enige om, at for fremtiden tager man bare en redegørelse fra en eller anden minister til efterretning, uanset indholdet. Jeg glæder mig til den dag, da det lykkes for nogle af de gamle venstrefolk – jeg tænker på hr. Karlskov Jensen og slige – at vende tilbage til parlamentarismen igen og ikke bare drøne uda' i et forsøg på at bære en socialdemokratisk-venstre regering oppe.

Det er selvfølgelig helt urimeligt, at fru Birte Weiss siger, centrum-demokraternes dagsorden ingenting indeholder, hvorefter hun fremsætter en dagsorden – som egentlig burde have været afvist af formanden, men det er jo ualmindeligt her i folketinget – som i hvert tilfælde pr. definition intet indeholder. Der er intet som helst indhold i den dagsorden, fru Birte Weiss på vegne af venstre og socialdemokratiet har fremsat, og derfor stemmer vi naturligvis imod denne dagsorden.

Johan Philipsen (V):

Jeg erkender blankt, at der foreligger to muligheder. Den første og den mest nærliggende er, at mine åndsevner er i tilbagegang. Men hvis det ikke skulle være tilfældet, så får det mig foreløbig til at komme med følgende konklusion: det er ikke forespørgernes skyld, at denne debat i den grad har udartet. Der foreligger fra en lang række ordførere en række indlæg om ting, der overhovedet ikke har med denne forespørgsel at gøre.

Hr. Glensgård var meget udfordrende over for venstre. Jeg skal bekende, at vi og jeg opfatter det ikke således, at et råd fra hr. Glensgårds side om, hvad vi skal opfatte som parlamentarisme, har nogen væsentlig indfly-

delse på vores meninger og handlinger. Når vi tager statsministerens redegørelse til efterretning, så gør vi det, fordi venstre og undertegnede er tilfredse med statsministerens redegørelse. Jeg har nærlæst statsministerens første indlæg og lyttet meget intenst efter, hvad statsministeren senere har svaret, og det er vi altså enige i.

Jeg har et par ord til sidst henvendt til hr. Melchior. Det var alvor fra min side, når jeg i mit første indlæg sagde, at den tid, der går, til man retablerer et ordentligt arbejdsklima, har meget, meget stor betydning, for et ordentligt arbejdsklima er ensbetydende med en arbejdsydelse af normalt omfang.

Jeg synes ikke, det er fornuftigt på nuværende tidspunkt at rette i den arbejdsretslov, vi har. Vi gavner ikke dette land, hvis vi gør det på nuværende tidspunkt. Derfor har jeg altså ingen ønsker om – heller ikke, hvis vi var uden for regeringen – at følge centrumdemokraterne i deres ønske, sådan som det fremgår af deres dagsorden.

Palle Simonsen (KF):

Ja, så fik vi altså igen regeringspartierne standarddagsorden under en forespørgselsdebat om, at folketinget tager den pågældende ministers redegørelse til efterretning. Jeg synes nok, man må sige, at det er en meget mager udgang på denne diskussion – endnu magrere, end man egentlig kunne forvente.

Lad mig sige med det samme, at den konservative folketingsgruppe kan støtte den dagsorden, som er fremsat af centrumdemokraterne. Når man ser på, hvad denne dagsorden siger, så indeholder den to hovedelementer. For det første, at folketinget opfordrer regeringen til sammen med arbejdsmarkedets organisationer på ny at vurdere reglerne, således at de senere års misbrug af begrebet fagligt møde hindres. Statsministeren sagde i sit svar, at det var der intet grundlag for; det kunne man ikke acceptere fra regeringens side. Videre taler dagsordenen om at indskærpe cirkulæret vedrørende fysiske blokader af 30. juni 1976. Hertil sagde statsministeren: det er der intet grundlag for.

Så er det, man spørger: hvorfor kunne regeringspartierne så ikke uden videre stemme den dagsorden ned, som er stillet af centrumdemokraterne? Skjuler der sig andre

[Palle Simonsen]

ting bag regeringens holdning, og er vi ikke netop her ved sagens kerne i denne debat? Nok siger statsministeren, at de to ting, der foreslås i dagsordenen, kan man ikke acceptere fra regeringens side, men alligevel skal man igennem med en dagsorden, hvor man tager statsministerens tale til efterretning. Jeg mener egentlig, det havde været klarere og mere renfærdigt efter det, statsministeren har sagt, at man simpelt hen bare havde stemt den ned. Men bag regeringens holdning må der efter min opfattelse ligge, at regeringen alligevel ikke rigtig tør, for regeringen er også bekymret. Dermed kommer man ind på den dobbeltholdning, som jeg mener har karakteriseret både statsministerens tale her i dag og fru Birte Weiss' tale i forhold til den anden part i regeringsfællesskabet.

Vi skal altså ud af denne debat uden at have noget som helst afklaret. Man er bekymret, men man vil ikke gøre noget. Derfor skal jeg kun komme med den ene kommentar til den debat, der i øvrigt har været her i dag, at det er jo ikke et spørgsmål om at lave skærpede bødestraffe, det er ikke et spørgsmål om at lave skærpede love eller skærpede cirkulærer. Men det er et spørgsmål om, at regering og folketing fastslår, at de love, der vedtages her i folketinget, skal overholdes. Det er faktisk ikke andet. Den bekymring, som jeg appellerede til i formiddags, var netop den bekymring, der går på, at hvis ikke regering og folketing vil stå fast omkring de ting, som man selv beslutter, så bliver der plads til for mange af de protester og politiske demonstrationer, som man oplever i forbindelse med mange faglige møder.

Hvad angår den dagsorden, som fru Birte Weiss nu har foreslået på socialdemokratiets og venstres vegne, skal jeg sige, at jeg kan ikke se, hvad det egentlig er, man skal tage til efterretning. Efter den diskussion, der har været i dag, og den tale, statsministeren har holdt, kan man i virkeligheden hverken stemme for eller imod, for der er efter min opfattelse ikke noget reelt at tage til efterretning. Derfor må vores afgørelse blive, at vi må undlade at stemme, hvis denne dagsorden kommer først til afstemning.

(Kort bemærkning).

Johan Philipsen (V):

Jeg kan ikke stiltiende lade det passere, når hr. Palle Simonsen først argumenterer for at stemme for CDs dagsordensforslag og så et øjeblik senere siger, det ikke er et spørgsmål om at skærpe bøderne osv. Hvad indeholder denne dagsorden andet end at skærpe bøderne? Ellers kan jeg ikke læse dansk længere.

(Kort bemærkning).

Melchior (CD):

Jeg bliver nødt til at forklare, hvad det er, vores dagsorden siger. – Undskyld, jeg ser, at jeg har fået den forkerte dagsorden med op. (*Taleren låner et eksemplar*). Ja, det gik så stærkt, og jeg blev lidt overrasket over, at hr. Johan Philipsen ikke kunne læse, hvad der stod.

Vi har skrevet, at folketinget opfordrer regeringen til at indgå på en vurdering af nogle ændrede regler, der blev indført i 1973, og som nu mange i dette ting og mange i befolkningen føler har ført til en uheldig udvikling. Vi anmoder regeringen om som initiativtager sammen med arbejdsmarkedets organisationer at tage det spørgsmål op – der bliver taget mange større og mange mindre spørgsmål end det op til vurdering – således at misbrug kan undgås. Det er såmænd det, vi har bedt om.

Op så har vi bedt om, at man, som hr. Palle Simonsen sagde, skal understrege, at det, der blev vedtaget i 1976, og som altså er gået i glemmebogen hos ret mange – det fik vi jo at høre af undervisningsministeren i forrige uge i spørgetiden – på ny understreges.

Fru Birte Weiss siger, det er magert, og statsministeren siger, at det er fedt nok til, at man ikke kan gå ind for det, men der er i hvert fald ikke nogen tvivl om, at regeringen må kunne leve med det. Jeg føler mig overbevist om, at statsministeren personlig – efter de mange udtalelser, han har fremsat herom også i nyere tid, og som andre faglige ledere har fremsat – kan leve med begge disse ting.

Jeg kan ikke forstå hr. Johan Philipsens spørgsmål om, hvad der egentlig står, for det er så klart, som det er skrevet, og det, at det ikke er vildt eller blodigt, synes jeg ikke skulle give venstretalsmanden her anledning til kritik.

(Kort bemærkning).

Palle Simonsen (KF):

Jeg har min dagsorden med, og jeg vil kun gøre opmærksom på i anledning af det indlæg, hr. Johan Philipsen kom med, at der ikke er tale om bøder på nogen måde. Der er fuldstændig overensstemmelse med, hvad jeg sagde i mit første indlæg i formiddags, hvor jeg netop gjorde gældende, at det, som vi fra konservativ side har savnet i denne debat, er justitsministerens klare tilkendegivelse af, at fysiske blokader ikke vil blive tolereret, og at de vil blive brudt med alle til rådighed stående midler i overensstemmelse med folketingets beslutning i 1976. Det var det, vi ønskede os i forbindelse med f. eks. den overståede buskonflikt. Det er den klargøring, der ligger her i dagsordenen; derfor er der fuld overensstemmelse.

Ole Henriksen (SF):

Jeg kunne også godt grave lidt i CDs dagsordensforslag. Det er rigtigt nok, det står på dansk, men der står altså, at man på ny skal vurdere reglerne efter de senere års misbrug af begrebet fagligt møde, og så er det altså, det bliver lidt tåget, for med hvilket formål skal man vurdere disse regler? Er det for at stramme dem op eller for at lempe reglerne? Det er for at stramme dem, kan jeg høre hr. Erhard Jakobsen sige; det var da dejligt at få det bekræftet nu.

Der står endvidere, at man skal have indskærpet cirkulæret vedrørende fysiske blokader. Det kan man jo altid grave op af skuffen og læse over en gang til. Dette cirkulære har vi jo kendt til i snart to år.

Ellers må jeg sige, at det er lidt kedeligt sådan at blive kaldt for gadedreng her i folketinget. Jeg må sige, at jeg har selv været med til »gadedrengeterror«, jeg har selv været tillidsmand i adskillige år på en virksomhed, hvor jeg udmærket kender situationen og ved, hvor det løber hen nogle gange, når vi ikke kan komme igennem med selv fornuftige løsninger. Jeg har altså været med på holdet, og jeg må altså acceptere, at dette begreb nu går ind i terminologien, når vi snakker om arbejdsmarkedet og de ting, der foregår dér.

Statsministeren sagde, at i princippet er der aktionsret inden for metalarbejderoverenskomsterne på lønområdet. Ja, det er rigtigt for så vidt angår akkordområdet, som er

det eneste, man hidtil har praktiseret at lave aktioner på. Det skete vist engang midt i 1950'erne ovre på Frichs, så vidt jeg husker, så man kan jo ikke sige, denne ret ligefrem er misbrugt. Derimod har man endnu ikke prøvet at lave aktioner på timelønsområdet, fordi man ikke er så interesseret i at få fastslået, hvad der er et misforhold, med byens gennemsnit og éns egen arbejdsplads' gennemsnit. Derfor har man ikke taget disse sager på timelønsområdet endnu. Det ville være ønskeligt, om man tog mod til sig og prøvede at lave aktioner også på timelønsområdet.

Ellers skal jeg kort meddele, at den dagsorden, som fru Birte Weiss her har fremlagt, synes jeg også er utilfredsstillende. Vi ville meget hellere være med til at stemme CDs dagsordensforslag ned, det synes vi er mere reel snak end at tage statsministerens redegørelse til efterretning. Med de sparsomme oplysninger, statsministeren kom med, opfatter vi statsministerens redegørelse som en fortsat accept af det fagretlige system i Danmark, som det fungerer, en accept af, at man fortsat opererer med et skærpet blokadecirkulære. Derfor kan vi ikke stemme for dagsordensforslaget, men må undlade at stemme.

Derimod havde vi gerne set en afværge-dagsorden, hvor man sammen med partiet venstre havde fastslået, at det, det handler om i dagens Danmark, er at få udvidede demokratiske tilstande på vores arbejdspladser, således at vi kan få en lang række af disse konfliktsituationer elimineret. Det havde været meget mere interessant at komme den vej ud af dette fremfor at tage en redegørelse til efterretning, og det ville også have klædt centrum-demokrater og andre, hvis de havde fremsat dagsordensforslag i den retning. Det tror jeg nu ikke man skal forvente fra den kant.

Jørgen Jensen (DKP):

Egentlig hjælper det vel ikke meget at forlænge debatten, for jeg fik ikke svar på nogen af de spørgsmål, jeg stillede før. Det er vel en understregning af, at man egentlig ikke ønsker en debat om de reelle forhold, men man ønskede at få lov til at råbe op. For det er jo rigtigt, at der er nogle, der råber op for at få stemmer på en eller anden måde. Det har vi jo set centrum-

[Jørgen Jensen]

demokraterne gøre nogle gange, ikke altid lige sagligt. Vi så det omkring skoleforholdene i Albertslund. Det var ikke rigtigt, men det gav stemmer. Det er klart, at det, man råber op om i dag, heller ikke er rigtigt, men det kan sikkert tilfredsstille nogle, som er blevet vildledt, og derfor kunne man da godt i dagsordenen sige, hvad det er, man vil. Man siger, man vil nyvurdere, og så vil man se, om der har været misbrug. Var det ikke rimeligt, at man var kommet frem med nogle eksempler, hvor der havde været tale om misbrug?

Hr. Erhard Jakobsen siger, han har mas-ser, og heroppe nævnte han gymnasieeleverne. De har altså misbrugt arbejdsretsloven, gymnasieeleverne! De er slet ikke omfattet af den, og de er heller ikke omfattet af den ordning om, at man skal indkaldes til møde dagen efter, men de har altså misbrugt arbejdsretsloven, og derfor skal den ændres. Så er der journalisterne, og så er der buschaufførerne. Ingen af dem har brugt den ændring, der skete i arbejdsretsloven, under de aktioner, de har været ude i. Der er altså ikke nogen af de eksempler, man har været fremme med, der kan bruges som begrundelse for den skærpelse, som man ønsker. Det viser hulheden i det.

Jeg vil absolut ikke tage til indtægt som et nyt ord til bedømmelse af fagbevægelsen »gadedrengeterror«. Den forespørgsel, vi behandler i dag, siger: »Hvilke initiativer agter regeringen at tage for at begrænse de overenskomststridige »vilde« strejker (misbrug af adgangen til »faglige møder«)...« Nu er der ikke i arbejdsretsloven noget om faglige møder, og netop i dag er der kommet et cirkulære fra Arbejdsgiverforeningen, som siger til sine medlemmer, at de skal indberette enhver arbejdsnedlæggelse, altså at de ikke skal affinde sig med noget om »faglige møder« eller noget sådant. Det eksisterer ikke. Det er rigtigt, der er nogle, der bruger det som benævnelse, men man kunne bruge en hvilken som helst anden. Man kunne sige klubmøder eller noget andet. Nu siger man »fagligt møde«.

Hvad er det for et mindretal, man taler om? Det er da rigtigt, at det er sådan, at ved strejker stemmer man om, hvorvidt man skal strejke eller ikke skal strejke, om man er nødsaget til det af en eller anden grund. Så vil der være mindretal og flertal. I de aller-

fleste tilfælde er det ganske vist enstemmigt, men der kan være mindretal. Det skulle altså være højtråbende gadedrenge! Lad os tage nogle af de skolelærere, som man taler så meget om, idet lærerne her i København har følt sig nødsaget til at gennemføre nogle aktioner. Det gjorde man i starten i enighed. Der var så tale om, hvorvidt man skulle fortsætte, og så tog man en urafstemning. Der var 1.100 skolelærere – altså gadedrenge og højtråbende – som mente, det kunne være nødvendigt; der var 1.500, som sagde, det ikke var nødvendigt, og så lod man være. De 1.100 bøjede sig altså for flertallet. Det er groft her at bruge den slags betegnelser som gadedrenge om folk uden for dette hus. Jeg må ikke bruge det samme udtryk om centrum-demokraterne herinde – det forbyder vores forretningsorden – men egentlig er det det samme.

Bolvig (RV):

Jeg er ked af at have skuffet statsministeren, men jeg har lagt mærke til, at man ikke kan nævne de offentligt ansatte, uden at statsministeren føler sig ramt og reagerer lidt aggressivt. Det må jo være en eller anden form for dårlig samvittighed; ellers forstår jeg ikke, at statsministeren kunne kalde mit indlæg for agitation. Jeg beklagede netop de offentligt ansattes aktioner, og jeg hævdede, at de var et faresignal, som vi burde bemærke. Mit indlæg var egentlig tænkt som et tilbud til statsministeren om, at det radikale venstre gerne ville medvirke til en virkelig reformpolitik, der fjerner de forståelige årsager til mange af de overenskomstsstridige arbejdsnedlæggelser. Jeg er da sikker på, at statsministeren er enig med mig i, at vi her i Danmark har en overordentlig skæv indkomstfordeling, at vi har urimelige og uretfærdige formueforskelle osv. osv. Det er klart, at den slags urimeligheder og uretfærdigheder ofte vil fremkalde strejker og uro og den slags ting. Derfor kan jeg ikke tænke mig andet, end at statsministeren er enig med mig i, at det er bedre at forebygge end ikke at kunne helbrede.

Ib Christensen (DR):

I min ordførelse kritiserede jeg, at statsministeren i sin redegørelse ikke var kommet ind på baggrunden for de overenskomststri-

[lb Christensen]

dige arbejdsnedlæggelser, som jo er tvangsindkomstpoltikken. På den anden side, med den politik, regeringen står for, var det måske også for strengt et krav. Det er rigtigt, som flere har været inde på, at statsministerens redegørelse ikke var meget sigende, men jeg erklærede mig enig på to punkter, nemlig med hensyn til, at retsgrundlaget på disse områder er tilfredsstillende, og at politiets adfærd har været fornuftig og besindig. Derfor vil jeg og min gruppe ikke stemme imod en afværgedagsorden, der tager statsministerens redegørelse til efterretning, men vi kan altså heller ikke stemme for den, da vi ikke er helt tilfredse med redegørelsen.

Det afgørende er nok så meget, at vi rent principielt er imod denne uskik med afværgedagsordener. Vi mener, det er rimeligt i forbindelse med dagsordener – også af den art, centrum-demokraterne har stillet, men som vi ikke har sympati for – at folketinget får mulighed for at stemme for eller imod; så alene i kraft af, at vi ikke ønsker at medvirke til at lave afværgedagsordener eller medvirke til deres vedtagelse, kan vi ikke støtte afværgedagsordener; da vi imidlertid ikke sagligt er meget uenige i statsministerens redegørelse, kan vi heller ikke stemme imod den.

Tyroll (VS):

Det blev sagt, at debatten her skulle være meget vag, og at det, man vil fra centrum-demokraterne, næsten ikke er til at få øje på osv. Det mener jeg ikke er rigtigt, og det mener vi ikke i VS er rigtigt. Vi kan helt klart se et mønster i det, man vil her. Man har lært, siden det drejede sig om blokadecirkulæret, at gå de små skridt, og det gør man også her. Først slår man det stort op i den forespørgselsformulering, man har lavet, og siger, at nu drejer det sig om at nedgøre disse »vilde« strejker osv. med ét slag, men man har lært af tidligere hændelser, og nu prøver man så med de små skridt.

Nu må der ikke engang være plads til de spontane konflikter; det spontane er ligesom ved at bundfælde sig, og man er ved at se, at man ikke kan blive ved med bare at handle spontant, så nu skal der heller ikke være adgang til at reagere spontant på nogle politiske indgreb osv. Det skal udraderes. Så har man fået trukket den et lille skridt længere i forhold til blokadecirkulæret, hvor der jo var

stor tvivl om, hvorvidt spørgsmålet skulle løses ved en ændring af straffeloven eller en anden lov. Så opstod der lige pludselig en klarhed med hensyn til det retlige grundlag, og så kunne man nøjes med et cirkulære. Det var helt klart, fordi socialdemokratiet helst ville undgå at skulle lovgive og helst ville lave lovgivningen ad administrativ vej, så det ikke så så provokerende ud, men så ud, som om det var en præcisering af tilstande, der hele tiden havde været gældende. Ude på arbejdspladserne har man mærket, at det er noget andet, der er tale om.

Men det er altså noget, der efterhånden vil sætte sig igennem. Vi kan da også se på det dagsordensforslag, der er kommet fra socialdemokratiets side, at man ikke direkte vil stemme imod det dagsordensforslag, der er kommet her fra CD. Man giver ligesom udtryk for, at i det øjeblik der er nogle reaktioner fra de faglige ledere og ønsker fra arbejdsmarkedets parter om ændringer, ja, så vil man gå med til ændringer. Det siges indirekte.

Så er spørgsmålet, om udtalelser som dem, Georg Poulsen kommer med for øjeblikket, og som netop er vand på de borgerliges mølle, er udtryk for, at vi kan imødesee en udvikling i den retning, at man vil acceptere det i fagbevægelsen. Vi mener, der længe har været tale om det. Georg Poulsen er netop gået ind for, at man skulle kunne smide medlemmerne ud af Metalarbejderforbundet, når de aktionerede for deres rettigheder. Nu går han videre og begynder at tale om, at der på det nærmeste – det kan man se som en konsekvens – skulle være strejkeforbud på nogle arbejdsområder, som rammer lønmodtagere i almindelighed, og hvilket område gør ikke det? Der er jo ikke grænser for, hvad man kunne få med ind i billedet, hvis man fortsætter ad den vej, som Georg Poulsen har lagt op til her, hvis man fortsætter med at sige: ja men bryggerierne brygger øl, og det er mest arbejderne, der drikker øl – arbejdsgiverne drikker whisky og lignende mærker – derfor må vi altså også fjerne aktionsmulighederne på bryggerierne. Sådan kan man blive ved i det uendelige.

Jeg har ikke hørt nogen kommentar fra statsministerens side til disse holdninger, som er lagt frem fra Georg Poulsens side, men vi er måske på vej derhen, hvor det kan blive aktuelt, at vi skal ændre ved de tilstande, der

[Tyroll]

fagretligt og i strafferetlig henseende osv. – altså en udskriden i retning af, at disse ting bliver sat igennem.

Jeg sagde før, at vi selvfølgelig er fuldstændig uenige i den holdning, som Georg Poulsen har lagt frem, og han kommer da også i mindretal på flere og flere arbejdspladser, hvor man ikke vil have meget med hans fagpolitiske linje at gøre. Et slagsmål omkring bedre forhold i børnehaverne, bedre normeringsforhold osv. vil helt klart være i arbejderklassens interesse, men det ligger Georg Poulsen meget fjernt at mene, at man på metalarbejdspladserne skulle tage slagsmålet op og dér støtte pædagogerne i deres aktioner for at få nogle forbedrede forhold og dermed forbedrede forhold for arbejderklassens børn. Tilsvarende argumenter kan fremføres på de andre områder: bedre nyhedsdækning igennem, at man får rimelige arbejdsforhold for journalister i Danmarks Radio osv. Men det ligger altså Georg Poulsen fjernt at få dette udvidede indhold ind i den fagpolitiske linje. Men her kommer slagsmålet selvfølgelig til at stå i fagbevægelsen i den kommende tid, sådan som socialdemokraterne lægger op til det.

Det kunne være rart med et klart svar på, om man bare mener, at det drejer sig om, at der skal være tilstrækkelig mange aktioner – sådan som det også har været antydnet – for at man vil gribe ind, eller om man venter på, at en holdning som Geogerg Poulsens virkelig markeres, også i LOs top, hvorefter man vil foretage disse ændringer.

Jeg fik jo ikke meget svar fra de konservative, fra hr. Palle Simonsen, på, hvad dette moderne demokrati er for en størrelse. Hvad er det, det indeholder? Hvad er dets problemer osv.? Det ville være rart at få det påpeget. Jeg har i det mindste fået det svar fra det radikale venstre, at man vil lave hele overenskomstinstitutionen om, man vil cementere den statslige lønfastsættelse, og så har man bare at rette sig derefter og skabe disse centralistiske forhold. Vi er ikke i tvivl om, at det er i den retning, vi går, men man kunne jo godt komme med en præcisering af, hvor det er, man vil henad, og hvad det er for nogle problemer, man vil have der skal diskuteres.

Lindinger (EP):

En af grundene til, at jeg ikke kunne tænke mig at flygte fra dette land, er de gode demokratiske værdier, vi har. Det, vort demokrati hviler på, er i hvert fald to grundpiller, ytringsfriheden og så strejkeretten. Jeg ville meget nødtigt leve i et land, hvor man ikke havde disse to store, værdifulde ting.

At der en gang imellem må pilles lidt ved dem, har jo vist sig at være nødvendigt. Der er ingen tvivl om, at der er for meget ude på overdrevet. Når CD nu foreslår denne dagsorden og hr. Erhard Jakobsen lægger op til denne debat, så har han i allerhøjeste grad ret i, at de såkaldte »faglige møder« er helt ude på overdrevet. Jeg tror ikke, der findes lønmodtagere i dette land, der har haft glæde af »faglige møder«. For der sker det, at de meget ofte bliver til store drillerier for arbejdsgiverne, og derved tabes der penge, og når arbejdsgiverne taber penge, så er der nu engang mindre i løn til lønmodtagerne. Det er et rigtig dårligt system med disse faglige møder, og derfor har CD så sandelig ret i, at det burde tages op til revision.

Hvis CDs dagsordensforslag var kommet til afstemning først, ville erhvervspartiet så afgjort stemme for det. Jeg tror ikke, det kommer til afstemning først. Jeg kan ikke give min gode ven hr. Glensgård ret i, at der ikke var indhold i statsministerens tale, for det synes jeg nu nok der var. Jeg tror, regeringspartiets dagsordensforslag kommer til afstemning først, og erhvervspartiet vil stemme for det. Men det betyder ikke, at denne debat på nogen måde er spildt, for det er i allerhøjeste grad et meget vigtigt punkt, hr. Erhard Jakobsen her har bragt frem til debat i folketinget. Jeg kan kun udtrykke som et meget stort ønske, at faglige møder i fremtiden måtte få en karakter, så de kunne blive til glæde for lønmodtagerne og ikke bare til skade for arbejdsgiverne.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Jeg giver ordet til ordføreren for forespørgerne – jeg forstår, det nu er hr. Erhard Jakobsen.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg beklager over for formanden al den omflytning, men jeg glæder mig over, at formanden kan finde ud af det.

[Erhard Jakobsen]

Der er lige en ting, jeg skal have ud af debatten. Jeg har ikke brugt ordet »gadedrenge« i forbindelse med fagbevægelsen. Jeg tror, jeg har sagt det tre gange nu. Det har intet med dansk fagbevægelse at gøre, det er nogle helt andre folk. Hvem det er, er ingen i denne sal i tvivl om, og der er mange, der er enige med mig, men det interesserer mig ikke i den forbindelse.

Jeg ved ikke, om der endnu er nogle, der ikke ved, hvad vi vil, men hvis der er, så kan jeg i hvert fald sige, at de skal nok komme til at stifte bekendtskab med det i den kommende tid. Jeg afslører vist ikke ret meget ved at fortælle, at dette for os selvfølgelig er en logisk fortsættelse af det tidligere spørgsmål om affæren på Gentofte statsskole og det følgende spørgsmål om journaliststrejken i Danmarks Radio. Der kommer flere. Vi skal følge hvert eneste regeringsområde og hver eneste offentlige virksomhed og se, hvordan man optræder i sådanne tilfælde. Man kan være ganske rolig for, at vi nok skal opdage det.

Jeg er sikker på, at hr. Johan Philipsen er den eneste venstremand, der ikke har forstået, hvad det her drejer sig om. Jeg tvivler ikke om, at alle venstres vælgere nøjagtigt ved, hvad det er, centrum-demokraterne vil med det her, og vil være ganske enige i det, derom er jeg ikke et øjeblik i tvivl.

Må jeg sige til hr. Ole Henriksen, at jeg har skam ikke sigtet til ham, da jeg talte om gadedrenge, men nu synes jeg ikke, vi alle sammen skal begynde at fortælle – jeg skal i hvert fald nok lade være at fortælle – hvilke politiske gadedrengestregere vi gik og lavede, da vi var 14, 15, 16 år. Jeg havde indtryk af, at hr. Ole Henriksen var kommet over den alder, og derfor synes jeg ikke, der er grund til at fortsætte.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Det kan lade sig gøre at gå stiltørdigt hen til sin plads.

Erhard Jakobsen (CD):

Tænk, jeg troede, det var så interessant, hvad jeg sagde. Der kan man se. Men det er selvfølgelig, fordi alle har forstået, hvad det er, vi vil.

Må jeg blot til sidst sige, at til tak for den venlighed, de to regeringspartier viser os ved

at undlade at stemme imod vores dagsorden, skal vi til gengæld undlade at stemme for deres – den er det heller ikke værd.

(Kort bemærkning).

Glensgård (FP):

Den gæve sønderjyde Johan Philipsen sagde, at venstre ikke kunne deltage i harmen over de faglige møder. Jeg skal derfor tillade mig at citere venstres politiske ordfører, hr. Ellemann-Jensen, som sagde i folketinget for såmænd ikke mere end 36 dage siden (Folketingstidende 1978-79 sp. 9075-9076):

»Det er åbenbart blevet for let og for billigt at pleje egne interesser gennem sådanne såkaldte faglige aktioner, og det er jo samtidig blevet til et farligt udtryk for, hvor mange i det danske samfund der endnu ikke har fattet rækkevidden af de problemer, samfundet er stillet. . . over for. . .«

Hr. Ellemann-Jensen fortsatte:

»Jeg vil gerne på venstres vegne her ved tredjebehandlingen give udtryk for, at vi ikke finder det rimeligt, at samfundet i længden accepterer sådanne aktioner, der kommer til at gå ud over de svageste grupper i samfundet, og som gennemføres med støtte af den langmodighed og tolerance, som er et så værdifuldt særkende ved det danske folkestyre. Vi vil ikke i længden roligt se på, at folkestyrets friheder bliver anvendt til angreb på folkestyrets bærende idé, nemlig solidariteten mellem samfundsgrupperne. Vi vil ikke stiltørdigt finde os i, at det er blevet en gratis fornøjelse at genere andre for at opnå fordele på deres bekostning.«

Hr. Ellemann-Jensen fortsatte:

»Vi har i Danmark et tålmodigt fagretligt system, og vi har et socialt sikringsystem, som uden synderlig skelen til årsager søger at mildne virkninger. Det vil vi gerne blive ved med at have, men så må misbrug af disse systemer også høre op.«

Det er altså kun 36 dage siden, at venstre havde denne mening om de faglige møder. Nu forstår jeg, at hr. Johan Philipsen har givet udtryk for en anden mening fra partiet venstre.

(Kort bemærkning).

Honoré (KrF):

[Honoré]

Kristeligt folkeparti kunne have stemt for CDs dagsordensforslag, hvis det var kommet til afstemning. Vi synes, det er et rimeligt velafbalanceret dagsordensforslag, og vi beklager, at regeringen ikke har villet tage stilling til det, men har fremsat et af disse afværgedagsordensforslag, som den har for skik. Selv om vi ikke er egentlig uenige med statsministerens redegørelse – vi finder den ganske vist en lille smule svag – så vil vi for at tilkendegive vores uenighed med hensyn til denne metode evigt og altid at stille afværgedagsordener undlade at stemme vedrørende regeringens dagsordensforslag.

Statsministeren (Anker Jørgensen):

Hr. Melchior har påstået – eller i hvert fald har man fra de talere, der har haft ordet fra centrum-demokraternes side påstået – at der var afgørende forskel på det, som fru Birte Weiss har sagt, og det, som jeg har sagt. Vi har efterlyst, hvori forskellen bestod, indtil flere gange. Vi har ikke fået at vide, hvori den bestod. Sidste gang var det vist, fordi man ikke havde tid. Jeg tror ikke, man får tid til at påvise den forskel, der påstås at være imellem fru Birte Weiss' og min opfattelse af tingene i den konkrete situation og i de redegørelser, vi er kommet med.

Hr. Melchior var inde på spørgsmålet om dagsordener. Jeg vil gerne for en ordens skyld understrege, at jeg naturligvis ikke et øjeblik ønsker at angribe selve den institution, at man har ret til at fremsætte dagsordensforslag for at give sin mening til kende igennem folketingsvedtagelser af den ene eller den anden art. Det er rimeligt. Men man må nok have lov at sige, at dagsordenssystemet er et system, der skal bruges, men ikke nødvendigvis misbruges.

Der har også været talt om tabte arbejdsdage på arbejdsmarkedet. Jeg synes, vi skal være meget forsigtige med, at vi ikke taber arbejdsdage i en anden betydning; jeg overlader naturligvis til medlemmerne, herunder også til hr. Melchior, at vurdere, hvad det er jeg tænker på.

Hr. Glensgård var af den opfattelse, at befolkningen og lønmodtagerne på arbejdspladserne var trætte af de ulovlige strejker. Ja men det kan jo være, det er derfor, der rent faktisk ikke er så forfærdelig mange ulovlige eller overenskomststridige strejker;

det kan jo være, netop den politik, også i forhold til arbejdsmarkedet, der med stor besværlighed føres i dette land både af de faglige organisationer og altså også af regeringen i den konkrete situation, ligesom får løst op for nogle vanskelige situationer, der ellers næsten var oplagte til at blive konfliktstof, enten på lovlig vis eller med mere omfattende overenskomststridige strejker.

Jeg vil gerne tage det op, som hr. Glensgård var inde på – med udgangspunkt i en misfortolkning af det, som hr. Erhard Jakobsen sagde – nemlig »gadedrengepolitik«. Det er for mig fantastisk at høre hr. Glensgård tage moralsk afstand fra gadedrengepolitik. At netop hr. Glensgård skulle sige det. Jeg har læst, hvad der er sagt ved de forskellige majtaler. Jeg forstår, at også fremskridtspartiet nu holder majmøder og holder majtaler, og jeg har selvfølgelig hørt, hvad hr. Poulsgaard har sagt om et vist blad, der hedder Danske Tidende, og om hr. Glistrups nære tilknytning og intense samarbejde med dette blad. Dette gadedrengeblad, der fører en gadedrengepolitik, som egentlig ikke engang kan nøjes med at blive betegnet som gadedrengepolitik, men som i virkeligheden er noget, der er langt frygteligere og langt farligere for dansk demokrati. Hr. Poulsgaard forstår det, men jeg tror ikke, at hr. Glensgård forstår det, og jeg tror heller ikke, hr. Glistrup forstår det.

Hr. Palle Simonsen sagde, at den dagsorden, der var lagt frem fra centrum-demokraterne, bare var en dagsorden, der gik ud på – og jeg håber, jeg citerer rigtigt – at lovene skal overholdes. Ja men hvis det bare var det, det drejede sig om, så behøver man da ikke at understrege det fra det danske folketings side, for selvfølgelig skal lovene overholdes.

Til slut vil jeg sige i forbindelse med den dagsorden, som er lagt frem af socialdemokratiet og venstre, og som altså giver udtryk for, at man tager min redegørelse til efterretning, at det er vel en ganske saglig ting at gøre, når man ved, at der i den redegørelse, jeg er kommet med, er givet en ret grundig belysning af det problem, som er til debat i dag. Der er i denne redegørelse ikke nogen tvivl om, hvad der er regeringens holdning til situationen på arbejdsmarkedet og til, hvorledes man bør, jeg havde nær sagt opføre sig på arbejdsmarkedet. Det er der ingen tvivl

[Statsministeren]

om. Derfor er det ikke nogen ligegyldig dagsorden. Det er en dagsorden, der har et ganske konkret indhold, idet den henviser til en alsidig og fornuftig belysning af det problem, som vi står over for. Det synes i hvert fald jeg, jeg kan se. Det synes også hr. Erhard Jakobsen. Så stem dog for den, hr. Erhard Jakobsen!

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Der er anmodet om to korte bemærkninger, men så må vi vist til at afslutte denne forhandling. Først ordføreren for forespørgerne, hr. Erhard Jakobsen.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Det er ikke, fordi jeg er i gang med at gøre mig nye overvejelser om dagsordenen, for den kræver ikke mange overvejelser, men der er en ting, vi skal have klarhed over. Jeg kan forstå, at statsministeren og andre ikke længere kan huske, hvad fru Birte Weiss sagde, og det skal jeg da tilgive dem. Det er der ikke noget at sige til. Men jeg må have klar besked nu, for det betyder ikke noget, hvad fru Birte Weiss siger, men det betyder noget, hvad statsministeren siger i denne sag. Fru Birte Weiss sagde, og det bebrejdede jeg fru Birte Weiss, at hun betragter disse spontane strejker, »vilde« strejker osv., som et led i arbejdernes frie strejkeret. Jo, det blev sagt herfra. Ja men all right, så må fru Birte Weiss op og sige: »Det var slet ikke det, jeg mente.« Så er jeg helt tilfreds. Men det blev sagt, og derfor vil jeg gerne høre statsministeren erklære, at arbejdernes fri strejkeret intet har at gøre med spontane, »vilde«, overenskomststridige eller ulovlige strejker. Det tror jeg er af interesse for dem, der skal til at tænke over, om de skal stemme for statsministerens redegørelse. Det synes jeg kunne være rart at få klarlagt herfra.

(Kort bemærkning).

Ib Christensen (DR):

Jeg vil også gerne minde om, hvad den socialdemokratiske ordfører, fru Birte Weiss, sagde, når nu statsministeren siger, at der var fuld overensstemmelse mellem det, han sagde på regeringens vegne, og det, den socialde-

mokratiske ordfører sagde. Den socialdemokratiske ordfører sagde, at socialdemokratiet ønsker at værne et frit arbejdsmarked, hvor lønmodtagernes aktionsret sikres. Det ville være meget værdifuldt, hvis dette kunne gøres til en regeringserklæring, for så var der jo ikke sket det overenskomstindgreb, som just er foretaget. Videre sagde fru Birte Weiss på socialdemokratiets vegne, at socialdemokratiet er imod og ikke kan acceptere politisk indblanding, mens forhandlingerne på arbejdsmarkedet er i gang. Jeg går ud fra, at det derfor aldrig nogen sinde vil gentage sig, at socialdemokratiske ministre i måneder forhandler med LOs topledelse om indholdet af et politisk indgreb.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Det var ikke tanken med flere korte bemærkninger, men med de spørgsmål, der er stillet til fru Birte Weiss, ville det være forkert ikke at give fru Birte Weiss ordet.

(Kort bemærkning).

Birte Weiss (S):

Jeg kan oplyse, at hr. Erhard Jakobsen ikke har hørt efter, og at hr. Ib Christensen citerer forkert. Det, jeg sagde, var – og det var en afsluttende, generel bemærkning – at socialdemokratiet ønsker at værne et stabilt arbejdsmarked, hvor der ikke sker indskrænkninger i lønmodtagernes aktionsret. Det ligger ganske i fortsættelse af statsministerens bemærkninger om, at netop den vent, som en aktionsret, en strejkeret kan være, måske er en af forklaringerne på, at vi i Danmark har noget, der ligner en verdensrekord i arbejdsfred.

Tredje næstformand (Ninn-Hansen):

Der er ikke flere, der har bedt om ordet, og der er heller ikke flere, der får ordet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af *Birte Weiss* (S) (se foran)

vedtoges med 80 stemmer mod 33; 37 stemte hverken for eller imod.

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Melchior (CD) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om nyhedsformidlingen i Danmarks Radio [af Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 102. Fremsat 25/4 79).

Forslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Forslaget er omtrent enslydende med det beslutningsforslag, som fru Grethe Fenger Møller fremsatte den 13. januar 1978 i anledning af den daværende konflikt i Danmarks Radios sportsredaktion.

Ud fra forløbet af denne konflikt har Danmarks Radio arbejdet videre med spørgsmålet om en forbedret sikring af nyhedstjenesten i konfliktsituationer.

Den nu overståede konflikt er med undtagelse af en radioavis, der ikke opfyldte vilkårene, afviklet i overensstemmelse med den aftale af 8. januar 1979, som af Danmarks Radios samarbejdsudvalg er indgået om sikring af nyhedstjeneste under konflikter.

Ifølge denne aftale, der afløser en tidligere om en ret begrænset nyhedstjeneste eller nødnyhedstjeneste i konfliktsituationer, sikrer samarbejdsudvalget det nødvendige program- og teknikmandskab til at udsende en reduceret nyhedstjeneste i radio og TV i konfliktsituationer med normale nyhedskriterier, nemlig for radioudsendelser af 5 minutters varighed kl. 7, kl. 12, kl. 18.30 og kl. 24 og for TV's vedkommende kl. 19.30, ligeledes af en varighed på 5 minutter.

Aftalen har altså en lidt anden karakter end den, der nævnes i bemærkningerne til beslutningsforslaget, hvor der tales om en ret for Danmarks Radios ledelse – og kun i me-

get begrænset omfang – til at bringe nyhedsudsendelser.

I bemærkningerne til beslutningsforslaget udtrykkes der frygt for, at vi vil opleve lignende aktioner i fremtiden. Tiden har vist, at frygten er begrundet, og at der kan forekomme overenskomststridige arbejdsnedlæggelser i Danmarks Radio med mellemrum. Det kan også jeg beklage, men i den henseende adskiller Danmarks Radio sig ikke fra det øvrige samfund. Hverken driftsledelsen eller regeringen kan give garantier for, at nyhedstjenesten i Danmarks Radio under alle forhold fungerer helt normalt og uforstyrret.

Arbejdsnedlæggelser i Danmarks Radio er belagt med de samme sanktioner, som finder anvendelse på andre arbejdspladser. Og jeg vil gerne understrege, at jeg ikke tror på nytten af at indføre specielt skærpede forholdsregler i tilfælde af konflikter i Danmarks Radio.

Birte Weiss (S):

Forslaget er jo en gammel kending fra de konservative. Baggrunden for dets opståen er også nogenlunde den samme som sidst, nemlig at der har været et brud i den kontinuerlige nyhedsformidling i Danmarks Radio.

Det er i øvrigt de to eneste større arbejdsnedlæggelser, der har været i Danmarks Radio siden konflikten i 1973, da alle personalegrupper strejkede i forbindelse med fristilingsordningen som led i besparelsesforsøg. De øvrige arbejdsnedlæggelser har været ganske få og ganske kortvarige, så det er næppe problemets omfang, der kan have givet anledning til dette beslutningsforslag. Jeg har i hvert fald forstået det på den måde, at det nok så meget er det principielle i problemet, der interesserer det konservative folkeparti.

Jeg skal derfor starte med at erklære mig enig i, at et statsmonopol har en ekstra forpligtelse til at sikre nyhedsformidlingen. Det synspunkt deles tilsyneladende også af Danmarks Radios medarbejdere; ellers var de næppe gået med til at lave en aftale med driftsledelsen, som ikke blot sikrer nyhedsformidling under overenskomststridige arbejdsnedlæggelser, men også under overenskomstmæssige arbejdsnedlæggelser. Det vil sige, at Danmarks Radios medarbejdere så at sige har givet afkald på deres strejkeret i det